Sámediggi
Sámedigge Sámiediggie Saemiedigkie Sametinget

ÅRSREDOVISNING
2018

© Sametinget 2019

Foto: Marie Enoksson, Marie Birkl,
Kurt Hermansen

Layout: Heedmark AB

Tryck: E-print

ISBN-nummer: 978-91-984911-2-8

Sametinget, Box 90, 981 22 Giron/Kiruna

Besöksadress: Adolf Hedinsvägen 58

Tel: 0980-780 30

E-post: kansli@sametinget.se

www.samer.se

www.sametinget.se

www.minoritet.se

INNEHÅLL

STIVRRASÁGADOALLI SÁHKAVUORRU 6
STYRELSEORDFÖRANDE HAR ORDET 8
SAMETINGET 9
Uppgifter 9
Organisation 10
Verksamhet 10
Kompetensförsörjning 10
OM ÅRSREDOVISNINGEN 13
Indelning 13
Prestationer 13
Bedömning 13
Tillförlitlighet 14
SAMMANFATTNING AV MÅLUPPFYLLELSE 15
Generell återrapportering 15
Jämställdhet i Sápmi 16
Nuläge för samisk kultur 16
Nuläge för samiska språk 16
Nuläge för samiska näringar 17
Nuläge för rennäringen 17
EKONOMI 18
Sametingets totala intäkter och kostnader 18
Kommentar 19
KULTUR 21
Mål 21
Politiskt fastställda mål 21
Verksamheten under året 21
Samernas bibliotek 24
Bidrag till samisk kultur 25
Måluppfyllelse 30

SPRÅK 32
Mål 32
Politiskt fastställda mål 32
Korttidsstudiebidrag 32
Giellagáldu 33
Pitesamisk arbetsgrupp 34
Samisk språklag 34
Remisser 34
Samiskt språkcentrum 35
Måluppfyllelse 38
Minoritetspolitiska uppdraget 40
RENNÄRING 43
Mål 43
Samhällsplanering 43
Klimat och miljö 44
Árbediehtu – traditionell kunskap 45
Markanvändning och GIS 45
Renbruksplaner 45
Skogsfrågor 48
Statistik 48
Rennäringens tillstånd 50
Viltvård, ersättning och inventering 56
Förvaltningsverktyg och toleransnivåer 57
Sammanställning av prestationer 58
Måluppfyllelse 58
SAMISKA NÄRINGAR 62
Mål 62
Samiskt näringsliv 62
Statistik 62
Landsbygdsprogrammet 63
Interreg V A Nord 66
Traditionell småskalig matkultur 67
Utveckling av samiska näringar 67
Måluppfyllelse 68

INFORMATION 69
Mål 69
Myndighetens information 69
Samiskt informationscentrum 69
Måluppfyllelse 71
ÖVRIGT 74
Uppdrag 74
Återrapportering 74
FINANSIELL REDOVISNING 75
Resultaträkning 75
Balansräkning 76
Anslagsredovisning 78
Tilläggsupplysningar 79
Noter 81
Sammanställning av övriga väsentliga uppgifter 93
UNDERSKRIFTER 95

STIVRRASÁGADOALLI SÁHKAVUORRU

Jahkečilgehus lea stivrra raporta ja eiseválddi jahkásaš čilgehus dievasčoahkkimii ja Ruoŧa ráđđehussii.

2018 lei jahki olu dáhpáhusaiguin ja ođđa oahpaiguin. Dás sáhttá namuhit moadde, omd. lea Sámedikki stivra lokten boazoealáhusáššiid, dálkkádat lea leamaš hui guovddážis ja sámi giellaovttasbargu ovdána. Guovvamánus 2018 ávvudeimmet vuosttaš rádjerasttildeaddji čoahkkima Ruoŧa bealde Sámis, Staares. Mii boahtá jurdagii lea ahte olu dain áššiin mat dalle 100 jagi áigi, ledje áigeguovdilat sulastahttet daid áššiid maiguin odne nai rahčat. Erohussan dál lea ahte mis lea sámediggi gos sáhttit digaštallat ja ovttasrádiid ovddidit áššiid Ruoŧa ráđđehussii. Sámediggi lea dán jagi maid ávvudan 25-jagi ja váldán badjelasás Sámi Parlamentáralaš Ráđi (SPR) ságadoallidoaimma.

Mii leat eambbo mielde riikkaidgaskasaš dásis. Mii leat ee. čuvvon ON bistevaš álgoálbmotforuma New Yorkas, ON olmmošvuoigatvuođarádi 39. sešuvnna Genèvas, OECD bargojoavkku RURWP čoahkkima Parisas, oassebeallečoahkkima COP14:s biologalaš girjáivuođa konvenšuvnna birra Sharm El-Sheikas, Egyptas, ja ON dálkkádatkonferánssa COP24 Katowices, Polenis. SPR ságadoallin lean maiddái oassálastán Davviriikkaid ráđi 70. sešuvnnas Oslos.

Stivrraságadoalli Per-Olof Nutti. Govva: Marie Birkl.

Ekonomiija

Sámedikki ekonomiija lea nanusmuvvan 2018:s. Hálddašanjuolludus lea lassánan 10 miljovnnain kruvnnuin. Dát ruđat leat biddjon politihkalaš doibmii ja min hálddahussii. Golbma ođđa virggi lea virgáduvvon; okta servodatplánejeaddji, okta jurista riikkaidgaskasaš áššiin ja okta hálddašeaddji politihkalaš doaimmas. 2019:s lea áigumuš virgádit vel golbma ođđa virggi. Boazodoalu ovdáneami juolludus lea lasihuvvon 10 miljovnnain vai buoridit vejolašvuođaid dálkkádatheiveheapmái ja oassálastit iešguđet proseassain eanageavaheami ja servodatplánema dáfus. Mii oačču imet maid ovtta miljovnna liigejuolludussan vai joatkit barggu fágaorgánain Giellagálduin dasságo leat čoavdán Giellagáldu bistevaš ruhtadeami.

Ráđđádallanortnet

Bargu ráđđádallanortnegiin mii deavdá álgoálbmotvuoigatvuođaid riikkaidgaskasaš rievtti eavttuid, joatká ain. Olu áigi ja návccat mannet čoahkkimiidda, digaštallamiidda ja ráđđádallamiidda sámi organisašuvnnaiguin ja kulturdepartemeantta ovddasteddjiiguin. Sávaldat lei oažžut áigái riikkabeaivemearrádusa ovdal riikkabeaiválggaid, muhto áššái lei vuosteháhku ja proseassa bissehuvvui almmá makkárge ákka haga. Mii vuordit dál ahte ođđa ráđđehus bargagoahtá áššiin.

Davviriikkalaš sámekonvenšuvdna

Juovlamánus 2018 leat Ruoŧa, Norgga ja Suoma sámedikkit SPR bokte sádden reivve

davviriikkaid ráđđehusaide mas mii gáibidit ahte konvenšuvdnateavstta rievdadusevttohusat berrejit meannuduvvot, ja ahte lea dehálaš gárvvistit barggu Davviriikkalaš sámekonvenšuvnnain.

Áigeguovdil

Proseassa duohtavuođa- ja seanadankommišuvnnain Ruotas joatká ain. Boahtte jagi mielde áigut mii ovddidit gáibádusa ráđđehussii mas bivdit resurssaid dán bargui.

Unesco lea nammadan jagi 2019 International Year of Indigenous Languages – álgoálbmotgiellajahkin. Dál illodallat miellagiddevaš doaimmaide mat čalmmustahttet min buohkaid váimmugiela mearkkašumi – visot min sámi gielaid.

Per-Olof Nutti, stivrraságadoalli

STYRELSEORDFÖRANDE HAR ORDET

Årsredovisningen är styrelsens rapport och myndighetens årliga rapportering till plenum och Sveriges regering.

2018 har varit ett intensivt och lärorikt år. Sametingets styrelse har lyft rennäringsfrågorna, klimatfrågorna har varit högst aktuella och det samnordiska samiska språkarbetet går framåt – bara för att nämna några saker. I februari 2018 firade vi hundraårsjubileum av det första gränsöverskridande landsmötet på svensk sida av Sápmi, i Staare/Östersund. Vi reflekterade över att många av de frågor som då var aktuella, liknar dem som vi samer tampas med idag. Skillnaden är att vi har ett sameting, där vi kan debattera och samverka för att sedan lägga fram vår sak för Sveriges regering. Sametinget har under året firat sitt 25-årsjubileum och tagit över det rullande ordförandeskapet för Samiskt Parlamentariskt Råd (SPR).

Vårt deltagande på internationell nivå har ökat. Vi fanns på plats när FN:s Permanenta Forum för Urfolk samlades i New York, när FN:s Human Rights Council höll sin 39:e session i Genève, när OECD:s arbetsgrupp RURWP sammanträdde i Paris, på partsmötet COP14 om konventionen om biologisk mångfald i Sharm El-Sheikh, Egypten, och på FN:s klimatkonferens COP24 i Katowice, Polen. Som ordförande för SPR har jag även deltagit i Nordiska rådets 70:e session i Oslo.

Ekonomi

Sametingets ekonomi har stärkts under 2018. Förvaltningsanslaget har höjts med 10 mnkr. Dessa medel har stärkt den politiska verksamheten och vårt kansli. Tre nya tjänster har tillsatts: en samhällsplanerare, en jurist för internationella frågor och en administratör för den politiska verksamheten. Ytterligare tre tjänster beräknas bli tillsatta under 2019. Anslaget för främjande av rennäringen har höjts med 10 mnkr för att förbättra möjligheterna till klimatanpassning och deltagande i olika processer kring markutnyttjande och samhällsplanering. Vi fick även 1 miljon kronor i extra anslag för att kunna fortsätta arbetet med kunskaps- och expertorganet Giellagáldu i väntan på en lösning med fast finansiering av verksamheten.

Konsultationsordning

Arbetet med en konsultationsordning som lever upp till kraven för urfolksrättigheter enligt internationell rätt, har fortsatt. Mycket tid och energi har lagts ner på möten, diskussioner och konsultationer med samiska organisationer och företrädare för kulturdepartementet. Förhoppningen var att hinna få ett riksdagsbeslut innan riksdagsvalet, men frågan stötte på motstånd och processen stoppades upp utan förklaring. Vi avvaktar nu att en ny regering ska ta i frågan.

Nordisk samekonvention

Via SPR har sametingen i Sverige, Norge och Finland i december 2018 inlämnat en skrivelse till regeringarna i de nordiska länderna där vi påtalat att sametingens ändringsförslag i konventionstexten bör behandlas och vikten av att arbetet med Nordisk samekonvention kommer till ett avslut.

Aktuellt

Processen med att förverkliga en sannings- och försoningskommission i Sverige har fortsatt. Under nästa år planerar vi att lämna in en hemställan till regeringen med begäran om resurser till det fortsatta arbetet.

2019 har av Unesco utnämnts till International Year of Indigenous Languages – urfolksspråkåret. Vi ser fram emot spännande aktiviteter för att synliggöra betydelsen av allas vårt hjärtespråk – vårt samiska språk med alla dess varieteter.

Per-Olof Nutti, styrelseordförande

SAMETINGET

Sametinget är både samernas folkvalda parlament och förvaltningsmyndighet inom rennäringens område och för samisk kultur.

Sametingslagen (1992:1433) definierar Sametingets uppgifter, reglerar sammansättning, ärendenas handläggning och hur valet till Sametinget går till. Sametingsval har hållits vart fjärde år sedan 1993, det senaste i maj 2017. Den 21 november beslutade riksdagen om ändringar i regleringen av Sametinget och sametingsvalet som börjar gälla den 1 juli 2019.

Plenum består av 31 folkvalda ledamöter som samlas tre gånger per år. Presidiet leder plenums möten. Styrelsen är verkställande organ och ytterst ansvarig för Sametingets verksamhet. Styrelsen utser en kanslichef som har det operativa ansvaret för myndighetens uppgifter och personal. Ett femtiotal tjänstemän arbetar på de olika kontoren. Sametinget har en nämndsorganisation med kultur-, närings-, rennärings- och språknämnd för beredning och verkställighet. En ny nämnd har sett dagens ljus under 2018; en nämnd för hälso-, äldre- och idrottsfrågor. En valnämnd ansvarar för sametingsvalet. Därutöver har Sametinget ett ungdomsråd. Sametingets politiska organ samarbetar med de två andra nordiska sametingen genom samarbetsorganet Samiskt Parlamentariskt Råd.

Denna redovisning avser framför allt myndighetens arbete eftersom prestationerna utgår från regleringsbrevets återrapporteringskrav, uppgifterna i sametingslagen och instruktionen för Sametinget.

Uppgifter

Sametingets främsta uppgift är att bevaka frågor som rör samisk kultur i Sverige. Sametinget ska verka för en levande samisk kultur och ta initiativ till verksamheter och föreslå åtgärder som främjar denna kultur. Enligt sametingslagen ska Sametinget:

- **besluta om fördelningen av statens bidrag och medel ur Samefonden till samisk kultur och samiska organisationer samt av andra medel som ställs till samernas gemensamma förfogande**
- **utse ledamöterna i Sameskolstyrelsen**
- **fastställa mål för och leda det samiska språkarbetet**
- **medverka i samhällsplaneringen och bevaka att samiska behov beaktas, däribland rennäringens intressen vid utnyttjande av mark och vatten**
- **informera om samiska förhållanden**
- **utföra de övriga uppgifter som ankommer på Sametinget enligt lag eller annan författning.**

Enligt förordning (2009:1395) med instruktion för Sametinget ska Sametinget:

- **följa, utvärdera och hålla regeringen informerad om utvecklingen inom rennäringen, övrigt samiskt näringsliv och samisk kultur**
- **följa, utvärdera och hålla regeringen informerad om utvecklingen inom minoritetspolitiken och tillämpningen av lagen (2009:724) om nationella minoriteter och minoritetsspråk när det gäller samer och det samiska språket**
- **integrera ett jämställdhetsperspektiv i myndighetens verksamhet. Myndigheten ska i beslut som rör individen utgå från kvinnors respektive mäns villkor och behov samt aktivt analysera konsekvenserna för kvinnor respektive män av de beslut som fattas.**

Organisation

Sametinget är en myndighet under regeringen. Kulturdepartementet är samordnande departement. Den politiska nivån består av plenum, styrelse och nämnder. Ersättningar till styrelsens ordförande, styrelsens ordinarie ledamöter och ersättare samt Sametingets ordförande redovisas i noter till årsredovisningen. Styrelsens ordförande är arvoderad på heltid och övriga styrelseledamöter är arvoderade på deltid. Sametingets kansli har omorganiserats i början av 2018 och består nu av fem avdelningar och en stab:

- **Ekonomi & administration**
- **Språk - med det minoritetspolitiska uppdraget**
- **Kultur**
- **Samiska näringar**
- **Rennäring, miljö & samhällsplanering**
- **Kanslichefens stab**

Kanslichefens ansvar återges i kansliordningen, med hänvisning till Sametingets instruktion och myndighetsförordningen (2007:515). Kansliordningen innehåller interna föreskrifter om organisation, arbetsfördelning, ansvar, befogenhet, handläggning och föredragning.

Verksamhet

Sametinget har en bred verksamhet som innebär kontakter med ett flertal andra myndigheter. Vi hanterar frågor inom samhällsplanering, samiskt näringsliv, rennäring, landsbygdsutveckling, miljö och klimat, traditionell kunskap, samisk kultur, kulturarv, språklig rådgivning och revitalisering, gränslöst samiskt samarbete, mänskliga rättigheter, minoritetsfrågor och urfolksfrågor. Sametinget ansvarar för tre webbplatser: sametinget.se, samer.se och minoritet.se.

Kompetensförsörjning

Personalstruktur

På Sametinget var 49 personer anställda oavsett anställningsform den 31 december 2018: 32 kvinnor och 17 män. Två av Sametingets medarbetare har utländsk bakgrund.

Tabell 1. Personalstruktur för Sametinget 2016–2018

Personalstruktur	2016	2017	2018
Medelantal anställda (st)	52	50	**50**
Antal årsarbetskrafter (st)	45	45	**46**
Andel kvinnor (%)	63	64	**65**
Andel män (%)	37	36	**35**
Andel anställda -29 år (%)	10,2	6	**4**
Andel anställda 30-49 år (%)	42,9	40	**45**
Andel anställda 50+ (%)	46,9	54	**51**

Sametinget har fyra placeringsorter: Kiruna, Jokkmokk, Tärnaby och Östersund. Den tillsvidareanställda personalen fördelade sig den 31 december 2018 enligt nedan:

Tabell 2. Tillsvidareanställda per placeringsort 2018

Kontor	Antal anställda
Kiruna	**23**
Jokkmokk	**5**
Tärnaby	**7**
Östersund	**10**

Tjänstlediga är inte medräknade.

Tillgänglig kompetens

Den samlade kunskapen och erfarenheten som finns hos medarbetarna är Sametingets största tillgång. Ledningskompetensen omfattar en kanslichef och fem avdelningschefer: fem kvinnor och en man. Kärnkompetensen omfattar de medarbetare som har kompetens inom näring, rennäring, kultur, språk och

Tabell 3. Budgetutfall i tkr för det folkvalda organet och myndigheten 2016–2018

	2016		2017		2018	
(tkr)	**Utfall**	**Budget**	**Utfall**	**Budget**	**Utfall**	**Budget**
Folkvalda	9 571	10 090	14 823	15 290[1]	**16 157**	**15 496**
Myndigheten	26 999	27 475	29 380	29 448	**35 237**	**37 440**
Totalt	36 570	37 565	44 203	44 738	**51 394**	**52 936**
Anslagskredit						
Anslagssparande	995		535		**1 542**	

1 Särskilda riktade medel om 3 mnkr till sametingsvalet.

information. Stödkompetensen omfattar de medarbetare som har kompetens inom administration, ekonomi, intern information, personal och juridik. Till viss del har konsulttjänster och projektanställningar använts. Under året har organisationen utökats med sju tjänster inom de olika avdelningarna då Sametinget fått medel för att möta upp de uppdrag som åläggs Sametinget.

Under 2018 har fyra personer tillsvidareanställts och tolv personer har varit anställda på vikariat, säsong eller tillfälliga projekt. Sametinget har dessutom haft en person anställd via moderna beredskapsjobb.

Utveckla och behålla kompetens

Sametinget arbetar mot det interna målet ”att vara en attraktiv arbetsgivare”, både för nya och befintliga medarbetare. Under året har två personalkonferenser hållits. Under konferenserna diskuterades bland annat normer och jargonger, arbetsmiljö, värdegrunder, rasism internationellt och i vardagen samt traditionell kunskap inom jojk och slöjd.

Avveckla kompetens

Antaget att pensionsavgång sker vid 65 års ålder kommer 16 personer eller cirka 36 procent av Sametingets tillsvidareanställda att gå i pension inom en tioårsperiod. Inom de närmaste fem åren kommer fem personer att uppnå pensionsålder. Under 2018 var det ingen som gick i pension.

Personalomsättning

Myndighetens personalomsättning är låg. Personalomsättningen beräknas via antalet medel-anställda och tillsvidareanställda som avslutat sin tjänst. Under året har några projekt avslutats, vilket medfört att sex visstidsanställda slutat. Vidare har två vikariat löpt ut.

Tabell 4. Personalomsättning 2016–2018

	2016	2017	2018
Medelantal	52	50	**50**
Antal avslut	3	3	**0**
Personalomsättning	5,7%	6,0%	**0,0%**

Arbetsmiljö

Sametinget arbetar kontinuerligt med att granska och förbättra arbetsmiljön. En medarbetarenkät genomförs regelbundet för att kartlägga nuläget inom bland annat mål och uppdrag, kompetens och utveckling, diskriminering, hot och våld, information, ledarskap och medarbetarskap. Enkäten från 2017 analyserades i början av 2018. Under våren genomfördes skyddsronder på samtliga kontor. Handlingsplaner upprättades för att åtgärda det som framkom. För att förbättra både den psykiska och fysiska arbetsmiljön fick alla tillsvidareanställda genomföra en hälsokontroll under hösten. Utöver att göra konditionstest och olika provtagningar ingick det även att få prata om sin hälsa och sin arbetssituation med företagshälsovården. Det har även hållits utbildning i kontorsergonomi och en personlig genomgång av det egna kontoret om så önskades. Nästan alla tjänster på Sametinget innebär stillasittande arbete framför en dator, därför har vi infört pausövningar dagligen. Skyddskommittén har fortsatt sitt proaktiva arbete med arbetsmiljön. Kommittén har haft fyra möten under 2018.

Arbetsgivaren har tillsammans med skyddsombuden deltagit i flera olika utbildningar om arbetsmiljö. Utbildningarna har handlat om allt från vilken roll skyddsombuden har till hur Sametinget arbetar med arbetsmiljöfrågor i den egna verksamheten.

Sametinget har köpt in två hjärtstartare, en till Kiruna och en till Östersund. Dessutom har all personal blivit erbjuden att delta i utbildning i hjärt- och lungräddning och i HLR med hjärtstartare.

Sjukfrånvaro

Under 2018 har Sametinget haft en sjukfrånvaro på 2,88 procent vilket är en ökning med 0,65 procentenheter jämfört med 2017 men lägre än den genomsnittliga sjukfrånvaron i staten. Andelen långtidssjukskrivningar av den totala sjukfrånvaron har ökat sedan 2017. Att det är stora variationer i sjukskrivningstalen mellan åren beror på att Sametinget är liten myndighet, några få individer kan påverka utfallet i procent kraftigt.

Tabell 5. Sjukfrånvaro personal 2016–2018

	2016	2017	2018
Totalt i %	5,5	2,23	**2,88**
Andel 60 dagar eller mer i %	55,3	16,77	**34,62**
Sjukfrånvaro av total arbetstid i %	**2016**	**2017**	**2018**
Kvinnor	7,9	2,94	**3,74**
Män	1,3	0,96	**1,18**
Anställda -29 år[2]	-	-	**-**
Anställda 30 - 49 år	9,7	2,96	**3,72**
Anställda 50 år-	2,9	1,85	**2,31**

2 Sjukfrånvaro för en särskild grupp lämnas inte om antalet i gruppen understiger 10.

Semesterlöneskuld och personalsociala åtgärder

Semesterlöneskulden den 31 december 2018 uppgick till 2 493 tkr (inklusive sociala avgifter) vilket är en ökning från 2017 med 73 tkr. Antalet sparade semesterdagar var 816 stycken, cirka 17 dagar per anställd.

Tabell 6. Personalsociala åtgärder 2016–2018 (tkr)

	2016	2017	2018
Personalsociala åtgärder	147	101	**308**

Kostnader för personalsociala åtgärder som företagshälsovård, ersättning för sjukvårdskostnader, läkemedel och rekreation och motion har uppgått till 308 tkr under 2018. Att kostnaden är högre för 2018 beror på att arbetsgivaren erbjöd alla tillsvidareanställda en hälsoundersökning.

Jämställdhetsintegrering

Sametinget har som en del i projektet Jämställdhetsintegrering i myndigheter (JiM) en handlingsplan för jämställdhetsintegrering. Sametingets två mål för åren 2015–2018 är:

- **Verksamheten är likvärdig och bra för alla medborgare oavsett kön.**
- **Fler medborgare tar del av Sametingets verksamhet.**

Några åtgärder utifrån detta är bland annat att ledningsgruppen diskuterar jämställdhetsfrågor vid ledningsgruppsmöten och att jämställdhet är en stående punkt på avdelningsmötena. Dessutom finns en jämställdhetsgrupp med representanter från varje avdelning vars uppgift är att stötta övriga medarbetare. Alla medarbetare är ansvariga för sitt ansvarsområde och är därmed experter inom ämnet. Det innebär att jämställdhetsanalyser sker på respektive område.

Under hösten har det arrangerats en konferens med temat kvinnor och renskötsel. Syftet med konferensen var att föra diskussioner om kvinnors ställning inom renskötselyrket samt att ge ett tillfälle till erfarenhetsutbyte kvinnor emellan. Ett annat mål var att få in förslag och idéer till hur Sametinget kan driva arbetet med jämställdhet vidare inom Sápmi.

Sametinget anser att måluppfyllelsen inom projektet är uppfyllda då myndigheten fått organisationen att aktivt arbeta med jämställdhet i policyn, beslutsdokument och analyser. Sametinget har arbetat för att få fler att ta del av Sametingets verksamhet genom att bland annat anpassa språkaktiviteter för att få fler män att delta, då kvinnor vanligtvis är överrepresenterade.

Löneutveckling

Löneutvecklingen de två senaste åren visar på ett trendbrott då den procentuella ökningen för kvinnor är högre än för män. Detta medför att löneskillnaderna mellan män och kvinnor har minskat något. Sametinget har prioriterat att öka kvinnors lön för att utjämna löneskillnaderna mellan könen. Att det finns löneskillnader beror till stor del på att män generellt har högre löner. Den med högre lön får högre löneförhöjning i kronor även om procentsatsen är densamma.

Tabell 7. Löneutveckling 2016–2018

	2016	2017	2018
Kvinnor ökning (%)	2,5	2,8	**3,7**
Män ökning (%)	2,7	2,1	**2,7**
Löneskillnaden i kr, kvinnor/män	2 056	1 806	**1 699**

Alla värden baseras på lönen i september. Personer som ingår i chefskretsen eller har blivit lönesatta vid annan tidpunkt än vid lönerevisionen ingår inte i denna statistik.

Digitalisering

Sametinget har frångått pappershantering av personalens lönerelaterade rapportering. Sametinget har under året arbetat med att bland annat sammanföra handläggarstöden för prisstöd, renmärke och rovdjursersättningar till ett system, Girdnu. Under året har arbetet med ett digitalt mötesverktyg påbörjats och verktyget planeras vara i bruk under första halvåret 2019. Utöver detta har IT-infrastrukturen i sin helhet setts över och uppdaterats för att möta upp de krav på digitalisering som lagstiftningen kräver.

Bedömning

Sametinget har vidtagit nödvändiga åtgärder för att ha tillräcklig kompetens för att kunna fullgöra sina lagstadgade uppgifter enligt sametingslagen och för att möta de mål och återrapporteringskrav som regeringen angett i regleringsbrevet. Tre nya tjänster har inneburit ökat deltagande vid internationella konferenser, ökat stöd i samhällsplanerings- och miljöfrågor samt administrativt stöd till den politiska organisationen. Vi bedömer att åtgärderna varit tillräckliga.

OM ÅRSREDOVISNINGEN

Sametingets årsredovisning ska ge en rättvisande bild av årets resultat. Redovisningen ska vara tillförlitlig, relevant, begriplig, jämförbar och transparent. Modellen för utvärdering av verksamhetsresultatet är måluppfyllelseanalys, och därför innehåller årsredovisningen bedömningar av hur väl myndigheten har uppfyllt sina mål.

Indelning

Enligt förordning (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag ska Sametinget redovisa och kommentera verksamhetens resultat i förhållande till de mål och uppgifter som framgår av myndighetens instruktion, regleringsbrev eller i något annat beslut. Resultatredovisningen ska lämnas enligt en indelning som myndigheten bestämmer. I årsredovisningen för år 2018 har vi denna indelning:

- **Kultur**
- **Språk**
- **Rennäring och viltvård**
- **Samiska näringar**
- **Information**

Sametinget har en styrmodell för verksamhetsstyrning, uppföljning och intern kontroll. I denna modell ingår årsredovisningen som en relevant del.

Prestationer

Sametinget har avsett att redovisa volymer och tillhörande kostnader avseende myndighetens mest relevanta prestationer för år 2018. När det gäller redovisning av kostnaderna prioriteras redovisningen av totalkostnaden för prestationen. Vi gör bedömningen att i flera av Sametingets verksamheter är komplexitetens inverkan avseende ärendenas kostnad en så stor faktor att det inte blir relevant att kommentera styckkostnaden. I dessa fall har vi valt att inte redovisa och/eller analysera denna. Redovisning av styckkostnaden kan dessutom ge alltför stort fokus på redovisning av produktivitet i stället för kvalitet i verksamheten. Beräkningarna av prestationers kostnader har förbättrats, genom att nyttjandet avseende tidsredovisning har utvecklats, såväl när det gäller kvalitet som kvantitet. Sametinget har under året börjat använda ett nytt tidredovisningssystem i sin verksamhet och användandet är obligatoriskt.

I föregående års redovisningar baserades beräkningen av de kostnader som redovisas för utförda prestationer på handläggarnas uppskattningar/beräkningar av nedlagd tid. Dessa granskades, rimlighetsbedömdes och jämfördes mot tidigare år. I enstaka fall utförde handläggare en enklare tidsredovisning i Excel.

I den metod som använts för beräkning av prestationers kostnader används summan av ”direkt lön” som fördelningsbas. De gemensamma kostnaderna fördelas ut på fördelningsbasen i form av ett påslag. Modellen kan beskrivas enligt följande:

Direkt lön (fördelningsbas)
+ Direkt material och övriga direkta kostnader
+ Påslag för OH-kostnader
= Kostnad för prestation

För beräkning av direkt lön har antalet utförda arbetstimmar avseende prestationen multiplicerats med timlönen, inklusive sociala avgifter. Kostnader för direkt material och övriga direkta kostnader kan utgöras exempelvis av inköpta konsulttjänster.

Vid beräkning av påslaget för OH-kostnader på vald kostnadsdrivare (lönekostnader) har Sametinget försökt identifiera de gemensamma kostnaderna. Påslaget ska motsvara förhållandet mellan de gemensamma kostnaderna och lönekostnaderna. OH-påslaget för 2018 uppgår till 63,78 procent (föregående år 53,5 procent).

Bedömning

Sametinget rapporterar resultatet dels i förhållande till mål som är härledda från våra uppgifter enligt sametingslagen, dels i relation till de mål och återrapporteringskrav som regeringen definierat i

regleringsbrevet, dels till verksamhetsplanens mål och vår egen utvärdering och uppföljning. I de flesta fall tangerar regeringens mål de mål som härletts från Sametingets uppgifter. Återrapporteringskraven är avdelningsspecifika och redovisas på avdelningsnivå. Den generella återrapporteringen kommenteras i kapitlet för den sammanfattande resultatredovisningen.

Resultaten av indikatorerna utgör underlag för bedömningen av måluppfyllelsen. För bedömning av måluppfyllelsen använder vi följande skala:

1. Målet är inte uppfyllt
2. Målet är delvis uppfyllt
3. Målet är i huvudsak uppfyllt
4. Målet är uppfyllt

En kombination av fackmässiga bedömningar av tillstånd och insatser samt indikatorernas utveckling över tiden, avgör ”betyget”. Ett mål kan kopplas till en eller flera indikatorer. Minst 2/3 av indikatorerna ska uppnå en specifik betygsnivå för att den aggregerade måluppfyllelsen ska erhålla motsvarande bedömning. Alla indikatorer till ett specifikt mål har samma vikt. Sametinget strävar efter att välja indikatorer som är relevanta och stabila över tiden. Varje år prövas föregående års indikatorers aktualitet och relevans.

Tillförlitlighet

Sametinget bedömer att tillförlitligheten i bedömningen av måluppfyllelsen är god, då bedömningsprocessen är ändamålsenligt strukturerad, noggrann och logisk. Processen för ”fackmässiga bedömningar” kan beskrivas enligt följande:

1. **Interna dialoger** utförs på olika nivåer i organisationen. Den enskilde skribenten bedömer först tillsammans med sin avdelningschef avdelningens måluppfyllelse genom att analysera resultatet för avdelningens indikatorer.
2. När en sammanfattande bedömning av måluppfyllelsen har utförts på avdelningsnivå, ska bedömningen godkännas av **ansvarig chef.**
3. Den tredje och slutliga instansen för godkännande är **Sametingets styrelse**. Denna nivå är av mer formell karaktär och godkännandet sker genom att årsredovisningen skrivs under.

De möjliga hot- och felkällor som identifierats är att målen har karaktären av utfalls-/effektmål samt kvalitetsmål. I dessa fall kan problem uppstå vid bedömningen av måluppfyllelse.

Vid bedömningen av utfalls-/effektmål (på basis av utfalls/effektindikatorer) är det stor fördel om det finns tillgång till relevant och tillförlitlig statistik. Då det externa tillgängliga statistikutbudet avseende samiska frågor är relativt magert, måste Sametinget producera statistik av god kvalitet. Med status som statistikansvarig myndighet (SAM) skulle Sametinget kunna få åtkomst till extern statistik. Det krävs bland annat för att få tillgång till statistikunderlag från Skatteverket.

Vid bedömning av kvalitetsmål (på basis av kvalitetsindikatorer) kan det ingå en hög grad av självbedömning. Då finns en risk att man värderar sig själv och det arbete man utfört för högt.[3]

3 ESV:s handledning för Resultatredovisning 2012-4, sid. 26.

SAMMANFATTNING AV MÅLUPPFYLLELSE

Område	Mål	Indikatorer	Måluppfyllelse
Samlad bedömning	*Sametinget verkar för en levande samisk kultur, stärker och utvecklar samernas och de samiska näringarnas ställning i samhället samt en samhällsplanering där samiska behov beaktas.*	Sammanlagd bedömning av måluppfyllelse för enskilda verksamheter.	**Målet är delvis uppfyllt.**
Kultur	*En levande samisk kultur med ett starkt och mångfaldigt konst- och kulturliv. En samiskspråkig teater som är nationalscen för samisk teater i Sverige. En levande och modern samisk biblioteksverksamhet.*	Antal inkomna och beviljade ansökningar och deras fördelning i förhållande till målen. Giron Sámi Teáhters verksamhet samt biblioteksverksamheten.	**Målet är delvis uppfyllt.**
Språk	*Främja det samiska språkets användning. Driva samiska språkcentrum.*	Språkavdelningens insatser under året i förhållande till språkmålen. Samiskt språkcentrums insatser under året i förhållande till språkmålen.	**Målet är delvis uppfyllt.**
Rennäring och viltvård	*En ekonomiskt, kulturellt, socialt och ekologiskt hållbar rennäring. En samhällsplanering där samiska behov beaktas.* *De skador som rovdjuren orsakar rennäringen ska vara acceptabla.*	Rennäringens tillstånd. Möjligheter att påverka samhällsplanering. Fastställda toleransnivåer för alla samebyar som fungerar i praktiken.	**Målet är delvis uppfyllt.** **Målet är inte uppfyllt.**
Samiska näringar	*Ett starkt och utvecklat samiskt näringsliv med en starkare ställning i samhället.*	Näringsavdelningens insatser för att utveckla och stärka det samiska näringslivet.	**Målet är delvis uppfyllt.**
Information	*Information om Sametinget och Sametingets verksamhet, både som myndighet och folkvalt organ, samerna som urfolk, samiska förhållanden och kultur finns tillgänglig och sprids i samhället. Kunskapen om samer ökar. Den strukturella rasismen som drabbar samer minskar.*	Statistik för besöksfrekvensen på webbplatserna sametinget.se och samer.se. Bedömning av insatserna och effekterna av kunskapsspridningen.	**Målet är delvis uppfyllt.**

Generell återrapportering

Enligt regleringsbrevet för 2018 ska Sametinget i sin generella återrapportering göra en samlad bedömning av hur myndighetens verksamhet bidragit till en levande samisk kultur och språkets användning, stärkt och utvecklat samernas och de samiska näringarnas ställning i samhället samt en samhällsplanering där samiska behov beaktas.

Utöver vad som framgår av bestämmelserna i 3 kap. förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag ska myndigheten definiera och redovisa de kvalitativa aspekterna av verksamhetens resultat.

Jämställdhet i Sápmi

Generellt sett är fler kvinnor än män språkarbetare, medan fler män än kvinnor arbetar inom rennäringen.[4] Eftersom könsuppdelad statistik om övriga samiska näringsutövare saknas kan vi inte säga så mycket om könsfördelningen bland övriga samiska företagare, annat än att mer än dubbelt så många män som kvinnor ansöker om utvecklings- och investeringsmedel i landsbygdsprogrammet.[5] Eftersom de flesta samiska företag som ägs av kvinnor är småskaliga hantverksföretag och stödgolvet är relativt högt, uppfyller inte många mikroföretagare kraven för ansökan om investeringsmedel.

Återväxten bland unga renskötare är idag svag i många samebyar. Det krävs extra åtgärder för att stötta och uppmuntra både unga kvinnor och män att etablera sig som renskötare. Inom landsbygdsprogrammet finns en möjlighet att prioritera stöd till unga renskötare som står i startgroparna för att bygga upp sitt rennäringsföretag.

Fler kvinnor har sökt startstöd under 2018. Detta har dock varit en populär stödåtgärd och det finns för närvarande inte medel kvar i åtgärden. Fler kvinnor än tidigare deltog på den årliga användarkonferensen för renbruksplaner; 30 procent av deltagarna var kvinnor.

Det är ett känt faktum att språkkurser lockar fler kvinnor än män. Det avspeglas även i antalet inkomna ansökningar om korttidsstudiebidrag för studier i samiska, där kvinnorna alltid har dominerat. De senaste tre åren har antalet ansökningar från män sjunkit från 32 procent till 15 procent.[6] Fler kvinnor än män deltar i arrangemang gällande de samiska språken; konferenser, språkutbildningar, språkseminarium etc. Samiskt språkcentrum arbetar aktivt för att öka intresset bland män att delta, till exempel genom att anlita manliga föreläsare och medverkande i panelsamtal. På så sätt har antalet manliga deltagare på språkkonferenser ökat till minst 25 procent, vilket är högre än tidigare. Samiskt språkcentrum har även påbörjat ett mentorprogram för en sameby där många män deltar. I tidigare års ungdomsprojekt har aktiviteter anordnats som lockat pojkar, exempelvis sportaktiviteter.

Vid ansökningar om kulturmedel efterfrågas en jämställdhetsplan i enlighet med Sametingets politiska jämställdhetsprogram, vilket gör de sökande medvetna om att vi beaktar jämställdhetsperspektivet. Statistiken för de senaste tre åren uppvisar en relativt jämn könsfördelning i projekt som får kulturbidrag från Sametinget, även om det är något fler kvinnor än män som både ansökt om och beviljats bidrag under treårsperioden. När de sökande är sameföreningar eller organisationer är könsfördelningen jämn.[7]

Nuläge för samisk kultur

Vad gäller verksamhetsbidragen har antal ansökningar och ansökta summor legat på ungefär samma nivå från 2016 till 2018. Eftersom anslaget höjdes 2018 kunde verksamhetsbidragen höjas något för samiska organisationer och sameföreningar, Giron Sámi Teáhter, Sameslöjdstiftelsen och tidskrifterna. Denna höjning var välkommen eftersom många av de viktigaste samiska institutionerna under årens lopp tvingats skära ner sina verksamheter och varsla personal. Av den totala ansökta summan verksamhetsbidrag beviljades cirka hälften i bidrag. De samiska kulturinstitutionerna, organisationerna och föreningarna påtalar årligen långt större behov än vad Sametinget kan ge bidrag till. Summan beviljade projektbidrag är relativt konstant, ca 2 mnkr per år. Alla initiativ till utveckling inom samisk kultur innebär att något annat inom samisk kultur får stå tillbaka. Sametinget når inte målet att främja en levande samisk kultur med de medel som finns.

Sametinget vill ta ett större ansvar för att förvalta och förmedla det samiska kulturarvet. Trots att Sametinget har som sin främsta uppgift att bevaka frågor som rör samisk kultur i Sverige och enligt förordningen (2009:1395) är förvaltningsmyndighet för samisk kultur är ansvaret för det samiska kulturarvet i praktiken fördelat på flera andra myndigheter.

Nuläge för samiska språk

De samiska språken bedöms vara hotade enligt Unescos kriterier för hotade språk. Situationen skiljer sig åt mellan språken. Det finns stora behov av tolkar, lärare, översättare, litteratur, språkliga arenor, normeringsarbete med mera. För de minsta språken finns behov av ordböcker, grammatikböcker och undervisningsmateriel.

Samiskt språkcentrums möjligheter att öka användningen av de samiska språken samt främja måluppfyllelserna är begränsade både i omfattning och i geografiskt hänseende. Sametinget ser behov av fler språkcentrum, även i nord- och lulesamiskt

4 Tabell 28, ”Rennäring”, s. 49.

5 Tabell 41, ”Samiska näringar”, s. 65.

6 Tabell 23, ”Språk”, s. 33.

7 Tabell 19, ”Kultur”, s. 31.

område, vilket skulle förbättra möjligheten att arbeta över hela Sápmi och med alla samiska språk. Ett gemensamt nordiskt samarbete för språkvård och normering av de samiska språken är en nödvändighet eftersom samiska talas över riksgränserna. Hittills har expertorganet Giellagáldu drivits som ett interreg-projekt som fortsatt inom ordinarie verksamhet i väntan på ny organisation och fast finansiering.

Nuläge för samiska näringar

Samisk näringslivsutveckling är idag kopplat till landsbygdsprogrammet och Interreg. Sametinget har därutöver inte resurser att stötta samiska näringsutövare och bidra till näringslivsutvecklingen i exempelvis regioner och kommuner. Den stora framtidsutmaningen består i att stärka och bevara samernas traditionella näringar och skapa förutsättningar som ger möjlighet att utveckla nya livskraftiga näringar.

Det finns för närvarande inga data eller officiella statistiska uppgifter om samiska företag eller om olika branscher eller näringsgrenar inom det samiska näringslivet. Inom Sveriges officiella statistiksystem (SOS-system) kan samiska företag inte separeras från svenska av den anledningen att det inte finns någon samisk markör kopplad till uppgifter om företagandet.

Under året har Sametinget deltagit i projektarbetet med att ta fram underlag till OECD:s projekt *Linking Indigenous Communities with Regional Development*. Projektet syftar till att stärka urfolks ekonomiska utveckling och företagande genom att bättre sammanlänka urfolkssamhällen med strategier för regional tillväxt och landsbygdsutveckling.

Nuläge för rennäringen

Den kraftiga ökningen av exploateringar i det samiska området, klimatförändringar och andra aktörers bristande kunskap om de folkrättsliga aspekterna av samisk markanvändning, är en utmaning för både Sametinget och samebyarna. Som förvaltningsmyndighet för rennäringen kan vi åstadkomma små förbättringar i andra myndigheters hantering av renskötselfrågorna, vilket i sin tur kan leda till ett ökat inflytande i beslutsprocesser som påverkar samernas traditionella land- och vattenområden.

Sametinget bidrar med det samiska perspektivet i Sveriges arbete med Agenda 2030 för hållbar utveckling, biologisk mångfald, en bärkraftig natur och ett sammanhållet landskap. Genom ett erkännande av árbediehtu och urfolkens rättigheter kan Sverige ta en ledande roll i arbetet med att hantera bakomliggande orsaker till förlusten av biologisk mångfald.

Vi märker att underlag om renskötseln efterfrågas mer än tidigare. För rennäringen gäller det att tydliggöra de kumulativa effekter som till exempel mineralutvinning, vindkraft, vattenkraft, skogsbruk, infrastruktur och friluftsliv orsakar för renskötseln samt visa på funktionella samband för hur rennäringen kan påverkas och bedrivas under olika årstider. Genom samebyarnas arbete med renbruksplaner ökar möjligheterna till en jämbördig dialog med andra markanvändare.

Rovdjurssituationen i renskötselområdet är fortsatt ohållbar ur rennäringssynpunkt. Sametinget har svårt att få gehör för de utvecklingsåtgärder som föreslagits. Rovdjursantal, ersättningar och skadeberäkningar visar att förlustnivåerna inte ändrats och att toleransnivån överstiger riksdagens beslut på en toleransnivå på maximalt 10 procent av samebyns renantal.

Flera tecken visar på att rennäringen är utsatt för extrem stress: ökad stödutfodring, fortsatt lågt slaktuttag utan tillväxt av renhjorden och ökade skadenivåer på grund av rovdjur. I vissa områden kan de kumulativa effekterna leda till att det inte längre går att bedriva en ekonomiskt och ekologiskt hållbar renskötsel. Denna utveckling hotar Sveriges internationella åtaganden mot urfolket samerna.

EKONOMI

Sametingets totala intäkter och kostnader (tkr)

INTÄKTER	2016	2017	2018
INFORMATION			
Intäkter av anslag	4 174	4 489	5 793
Övriga intäkter	0	0	0
Erhållna medel för finansiering av bidrag	0	0	0
Delsumma	**4 174**	**4 489**	**5 793**
SPRÅK			
Intäkter av anslag	13 281	10 649	13 825
Övriga intäkter	861	1 096	1 705
Erhållna medel för finansiering av bidrag	17 401	17 143	21 983
Delsumma	**31 543**	**28 888**	**37 513**
KULTUR			
Intäkter av anslag	5 758	7 171	6 122
Övriga intäkter	0	540	642
Erhållna medel för finansiering av bidrag	20 097	19 647	22 971
Delsumma	**25 855**	**27 358**	**29 735**
SAMISKA NÄRINGAR OCH VILTVÅRD			
Intäkter av anslag	27 605	27 759	27 834
Övriga intäkter	7 808	7 697	7 726
Erhållna medel för finansiering av bidrag	90 191	92 168	99 960
Delsumma	**125 604**	**127 624**	**135 520**
FOLKVALT ORGAN			
Intäkter av anslag	11 492	17 179	20 654
Övriga intäkter	0	1 963	39
Erhållna medel för finansiering av bidrag	521	1 737	753
Delsumma	**12 013**	**20 879**	**21 446**
SAMMANLAGT	**199 189**	**209 238**	**230 007**
Intäkter från anslag	62 310	67 247	74 228
Övriga intäkter	8 669	11 296	10 112
Summa verksamhetsintäkter	**70 979**	**78 543**	**84 340**
Erhållna medel för finansiering av bidrag	128 210	130 695	145 667

KOSTNADER	2016	2017	2018
INFORMATION			
Kostnader	4 174	4 489	5 793
Lämnade bidrag	0	0	0
Delsumma	**4 174**	**4 489**	**5 793**
SPRÅK			
Kostnader	14 142	11 745	15 530
Lämnade bidrag	17 401	17 143	21 983
Delsumma	**31 543**	**28 888**	**37 513**
KULTUR			
Kostnader	5 758	7 711	6 764
Lämnade bidrag	20 097	19 647	22 971
Delsumma	**25 855**	**27 358**	**29 735**
SAMISKA NÄRINGAR OCH VILTVÅRD			
Kostnader	36 077	35 982	35 978
Lämnade bidrag	93 058	88 168	99 960
Delsumma	**129 135**	**124 150**	**135 938**
FOLKVALT ORGAN			
Kostnader	11 492	19 142	20 693
Lämnade bidrag	521	1737	753
Delsumma	**12 013**	**20 879**	**21 446**
SAMMANLAGT	**202 720**	**205 764**	**230 425**
Verksamhetskostnader	**71 643**	**79 069**	**84 758**
Lämnade bidrag	**131 077**	**126 695**	**145 667**

Kommentar

Beräkningsmodell

Sametingets gemensamma verksamhetskostnader exklusive kostnader för det folkvalda organet har fördelats ut på de prestationsgenererande verksamheterna. Fördelningen bestäms av relationen mellan den enskilda verksamhetens direkta kostnader och de totala direkta kostnaderna. Den del av årets kapitalförändring, -418 tkr, som påverkar verksamhetsutfallet, justerar därefter verksamhetsintäkterna för den verksamhet som kapitalförändringen avser. För åren 2016–2018 avser denna del av kapitalförändringen verksamheten Samiska näringar och Viltvård.

I modellen hanteras relativt stora gemensamma kostnader (OH-kostnader). Detta beror i hög grad på att Sametinget med fåtalet anställda har kontor på fyra orter, vilket medför högre kostnader för bland annat lokaler. OH-kostnaderna fördelas ut på de direkta kostnaderna. År 2018 utgör de gemensamma kostnaderna 34 procent av de direkta kostnaderna, vilket kan vara en riskfaktor. Exempelvis kan förändringar för en enskild verksamhet mellan åren ge intryck av att de är större än vad de egentligen är. Sametinget är en liten myndighet med en förhållandevis stor gemensam sektor i form av stab och administration. Dessa verksamheter har bedömts vara icke-prestationsgenererande, med avseende på de prestationer som utgår från myndighetens uppgifter och regleringsbrev.

Verksamhetsintäkter

Årets verksamhetsintäkter uppgår till 84 340 tkr, vilket utgör en ökning med 5 797 tkr (7,4 procent) jämfört med år 2017. Sametingets verksamhet finansieras i huvudsak via anslag. 88,0 procent av verksamhetens intäkter härrör från anslag. Bidragsintäkter utgör 11,9 procent, medan intäkter av avgifter och andra ersättningar står för 0,1 procent av verksamhetens intäkter. Andelen bidragsintäkter har minskat med 2,5 procentenheter i jämförelse med 2017. Detta beror främst på den stora anslagstilldelningen för år 2018. Andelen anslagsintäkter uppvisar en motsvarande ökning.

Anslagsintäkterna, 74 228 tkr, har ökat med 6 981 tkr (10,3 procent) i jämförelse med 2017. Detta beror främst på ökade anslagsavräknade kostnader avseende Sametingets förvaltningsanslag, 3:1 ap. 1, något som möjliggjordes tack vare den ökade anslagstilldelningen á 8 658 tkr (19,8 procent) i enlighet med myndighetens regleringsbrev. I praktiken var anslagsökningen ännu större, eftersom Sametinget år 2017 erhöll en ökning á 4 346 tkr som till större delen utgjorde särskilda medel för sametingsvalet. Relaterat till år 2016 har Sametingets förvaltningsanslag, 2018, ökat med 13 004 tkr (33,0 procent).

Bidragsintäkterna, 10 011 tkr, har minskat med 1 109 tkr (-10,0 procent). Detta beror på att några enskilda uppdrag har avslutats under 2018, något som påverkat storleken av de bidragsgenererande kostnaderna, exempelvis uppdraget till Sametinget att förankra Nordisk samekonvention (NSK), (Ku2017/00392/DISK).

Minskningen av avgiftsintäkterna uppgick till 70 tkr (-42,9 procent).

Verksamhetskostnader

Sametingets verksamhetskostnader för år 2018 uppgår till 84 758 tkr, vilket innebär en ökning med 5 689 tkr (7,2 procent) i jämförelse med föregående år. Den huvudsakliga ökningen beror på ökade anslagsavräknade kostnader för förvaltningsanslaget, 3:1 ap. 1.

Transfereringar

Årets lämnade bidrag uppgick till 145 667 tkr, vilket utgör en ökning med 18 972 tkr (15,0 procent). En bidragande faktor till detta är de under 2018 stora utbetalningarna av katastrofskadeskydd, 15 878 tkr. Dessa utgör en ökning med 8 258 tkr (108,3 procent) jämfört med verksamhetsår 2017.

Enligt Europeiska kommissionens beslut den 7.12.2016 om tillstånd till utbetalning av nationellt stöd för produktion och saluföring av renar och renprodukter i Sverige, får högst 90 000 tkr utbetalas för sådant ändamål. Detta villkor har Sametinget uppfyllt.

Årets kapitalförändring

Årets kapitalförändring uppgick till -418 tkr. År 2017 var den 3 474 tkr och år 2016 uppgick den till -3 531 tkr. Kapitalförändringen för 2018 utgörs av verksamhetsårets avskrivningar på anslagsfinansierade anläggningstillgångar (anslag 1:22 ap. 2, Främjande av rennäringen).

Anslagsredovisning

Sametinget har i sin anslagsredovisning totalt för samtliga anslag erhållit ett positivt utgående överföringsbelopp á 500 tkr. Det positiva utfallet härrör från det anslagssparande som erhölls från myndighetens förvaltningsanslag, 3:1 ap. 1, Sametinget.

Detta anslagssparande beror på att 4 000 tkr av årets utökning av anslag 3:1 ap. 1 låstes till hösten 2018, vilket resulterade i att rekryteringsprocessen först då kunde startas upp. En rekryteringsprocess pågår i cirka tre månader, vilket betyder att de återstående vakanta tjänsterna kunde tillsättas först under det första kvartalet 2019.

KULTUR

Sametinget är förvaltningsmyndighet för samisk kultur enligt förordning (2009:1395, 1 §) med instruktion för Sametinget. Sametinget ska enligt sametingslagen (1992:1433) verka för en levande samisk kultur, besluta om fördelningen av statens bidrag, medel ur Samefonden till samisk kultur och samiska organisationer samt andra medel som ställs till samernas gemensamma förfogande.

Mål

- En levande samisk kultur med ett starkt och mångfaldigt konst- och kulturliv.
- En samiskspråkig teater som är nationalscen för samisk teater i Sverige.
- En levande och modern samisk biblioteksverksamhet.

Politiskt fastställda mål

I Sametingets kulturpolitiska handlingsprogram för perioden 2018–2021 anges två övergripande mål och åtta delmål för Sametingets fördelning av medel till samisk kultur. De övergripande målen ska genomsyra alla verksamheter och projekt som beviljas bidrag.

Övergripande mål:

- Stärka och utveckla de samiska språken.
- Främja jämlikhet, jämställdhet, demokrati, öppenhet och samverkan.

De åtta delmålen:

- Bevara traditionella och genuina samiska kulturuttryck och kulturutövande.
- Stödja kvalitativa och innovativa samiska kulturuttryck och kulturutövande.
- Öka samverkan och dialog.
- Stödja barn och ungas kulturliv.
- Främja levande samiska språk.
- Stärka, utveckla och sprida árbediehtu (traditionell kunskap).
- Främja livskraftiga kulturinstitutioner, föreningar och organisationer.
- Stödja naturnära levnadssätt och kulturbärare.

Återrapporteringskrav enligt regleringsbrev

Sametinget ska redovisa det samlade resultatet av arbetet inom området kultur.

- Redovisningen ska bland annat innefatta fördelningen av medel från anslaget 1:2, ap.5 Bidrag till samisk kultur under utgiftsområde 17. En jämförelse ska kunna göras mellan åren. Redovisningen av statens bidrag till samisk kultur ska som helhet hållas åtskild från eventuella redovisningar av andra medel.

Verksamheten under året

Sametingets kulturpolitik

Sametinget antog under året ett kulturpolitiskt handlingsprogram för 2018–2021. I programmet anges vad Sametinget kommer att prioritera vad gäller kulturpolitiska åtgärder och i bidragsgivningen till samisk kultur. Den övergripande visionen för den samiska kulturen är att det samiska samhället har en stark och levande samisk kultur med en mångfald av konst- och kulturyttringar förankrade i både traditionellt och modernt samiskt liv. Traditionell samisk kunskap utgör grunden både för det traditionella och det innovativa samiska konst- och kulturlivet. I handlingsprogrammets inledning definierar Sametinget vad som menas med samisk kultur:

Grunden för samisk kultur är att alla delar av tillvaron hör samman i en naturlig enhet. Samisk kultur har sitt ursprung i den traditionella samiska kunskapen och förhållningssättet till naturen. Renen och renskötsel, jakt och fiske, det naturnära levnadssättet, språket och släkten är fortfarande idag en viktig grund för både det traditionella och det innovativa samiska konst- och kulturlivet. Samisk kultur innefattar såväl de konstnärliga uttrycken som institutionernas,

föreningarnas och organisationernas verksamheter. En av kulturens och konstens viktigaste uppgifter är att ta upp svåra frågor som berör oss. Samisk litteratur, scenkonst, jojk, film, foto, bild- och formkonst uttrycker och berättar om våra livsvillkor. Samiska kulturinstitutioner, organisationer, föreningar och kulturcentra bidrar till en känsla av sammanhang.

Sametinget vill skapa bestående och långsiktigt hållbara ekonomiska förutsättningar att främja alla delar av det samiska kulturlivet, som även inkluderar samiska kulturarv och kulturmiljöer. Det finns idag ett stort behov av insatser som främjar och stärker en stark och levande samisk kultur samt av åtgärder som möjliggör en stabil infrastruktur för de samiska institutionerna, organisationerna och föreningarna.

Samråd

Statens kulturråd har fått i uppdrag av regeringen att under perioden 2017–2019 genomföra insatser i syfte att främja utgivning och spridning av litteratur på de nationella minoritetsspråken. Uppdraget ska samordnas med relevanta aktörers verksamheter och synpunkter ska inhämtas från bland annat Sametinget. Sametinget har framfört att utgivningen av och tillgängligheten till samisk och samiskspråkig litteratur samt samiska läromedel är mycket begränsad. Samisk förlagsverksamhet bör stärkas, en samisk författarutbildning bör etableras och det nordiska och internationella samarbetet bör stärkas för att förbättra samiska författares villkor.

Sametinget och Institutet för språk och folkminnen har under året hållit samråd kring samiska frågor såsom inrättande av nya språkcentrum, uppdrag som rör samiska ort- och personnamn, det gemensamma uppdraget kring samiska kulturarv, Unesco-konventionen om immateriella kulturarv samt institutets fördelning av medel till revitalisering av nationella minoritetsspråk. Samråden leder till utbyte av information och erfarenheter om delvis gemensamma uppdrag kring språk och kultur.

Sametinget har haft samråd med Kulturdepartementets särskilda utredare av inrättandet av en institution för mänskliga rättigheter. Sametinget framförde vikten av att en framtida MR-institution även bör beröra urfolket samernas situation och samiska frågor.

Sametinget deltog i referensgruppen för nationell biblioteksstrategi, där Sametinget framförde vikten av att urfolket samerna och de nationella minoriteterna uppmärksammas särskilt i strategins alla delar. Därmed säkerställs också att bibliotekslagen åtföljs, i vilken det framgår att det allmänna biblioteksväsendet ska ägna särskild uppmärksamhet åt de nationella minoriteterna och personer som har annat modersmål än svenska.

Sametinget har under året haft samråd med samt inlämnat synpunkter till Svenska Filminstitutets utkast till filmstrategi. Sametinget har påtalat vikten av att involvera berörda aktörer, såsom Sametinget, Sameskolstyrelsen, Samernas bibliotek, International Sámi Film Institute med flera, i det framtida arbetet med att synliggöra och öka kunskapen om urfolket samernas rättigheter och språk, tillgängliggöra befintlig och nyproducerad film, ta fram arbetsmaterial och tips på filmer och filmhandlingar, utveckla det filmpedagogiska arbetet på samiska, utveckla talanger genom mentorprogram för unga filmare samt ge stöd till filmproduktioner. Sametinget välkomnar att Svenska Filminstitutet har påbörjat arbetet med att synliggöra och stärka urfolket samernas och de nationella minoriteternas kultur och språk i utformandet av en ny filmstrategi. Sametinget har framfört vikten av att Svenska Filminstitutet vid genomförande av uppdraget genomgående i alla aktiviteter utgår från urfolksperspektivet när det gäller det samiska folket och det samiska språket.

Kulturkonferens

Under året arrangerades en kulturkonferens för samiska kulturarbetare. Temat var hur samiskt kulturliv och samiska kulturarbetares villkor kan stärkas och vilka utmaningar och möjligheter samiska kulturarbetare ser. Föreläsare inom samisk teater, litteratur, film och duodji (samisk slöjd och hantverk) berättade om hur utvecklingen inom deras respektive kulturområden kan bidra till att stärka hela det samiska kulturlivet. En viktig synpunkt från konferensen var att det skulle behövas stipendier av olika slag för samiska kulturarbetare.

Immateriella kulturarv

Den 9 december 2010 ratificerade Sverige Unescos konvention om skydd för det immateriella kulturarvet (Convention for the Safeguarding of the Intangible Cultural Heritage). Institutet för språk och folkminnen (ISOF) utsågs av regeringen till att som samordnande myndighet utveckla arbetet med tillämpningen av konventionen i Sverige. I frågor avseende det samiska immateriella kulturarvet ska arbetet ske i samråd med Sametinget. Sametinget tillsatte 2012 en

samisk arbetsgrupp med sakkunniga representanter för de olika områdena inom konventionen, tillika nodrepresentanter till de fyra noderna. Arbetsgruppen deltog på nodmöten och Sametinget inlämnade synpunkter till ISOF:s rapporter. 2016 var Sametinget på grund av bristande resurser tvungen att lägga arbetsgruppen vilande. Sametinget ingår i dagsläget i samrådsgruppen för arbetet med konventionen tillsammans med ISOF och andra berörda myndigheter och institutioner. Sametinget ser sig som den part som ska arbeta med de samiska immateriella kulturarven inom konventionen men har inte kunnat arbeta aktivt med denna fråga på grund av bristande resurser.

Samiska kulturarv

Den europeiska stadgan om landsdels- och minoritetsspråk, artikel 12.1.g, innehåller en bestämmelse rörande arkivering. I fråga om kulturell verksamhet och kulturella inrättningar ska staterna uppmuntra och/eller underlätta upprättande av organ med uppgift att insamla samt förvara, presentera eller offentliggöra verk framställda på landsdels- eller minoritetsspråk. I Sverige finns idag ingen statlig myndighet som har detta ansvar när det gäller arkivmaterial på de samiska språken. Sametinget är enligt förordningen (2009:1395) med instruktion för Sametinget förvaltningsmyndighet för samisk kultur och ska enligt sametingslagen (1992:1433) leda det samiska språkarbetet. Det innebär att myndigheten har ansvar för samisk språkvård och fördelar bidrag till samisk kultur och språk. Myndigheten har dock inget ansvar för att samla in, bevara och vetenskapligt bearbeta samiskt arkivmaterial (utöver det ansvar som alla myndigheter har att hålla myndighetsarkiv). Regeringen har i propositionen Kulturarvspolitik gjort bedömningen att det finns skäl att överväga om det finns behov av ytterligare insatser för att samla in, bevara och vetenskapligt bearbeta arkivmaterial med koppling till urfolket samerna och de samiska språken. Regeringen har därför gett Sametinget och Institutet för språk och folkminnen i uppdrag att, efter samråd med samiska organisationer, se över behovet av sådana insatser och om det behövs ett förtydligande av det statliga ansvaret för samiska kulturarv. Sametinget och Institutet för språk och folkminnen har den 4 oktober hållit samråd med ett antal inbjudna samiska organisationer, föreningar och institutioner. Därefter har dessa även fått möjligheten att inlämna skriftliga synpunkter kring uppdraget. Arbetet fortsätter under 2019 och redovisas senast den 1 juni.

Arkivutredningen

Regeringen har den 26 oktober 2017 beslutat om kommittédirektiv (Dir 2017:106) för en bred översyn av arkivområdet. Det övergripande syftet är att säkerställa samhällets tillgång till allmänna handlingar både nu och i framtiden. Utredaren ska bland annat översiktligt beskriva arkivsektorn samt beskriva och analysera hur samhällsutvecklingen har påverkat och kan förväntas påverka förutsättningarna för arkivverksamheten och olika arkivinstitutioner, se över arkivlagstiftningen och närliggande lagstiftning samt lämna förslag på hur lagstiftningen kan anpassas till utvecklingen på området. I uppdraget ingår en analys av bland annat Riksarkivets roll och av regleringen av enskilda arkiv samt att lämna förslag till nödvändiga författningsförslag. Sametinget har deltagit i samråd med utredaren och inlämnat synpunkter. Sametingets ståndpunkt är att Sametinget bör tilldelas ett statligt ansvar för ett samiskt arkiv, med särskilda resurser för verksamheten. När det gäller samiska arkivmaterial är de idag utspridda och fragmentiserade på många olika arkiv med avsaknad av en samlad överblick av arkivmaterialen. Ett samiskt arkiv skulle på ett naturligt sätt kunna inrymmas i Sametingets verksamhet såsom förvaltningsmyndighet för samisk kultur. Sametinget anser att den digitala samiska arkivbildningen bör spegla ett brett samiskt samhällsperspektiv.

Repatriering av samiska mänskliga kvarlevor

Krav på repatriering (återförande) av föremål och kvarlevor har rests bland världens urfolk sedan 1970-talet, i takt med ökat politiskt medvetande och krav på självbestämmande. Repatriering handlar om rätten till det förflutna och till sina förfäder. Det handlar också om försoning mellan urfolk och statsmakterna. Sametingets plenum beslutade 2007 att:

Kräva en fullständig identifiering av allt samiskt skelettmaterial i samtliga statliga samlingar, en kartläggning av hur museer och institutioner har tillskansat sig materialet, huruvida det har skett genom öppning av gravar eller på annat sätt samt en repatriering av de samiska mänskliga kvarlevorna. Om det inte går att identifiera skelettdelarna bör Sametinget arbeta för en återföring och en värdig återbegravning i ursprungsområdena för de samiska mänskliga kvarlevorna.

Styrelsen utsåg 2017 ett råd med uppgift att vara rådgivande organ för etiska frågor vad gäller hantering och förvaring av samiska kvarlevor. Under 2018 har Sametinget och etiska rådet deltagit på samråd med Riksantikvarieämbetet utifrån två regeringsuppdrag: att utarbeta vägledning dels för museernas arbete med mänskliga kvarlevor och dels för identifiering och repatriering eller restitution av föremål i museernas samlingar, där det kan finnas särskilda skäl för återlämnande. Uppdragen ska ske i samråd med de centrala museerna och Sametinget samt redovisas i Riksantikvarieämbetets årsredovisning för 2019. Vid dessa möten har Sametinget informerat om vårt arbete med repatriering och Sametingets hållning i frågan. Sametinget deltar även i ett nätverk tillsammans med Västerbottens museum, Skogsmuseet, länsstyrelsen, Svenska kyrkan och Lycksele kommun avseende repatriering och återbegravning av 25 samiska skallar som förvaras hos Västerbottens museum. Repatrieringen i Lycksele är ett bra metodexempel på hur en repatriering kan gå till, vilket Sametinget kan ta med sig i det vidare arbetet med repatriering.

Samernas bibliotek

Utvärdering

Regeringen beslutade 2017 att uppdra till Sametinget att utvärdera och analysera verksamheten vid samernas bibliotek samt lämna förslag på ytterligare åtgärder för att vidareutveckla biblioteket. Regeringen gjorde bedömningen att Sametingets biblioteksverksamhet är en central del i arbetet med att revitalisera de samiska språken och stärka deras ställning i samhället. En levande och modern biblioteksverksamhet bidrar till en positiv utveckling för de samiska språken genom att bland annat synliggöra och tillgängliggöra den samiska litteraturen samt stödja de samiska språken inom utbildningsområdet. Uppdraget redovisades till regeringen i mars 2018.

Utvärderingen visade att verksamheten på Samernas bibliotek inte har kunnat följa den utveckling som har skett på biblioteksområdet i övrigt. Bland annat saknas samiska skolbibliotek med rikt utbud av samisk litteratur för barn och unga och överlag saknas tillräckligt med böcker och annan media på de samiska språken. Intresset för Samernas biblioteks verksamhet och service är låg hos den samiska allmänheten, vilket har fått till följd att biblioteket nyttjas i låg grad. Utvärderingen konstaterade att det krävs mer resurser till såväl verksamheten vid Samernas bibliotek som till samisk skolbiblioteksverksamhet. Biblioteket ska särskilt prioritera service till barn och unga och till skolbiblioteken men ska även erbjuda service till människor med olika typer av funktionsnedsättningar, till forskare och till allmänheten. Biblioteket ska informera och ge råd till låntagare både fysiskt och via webben, ägna sig åt strategiskt arbete i samverkan med andra aktörer, katalogisering av samiskt material samt erbjuda ett rikt utbud av medier och tjänster. Behovet är stort av personal med barnpedagogisk inriktning. Utvärderingen föreslog att pliktexemplar av nyproducerad samisk litteratur bör finnas hos Samernas bibliotek för att komma den samiska allmänheten till godo. Utgivning och produktion av samisk litteratur av olika slag bör öka, både i skriftlig form men även ljudböcker, punktskriftsböcker, e-böcker, talböcker och lättlästa nyheter. Personer med olika funktionsnedsättningar ska kunna ta del av samisk litteratur och övriga media på lika villkor.

Verksamheten

Samernas bibliotek är samlokaliserat med Ájtte, Svenskt fjäll- och samemuseums bibliotek i Jokkmokk. Biblioteket har begränsade öppettider för allmänheten med sammanlagt åtta timmar i veckan fördelat på tre veckodagar.

Under året har fem depåer lånats till andra bibliotek, sameskolor och kommunala skolor. Medieinköp har gjorts, främst av litteratur för barn. Inköp har även gjorts av litteratur till sameskolornas bibliotek. Biblioteket har vid några tillfällen samarrangerat författarsamtal inför publik tillsammans med Tjállegoahte – Författarcentrum Sápmi, bland annat i samband med den samiska bokfestivalen *Bágo in Books.* Sameskolan i Jokkmokk anordnade en dag då en författare hade aktiviteter med flera barngrupper i biblioteket. Flera klasser inom sameskolan har gjort egna besök för att läsa och låna böcker.

Totalt har 1 048 böcker köpts in och biblioteket har fått 132 böcker i gåva. Av dessa var 1 003 böcker på samiska. Antal förvärv har ökat sedan 2016. Under året har 1 240 utlån gjorts, vilket visar en liten minskning från 2016. Beståndet av utlånbara

böcker har ökat från 2016 med ca två tusen böcker. Statistiken visar en minskning av besök i webbkatalogen under treårsperioden. Att både utlån och besök i webbkatalogen har minskat under treårsperioden kan förklaras av att biblioteket bland annat har mindre personalresurser än tidigare år.

Tabell 8. Förvärv av böcker 2016–2018

	2016	2017	2018
Inköp	85	1 090	**1 048**
Gåvor	42	131	**132**
Totalt	127	1 221	**1 180**
Varav på samiska	62	1 116	**1 003**

Tabell 9. Utlån av böcker 2016–2018

	2016	2017	2018
Antal	1 427	960	**1 240**

Tabell 10. Utlånbara böcker 2016–2018

	2016	2017	2018
Antal	18 690	20 189	**22 467**

Tabell 11. Besök i webbkatalog 2016–2018

	2016	2017	2018
Antal unika besökare	4 300	3 671	**2 954**
Antal besök	182 117	401 702	**64 760**
Antal sidvisningar	484 766	889 845	**138 320**

Tabell 12. Kostnader i tkr för biblioteksverksamheten 2016–2018

	2016	2017	2018
Personal	636,1	309	**0**
Lokaler	24,8	26,3	**14,8**
Resor	7,5	2,5	**7,9**
Inköp av böcker m.m.	35,8	156,8	**339,0**
Tjänster	29,7	268,3	**241,6**
Övrigt	8,2	30	**16,2**
Utbetalda bidrag	0	200	**0**
Summa	742,1	992,9	**619,5**

Bidrag till samisk kultur

I budgetpropositionen 2018 anges att Sametinget ska bidra till utvecklingen av ett starkt och mångfaldigt konst- och kulturliv, synliggöra den levande samiska kulturen i det offentliga rummet och skapa förutsättningar för en stabil infrastruktur för samiska kulturinstitutioner. Det särskilda stödet till samisk kultur ska möjliggöra för samiska folket att själva kunna förmedla sin historia, sitt språk, sin identitet och sitt kulturarv. För att uppnå målet om en levande

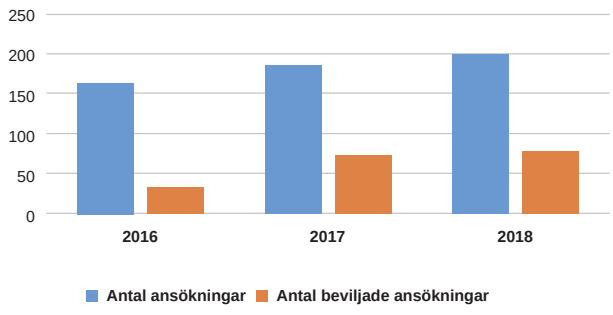
samisk kultur är språket avgörande. Vidare anges att den traditionella kunskapen utgör basen för samisk identitet och samisk kultur.

Sametinget fördelar bidrag ur anslag 1:2 Bidrag till allmän kulturverksamhet, utveckling samt internationellt kulturutbyte och samarbete, ap. 5 Bidrag till samisk kultur (kulturanslaget) samt bidrag till samisk kultur och samiska organisationer från Samefonden. Det som redovisas är de inkomna och beviljade ansökningar som kulturnämnden beslutat om och som fördelats medel från kulturanslaget. Medel till vissa ansökningar har fördelats ur Samefonden. Den redovisningen finns inte med här.

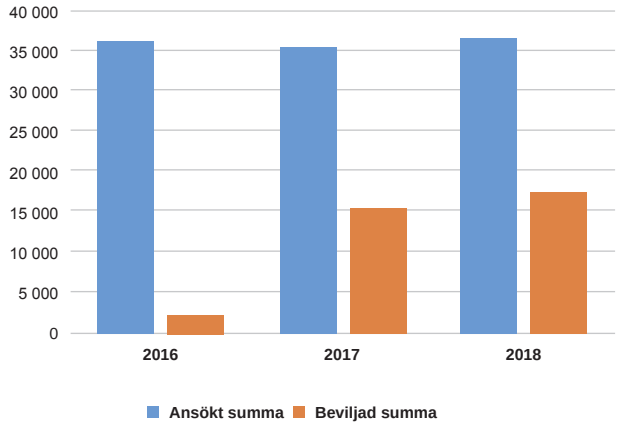
Anslaget har 2018 uppgått till 17 878 tkr. Det innebär en höjning med 2 501 tkr från föregående år. Återbetalda projektbidrag uppgick under året till 148,5 tkr. Dessa har omfördelats till andra projekt. Resterande medel, 658 tkr, har fördelats enligt förordningen (2007:1347) om statsbidrag vid vissa studier i samiska. Anslag 1:2, ap. 5 medger detta då de samiska språken är en del av den samiska kulturen.

Tabell 13. Ansökningar i antal och tkr, 2016–2018

	2016	2017	2018
Antal ansökningar	158	186	**199**
Antal beviljade ansökningar	31	76	**79**
Ansökt summa	36 616,4	35 825,9	**36 371,6**
Beviljad summa	2 293,5	15 511,8	**17 220,0**

Figur 1. Inkomna och beviljade ansökningar 2016–2018.

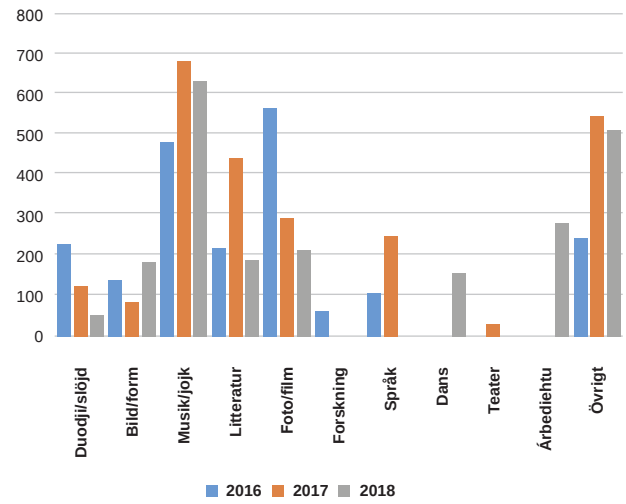
Figur 2. Ansökt och beviljad summa 2016–2018.

Antal ansökningar och beviljade bidrag har ökat från 2016 till 2018. Ansökt summa är dock relativt konstant under denna period. Den största delen av anslaget fördelas som verksamhetsbidrag till samiska organisationer. Fram till 2015 beviljades dessa i slutet av året inför kommande verksamhetsår. Detta ändrades 2016, vilket förklarar varför det endast beviljades 2 mnkr under det året. Dessa medel fördelades endast till projektbidrag. Från och med 2017 beslutas och utbetalas verksamhetsbidragen under innevarande år.

Projektbidrag

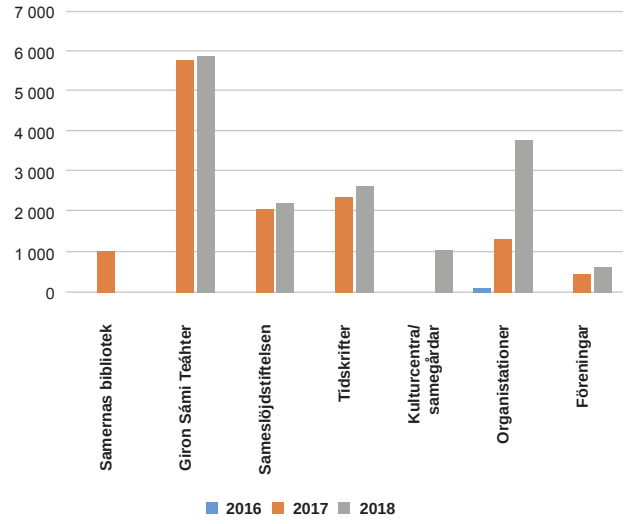
Árbediehtu har en central roll i det samiska samhället och anges som ett prioriterat område i Sametingets kulturpolitiska handlingsprogram. Den förs vidare från generation till generation genom muntligt berättande och traditionella sedvänjor. Sametinget anser det viktigt att stärka, utveckla och sprida árbediehtu i det samiska samhället. En levande och stark traditionell kunskap inom kulturuttryck och kulturutövande bidrar till att stärka det samiska konst- och kulturlivet. Genom att förstå vår egen plats i tiden kan vi skapa bättre förutsättningar för förändring. Därför anser Sametinget det viktigt att främja, bevara och lyfta fram det samiska kulturarvet. Sametingets kulturnämnd har under 2018 prioriterat att bevilja bidrag till projekt särskilt inom árbediehtu. Kulturnämnden fördelar bidrag utifrån inkomna ansökningar, som delas upp i ett antal kategorier.

Flest ansökningar under 2018 hör till kategorin övriga, därefter litteratur och musik/jojk, vilket återspeglar flest antal ansökningarna under treårsperioden. Av 81 projektansökningar har ca 37 procent beviljats, vilket motsvarar ca 29 procent av det sökta beloppet. Kategorin övriga projekt omfattar till exempel festivaler, seminarier, utställningar och sådana projekt som hamnar utanför de andra kategorierna. En ny kategori från 2018 är árbediehtu som kan handla om dokumentation eller vidareförande av traditionell samisk kunskap genom exempelvis kursverksamhet.

Figur 3. Beviljade projektbidrag, tkr, 2016–2018.

Under treårsperioden har ansökningar för musik/jojk beviljats mest bidrag följt av övriga och foto/film. Minst antal ansökningar, med minst ansökta summor och minst beviljade bidrag under 2018, rör teater, språk och forskning.

Figur 4. Beviljade verksamhetsbidrag, tkr, 2016–2018.

Verksamhetsbidrag

Sametinget fördelar verksamhetsbidrag till bland annat samiska kulturinstitutioner, organisationer, föreningar, samegårdar och kulturcentra. Genom sin närhet till den samiska allmänheten, sin sakkunskap, sitt arbete med aktuella samiska samhällsfrågor och arrangemang som stärker sammanhållningen såväl lokalt som i hela det samiska samhället bidrar dessa verksamheter till utvecklingen och stärkandet av

Tabell 14. Ansökningar om projektbidrag per kulturyttring i antal och tkr

	2016				2017				2018			
Kulturyttring	Antal ansökningar	Ansökt belopp, tkr	Antal beviljade bidrag	Beviljat bidrag, tkr	Antal ansökningar	Ansökt belopp, tkr	Antal beviljade bidrag	Beviljat bidrag, tkr	Antal ansökningar	Ansökt belopp, tkr	Antal beviljade bidrag	Beviljat bidrag, tkr
Duodji/slöjd	5	535,1	2	225,0	4	123,8	2	116,8	4	578,6	2	47,0
Bild/form	7	656,5	2	130,0	4	237,0	2	85,0	5	439,3	3	186,0
Musik/jojk	11	1 173,0	4	482	12	1 127,6	6	687,8	13	1 173,3	8	635,1
Litteratur	16	1 123,9	3	210,0	8	1 464,5	4	440,2	18	1 812,8	3	190,0
Foto/film	12	1 384,6	4	565,5	5	560,0	3	292,7	7	387,7	3	202,5
Forskning	3	65,0	1	55,0	5	1 416,0	0	0,0	3	55,0	0	0,0
Språk	4	406,7	2	102,5	4	476,1	2	245,5	1	70,0	0	0,0
Dans	1	0,0	0	0,0	2	445,0	0	0,0	3	247,8	2	152,0
Teater	5	148,0	0	0,0	2	91,5	2	26,5	0	0,0	0	0,0
Árbediehtu	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	8	780,3	3	275,0
Övrigt	32	3 763,3	5	243,0	22	2 300,2	7	546,0	19	2 056,6	6	504,9
Totalt	97	9 256,1	24	2 013,0	68	8 241,7	28	2 440,5	81	7 601,4	30	2 192,5

samiskt konst- och kulturliv. Det överordnade målet med verksamhetsbidragen är att stärka samers känsla av sammanhang och därmed uppnå ett mer livskraftigt samiskt samhälle.

Antal ansökningar och ansökta summor är relativt konstanta under treårsperioden. Från och med 2018 fördelas medel till Samernas bibliotek ur Sametingets förvaltningsanslag och finns därför inte med i den här redovisningen. Under 2016 beviljades endast verksamhetsbidrag till två samiska organisationer. Övriga verksamhetsbidrag beviljades under 2015 inför verksamhetsåret 2016 enligt tidigare praxis. 2018 beviljades samegårdar och kulturcentra bidrag ur kulturanslaget. Tidigare år har bidrag till dessa fördelats ur samefondsmedel. 2018 fördelades mer bidrag till samiska organisationer och sameföreningar, och en höjning gjordes för Giron Sámi Teáhter, Sameslöjdstiftelsen och tidskrifterna. Eftersom anslaget höjdes kunde verksamhetsbidragen höjas detta år. Av den totala summan verksamhetsbidrag som sökts under 2018 beviljades 54 procent.

Gaaltije - sydsamiskt kulturcentrum

I det sydsamiska området utgör Gaaltije - sydsamiskt kulturcentrum såväl en arena för samisk konst och kultur som en källa till information om det sydsamiska samhället. Gaaltije är en viktig resurs för samisk kultur, för revitaliseringen av det sydsamiska språket och för att skapa tillväxt på samiska villkor. Gaaltije har en vision om att bli ett nationellt center för samisk kultur och vill därför bedriva en verksamhet som bidrar till kulturell och språklig utveckling av det sydsamiska samhället. Gaaltije ska verka som ett publikt och välkomnande centrum för information om det sydsamiska samhället och kulturen samt vara en mötesplats och ett besöksmål. Gaaltije beviljades 1,4 mnkr ur anslaget för 2018. Tidigare år har bidrag fördelats ur Samefondsmedel.

Giron Sámi Teáhter

Den samiska scenen rymmer såväl teater som dans och rörelse, jojk, traditionell berättarkonst och musik. Den samiska scenkonsten har ett ansvar som samiskspråkig arena att bevara och utveckla de samiska språken. En viktig uppgift för scenkonsten är att göra den samiskspråkiga scenen tillgänglig för dem som inte har språket, något som med den nya tekniken är fullt möjligt. För utvecklingen av den samiska scenkonsten är ett djupare samarbete med såväl andra samiska teatrar som med urfolksteatrar världen över nödvändigt.

Målsättningen är att GST uppnår en ställning som samisk nationalscen i den svenska delen av Sápmi. Sametinget och GST har tillsatt en arbetsgrupp för att leda arbetet framåt mot en samisk nationalscen. Arbetsgruppen anser det inte nödvändigt att utöka eller förändra teaterns nuvarande uppdrag, då det i praktiken redan är ett nationalscensuppdrag. Målet är att den samiska nationalscenen ska dubblera sin produktion och erbjuda fyra föreställningar per år till hela Sápmi. Den ska skapa en mindre föreställning som kan turnera till de platser som idag inte har möjlighet att ta emot teaterns ordinarie produktioner. På det sättet kan teatern även nå flera av de mindre samiska förvaltningskommunerna.

Giron Sámi Teáhter finansieras främst av

Tabell 15. Ansökningar om verksamhetsbidrag per område i antal och tkr

	2016				2017				2018			
Bidragsmottagare	Antal ansökningar	Ansökt belopp, tkr	Antal beviljade bidrag	Beviljat bidrag, tkr	Antal ansökningar	Ansökt belopp, tkr	Antal beviljade bidrag	Beviljat bidrag, tkr	Antal ansökningar	Ansökt belopp, tkr	Antal beviljade bidrag	Beviljat bidrag, tkr
Samernas bibliotek	1	1 000,0	0	0,0	0	0,0	1	1 000,0				
Giron Sámi Teáhter	1	6 500,0	0	0,0	1	6 800,0	1	5 700,0	1	9 145,0	1	5 900,0
Sameslöjdstiftelsen	1	4 000,0	0	0,0	1	4 000,0	1	2 000,0	1	2 850,0	1	2 200,0
Tidskrifter	2	2 550,0	0	0,0	2	2 750,0	2	2 400,0	2	2 750,0	2	2 600,0
Kulturcentra/ samegårdar	7	914,0	0	0,0	9	2 175,0	0	0,0	5	835,0	2	62,1
Organistationer	19	11 244,3	2	129,0	19	10 731,1	13	1 341,0	20	10 809,1	15	3 683,0
Föreningar	28	929,6	0	0,0	27	1 135,6	27	500,0	29	1 235,8	27	582,4
Totalt	59	27 137,9	2	129,0	59	27 591,7	45	12 941,0	58	27 624,9	48	15 027,5

Sametinget som fördelar verksamhetsbidrag via anslaget, men även av Region Norrbotten och Region Västerbotten, Kiruna kommun och Storumans kommun. 2018 var verksamhetsbidragen totalt 7 066 tkr. Sametinget har beviljat och utbetalt Giron Sámi Teáhter 5,9 mnkr i verksamhetsbidrag för 2018, vilket är en höjning med 200 tkr från 2016.

Produktioner

Giron Sámi Teáhter har under 2018 haft fyra produktioner. Det sammanlagda publikantalet var 3 130 personer. De största egna produktionerna var *DEH!* och *Arven du fikk* som stod för 39 procent vardera av det totala antalet besökare.Antal produktioner har legat på samma nivå under treårsperioden; fyra produktioner per år. 2018 spelades alla på samiska. Publikantalet har minskat sedan året innan.

Tabell 16. Föreställningsstatistik 2016–2018

	Antal besökare	Antal föreställningar
Språkcirkus (barn)	285	15
DEH! (barn)	1 233	27
Arven du fikk (ungdom/vuxen)	1 212	20
Sámi Šáŋgarat – samprod. Márkumeannufestivalen (barn/vuxen)	400	3
Totalt	3 130	65

Tabell 17. Produktioner 2016–2018

	2016	2017	2018
Antal produktioner	4	4	**4**
varav samiskspråkiga	2	3	**4**
Totalt antal besökare	2 341	4 444	**3 130**
Produktioner som turnerat	3	4	**4**

Sámi Duodji

Sameslöjdstiftelsen Sámi Duodji har det överordnade ansvaret för utveckling av duodji och konsthantverk. Stiftelsen är ett rådgivande och stödjande organ för de enskilda slöjdarna och konsthantverkarna. Duodji utvecklas ständigt. Idag finns ett antal verksamheter som tangerar området, exempelvis design, formgivning och konsthantverk. Sameslöjdstiftelsen beviljades 2,2 mnkr i verksamhetsbidrag för 2018, vilket var en höjning med 200 tkr från året innan. Stiftelsen får verksamhetsbidrag från Sametinget och Nämnden för hemslöjdsfrågor med ungefär lika mycket.

Samisk idrott

Sametinget har i policydokumentet *Samisk idrott i tiden* formulerat samiska idrottspolitiska mål som Sametinget anser är viktiga att uppnå för att samer, barn och unga i synnerhet, ska ha tillgång till trygga arenor där de kan mötas, ta del av och utöva idrott på sina språk och på sina villkor. Genom att uppnå dessa mål främjar vi också en bättre hälsa, såväl fysisk som psykisk, i det samiska samhället. Målen är en fri och självständig gränsöverskridande samisk idrottsrörelse, en god samisk folkhälsa, idrottsaktiviteter med särskilt fokus på barn och ungdomar, samiska idrottstävlingar och aktiva medlemsföreningar, ett holistiskt perspektiv på vår idrott och en jämställd idrottsrörelse. Sametinget anser det nödvändigt att samiska idrottsföreningar och organisationer ska få tillräckliga resurser för att bedriva en samisk idrottsverksamhet som bidrar till en god samisk folkhälsa. Samiska idrottsgrenar är till exempel lassokastning, löpning, skytte och skidåkning, som bygger på traditionellt samiskt leverne. Vid samiska tävlingar används även samiska språk. Sametinget fördelar verksamhetsbidrag till två samiska idrottsorganisationer.

Samiska organisationer och föreningar

Verksamhetsbidrag fördelas även till organisationer och föreningar. De besitter en bred sakkunskap inom sina respektive intresseområden och är viktiga aktörer i utvecklingen och stärkandet av samiskt konst- och kulturliv och det samiska samhället. Verksamhetsbidrag till dessa har kunnat höjas för 2018 i och med att anslaget höjdes.

I Sverige finns idag ett trettiotal sameföreningar som får verksamhetsbidrag från Sametinget. Gemensamt för sameföreningarna är att de skapar en samhörighet bland samer i de områden där de verkar. De bidrar till en trygg plats där medlemmarna kan utöva, uttrycka eller ta del av samisk konst och kultur. Sameföreningarna är viktiga lokala samlingspunkter som stärker samisk kultur och identitet på lokal nivå. De bidrar till att ge samerna i lokalsamhället en känsla av gemensamt sammanhang.

Sametinget beviljar bidrag till fem samegårdar och kulturcentra, som utgör viktiga lokala mötesplatser som främjar och stärker den samiska kulturen. Dessa bidrar till att sprida kunskap om samisk kultur och samiska samhällsfrågor till det omgivande samhället genom sina olika arrangemang. De förvaltas och brukas av samer på lokal nivå, där aktiviteter ordnas som främjar möten mellan samer och stärker kultur på lokal nivå.

De fem samiska konstnärsorganisationerna i Norden arbetar gränsöverskridande i Sápmi för att främja och stärka det professionella utövandet av olika kultur- och konstformer. De organiserar kompositörer, jojkare, författare, skådespelare och scenarbetare, filmarbetare samt bild- och formkonstnärer. Sametinget anger i det kulturpolitiska handlingsprogrammet att det vill främja starka och livskraftiga samnordiska samiska konstnärsorganisationer som har medlemmar i hela Sápmi och som verkar för att främja och stärka samiskt konst- och kulturliv.

Det finns ett antal riksorganisationer som beviljas verksamhetsbidrag för sitt arbete med att främja och utveckla samiskt kulturliv i det samiska samhället. Dessa organisationer arbetar bland annat för att stärka den samiska kulturen, rennäringen, de samiska rättigheterna, de samiska ungdomarna och de samiska språken. De arbetar med viktiga samiska kultur- och samhällsfrågor och skapar arenor för möten och samverkan mellan olika samiska grupper.

Det finns även ett antal särskilda intresseorganisationer som bedriver verksamhet bland annat inom samiska rättsfrågor, samisk litteratur och författare samt samisk matkultur.

Samiska medier

Sametingets roll när det gäller samiska medier är att bereda förutsättningar för samiska medier att existera och att prioritera samisk språkanvändning.

Sametinget beviljar verksamhetsbidrag till ungdomstidskriften *Nuorat* som kommer ut med fyra nummer per år och till magasinet *Samefolket* som ger ut sju nummer per år. Verksamhetsbidraget till dessa tidskrifter har legat på ungefär samma nivå under flera års tid, vilket har lett till att *Samefolket* har fått dra ner antalet nummer från tolv till sju per år för att hålla en budget i balans.

Volym och kostnad för prestationer

Kulturavdelningen har under året handlagt 199 ansökningar och besvarat fyra remisser. Kostnaden för handläggningen beräknas till 1 170 tkr, varav 22 tkr avser handläggning av remisser.

Remisser kan vara av olika komplexitet och vara olika resurskrävande, varför det finns en variation i kostnaden över åren.

Tabell 18. Volym och kostnad (tkr) för prestationer, 2016–2018

	2016	2017	2018
Antal ärenden	151	104	**199**
Total kostnad, ärenden	1 030,7	730,1	**1 147,6**
Antal remisser	5	1	**4**
Total kostnad, remisser	19,2	5,2	**21,8**

Jämställdhet

Sametingets politiska jämställdhetsprogram, antaget 2016, anger att samtliga bidragsmottagare ska ha en jämställdhetsplan. Statistiken för de senaste tre åren visar en relativt jämn könsfördelning i projekten, vilket kan förklaras av att denna information efterfrågas vid ansökningen.

Fler kvinnor än män har ansökt om och beviljats bidrag under treårsperioden, men antalet personer i projekten totalt var färre under 2017 än under 2018. Både män och kvinnor har sökt mest bidrag för projekt inom kategorierna musik/jojk och övriga (festivaler, seminarier, utställningar m.m.) under treårsperioden. Dessa kategorier har även beviljats mest bidrag. Av dessa har fler kvinnor än män beviljats bidrag år 2016 medan förhållandet var omvänt 2017. 2018 beviljades fler kvinnor än män bidrag inom musik/jojk medan det inom övriga projekt var omvänt förhållande. Statistiken visar således att män och kvinnor söker mest bidrag för musikprojekt av olika slag samt för övriga projekt såsom festivaler, seminarier, utställningar m.m. För dessa projekt är sökande ofta sameföreningar eller organisationer.

Måluppfyllelse

Bedömningen av måluppfyllelsen görs utifrån följande indikatorer:

- **Antal ansökningar, beviljade ansökningar och bidragsfördelningen i kronor i relation till målet en levande samisk kultur med ett starkt och mångfaldigt konst- och kulturliv.**
- **Giron Sámi Teáhters verksamhet i relation till målet en samiskspråkig teater som är nationalscen för samisk teater i Sverige.**
- **Samernas biblioteks verksamhet i relation till målet en levande och modern samisk biblioteksverksamhet.**

En levande samisk kultur med ett starkt och mångfaldigt konst- och kulturliv

Bedömningen görs utifrån statistik och jämförelse av antal ansökningar, beviljade ansökningar och bidragsfördelningen i kronor.

Antal ansökningar och beviljade bidrag har ökat från 2016 till 2018. Anslaget höjdes 2018, vilket förklarar varför Sametinget kunde fördela mer bidrag än tidigare år. Av det totala anslaget fördelas ca 82 procent i årliga verksamhetsbidrag till bland annat Giron Sámi Teáhter, Gaaltije - sydsamiskt kulturcenter, Sameslöjdstiftelsen Sámi Duodji, tidskrifter, organisationer och lokala sameföreningar. Därutöver fördelas ca 18 procent i bidrag till kulturprojekt inom olika kulturyttringar såsom bild, musik, litteratur, film, slöjd, dans, teater med flera.

Sametingets kulturnämnd har under 2018 prioriterat att bevilja bidrag till projekt särskilt inom árbediehtu (traditionell samisk kunskap). Summan beviljade bidrag till projekt är relativt konstant under treårsperioden, ca 2 mnkr per år. Mest bidrag har beviljats till projekt inom kategorierna musik/jojk, övriga (exempelvis festivaler, seminarier, utställningar med mera) och foto/film under treårsperioden. Ca 37 procent av ansökta bidrag har beviljats vilket motsvarar ca 29 procent av ansökt belopp.

Vad gäller verksamhetsbidragen har antal ansökningar och ansökta summor legat på ungefär samma nivå från 2016 till 2018. Mer bidrag fördelades 2018 till samiska organisationer och sameföreningar, men även till Giron Sámi Teáhter, Sameslöjdstiftelsen och tidskrifterna. Eftersom anslaget höjdes kunde även verksamhetsbidragen höjas detta år. Denna höjning har lett till positiva effekter för det samiska samhället, då institutioner, organisationer och föreningar kan bedriva mer verksamhet.

Sametinget har dock under lång tid påtalat vikten av en höjning av anslaget, för att uppnå det övergripande målet att främja samisk kultur. Många av de viktigaste samiska institutionerna, såsom Sameslöjdstiftelsen och tidskriften Samefolket, har under årens lopp tvingats att skära ner sina verksamheter då bidraget inte har höjts. Sameslöjdstiftelsen har under 2018 fått minska verksamheten vid kansliet och varslat personal. Tidskriften Samefolket har varit tvungna att minska antalet nummer från tolv till sju per år för att kunna hålla budgeten i balans.

Anslagshöjningen 2018 kunde inte täcka alla de områden Sametinget ville främja inom samisk kultur, utan ledde endast till en märkbar höjning av verksamhetsbidragen. Av den totala ansökta summan verksamhetsbidrag beviljades ca hälften i bidrag. De samiska kulturinstitutionerna, organisationerna och föreningarna visar årligen långt större behov än vad Sametinget kan ge bidrag till. Vid framväxt av nya kulturinstitutioner och organisationer som möter nya behov har inte Sametingets kulturnämnd idag resurser att stötta uppstart och utveckling av kulturverksamheten utan att någon annan kulturaktör påverkas negativt. Alla initiativ till utveckling inom samisk kultur innebär att något annat inom samisk kultur får stå tillbaka.

Sametinget når inte målet att främja en levande samisk kultur med de medel som finns. Det framgår tydligt att Sametinget inte kan bidra med medel till mer än ca hälften av sökta bidrag. Bedömningen utifrån indikatorn är att målet är delvis uppfyllt.

En samiskspråkig teater

Teaterns verksamhet och statistik visar att efterfrågan på teaterns föreställningar är fortsatt hög men att utvecklingen hindras av bristande resurser. Antal produktioner har legat på samma nivå under treårsperioden med fyra produktioner per år. Användningen av samiska språk har ökat över tid, likaså antalet besökare vid föreställningarna. Trots ökat verksamhetsbidrag har inte verksamheten kunnat växa med fler produktioner. Arbetet med att skapa en samisk nationalscen syftar till att möta efterfrågan och öka resurserna så att teatern kan möta behovet i den samiska gemenskapen. Teatern har inte kunnat bli en nationalscen för samisk teater ännu.

Bedömningen utifrån indikatorn är således att målet är delvis uppfyllt.

En levande och modern samisk biblioteksverksamhet

Sametingets utvärdering av verksamheten vid Samernas bibliotek visar att intresset och kunskapen hos allmänheten för biblioteket är lågt, vilket har

Tabell 19. Könsfördelning inkomna och beviljade ansökningar per kulturyttring 2016–2018

	2016						2017						2018					
	Kvinnor		Män		Summa		Kvinnor		Män		Summa		Kvinnor		Män		Summa	
Bidragsmottagare	Ansökt	Beviljat	Ansökt	Beviljat	Ansökt	Beviljat	Ansökt	Beviljat	Ansökt	Beviljat	Ansökt	Beviljat	Ansökt	Beviljat	Ansökt	Beviljat	Ansökt	Beviljat
Duodji/slöjd	30	7	8	1	535,1	225	15	15	3	3	123,8	116,8	5	3	3	1	578,6	47
Bild/form	26	11	19	4	656,5	130	4	3	5	4	237	85	100	92	52	47	439,3	186
Musik/jojk	83	43	69	30	1 173	482	49	39	54	44	1 127,6	687,8	24	20	32	25	1 173,3	635,1
Litteratur	42	8	32	6	1 123,9	210	11	6	9	6	1 465,5	440,2	51	6	32	8	1 812,8	190
Foto/film	28	13	33	7	1 384,6	565,5	8	6	10	7	560	292,7	9	5	9	5	387,7	202,5
Forskning	2	1	1	1	65	55	11	0	0	0	1 416	0	2	0	2	0	55	0
Språk	7	3	5	2	406,7	102,5	7	4	7	6	476,1	245,5	2	0	3	0	70	0
Dans	0	0	0	0	0	0	35	0	25	0	445	0	9	7	0	0	247,8	152
Teater	28	0	22	0	148	0	0	20	0	20	91,5	26,5	0	0	0	0	0	0
Árbediehtu	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	12	8	12	6	780,3	275
Övrigt	105	21	82	12	3 763,3	243	34	14	32	15	2 300,2	546	109	36	99	49	2 056,6	504,9
Totalt	351	107	271	63	9 256,1	2013	174	107	145	105	8 242,7	2 440,5	323	177	244	141	7 601,4	2 192,5

fått till följd att biblioteket nyttjas i låg grad. Detta bekräftas även av statistiken för antal utlån och besök i webbkatalogen, som har minskat under åren. Begränsade personalresurser, öppettider och den fysiska lokaliseringen på en liten ort kan vara bidragande orsaker. Sametinget har dock målsättningen att stärka biblioteksverksamheten. Antal förvärv och beståndet av utlånbara böcker har ökat sedan 2016 tack vare extra fördelning av medel från Sametingets kulturnämnd. Främst har litteratur för barn och unga prioriterats. Under året har några programpunkter anordnats på biblioteket, vilket kan öka intresset hos allmänheten. Bedömningen utifrån indikatorn är således att målet är delvis uppfyllt.

Samlad bedömning

En aggregerad bedömning för verksamhetsområdet Kultur är att målet är delvis uppfyllt.

Foto: Kurt Hermansen.

SPRÅK

Sametingets språkarbete är organiserat i två funktioner, Sametingets språkavdelning och Samiskt språkcentrum. Språkavdelningen arbetar med rådgivning, information, språkfrämjande insatser, terminologiarbete och expertkunskap samt handläggning av bidrag till korttidsstudier i samiska. Samiskt språkcentrums uppdrag är revitaliseringsinsatser för att utveckla och stimulera ökad användning av det samiska språket.

Mål

Främja det samiska språkets användning.
Driva samiska språkcentrum.

Återrapportering enligt regleringsbrev
Sametinget ska lämna en lägesrapport om situationen för det samiska språket och redovisa resultatet av det samlade språkarbetet.

Samiskt språkcentrum och det minoritetspolitiska uppdraget lämnar rapporter i särskild ordning. Nedan ges en kortfattad redovisning av arbetet eftersom det rör en väsentlig del av Sametingets verksamhet och bidrar till avdelningens måluppfyllelse.

Politiskt fastställda mål

Enligt sametingslagen (1992:1433) ska Sametinget fastställa mål för och leda det samiska språkarbetet. De politiskt fastställda målen är:

1. Det samiska folket har språkligt självbestämmande.
2. Alla samer har grundläggande språkliga rättigheter.
3. Samiskan är huvudspråk i Sápmi/Sábme/Sábmie/ Saepmie.
4. Alla samer har möjlighet att återta och/eller utveckla sitt samiska språk utifrån individuella behov.
5. Antalet barn och unga med samiska som förstaspråk ökar.
6. Samiskan ska vara synlig i samhället.
7. Starka traditionella språkdomäner.
8. Språkarbete i Sápmi /Sábme/ Sábmie /Saepmie är gränslöst.
9. Samiskan i offentlig verksamhet ska vara vårdad, enkel och begriplig.
10. Sametinget agerar som förebild på hur samiskan används, värdesätts och stärks i samhället.

Korttidsstudiebidrag

Sametinget handlägger bidrag för vissa studier i samiska (alfabetisering). Föreskrifterna för korttidsstudiebidrag (STFS 2008:1) utgår från förordning (2007:1347) om statsbidrag vid vissa studier i samiska och är fastställda av Sametinget. År 2018 har 576 tkr utbetalats i bidrag, vilket är en minskning med ca 73 tkr jämfört med 2017.

Tabell 20. Utbetalda korttidsstudiebidrag i tkr 2016–2018

	2016	2017	2018
Summa utbetalda studiebidrag	99,3	648,7	**576,1**

Tabell 21. Antal ansökningar om studiebidrag 2016–2018

	2016	2017	2018
Antal inkomna ansökningar	82	130	**117**
Antal avslagna ansökningar	16	11	**12 (7)**

Antalet inkomna ansökningar har minskat något jämfört med år 2017. Det belopp som utbetalts 2018 berör 71 ansökningar varav 36 utbetalningar avser ansökningar inkomna 2017 där studier avslutats 2018. Av inkomna och beviljade ansökningar 2018 avser 40 sådana studier som har sista rekvisitionsdag under januari 2019 eller där studierna avslutas 2019 och således kommer att belasta 2019 års budget.

Av 117 inkomna ansökningar avslogs sju stycken, en tog tillbaka ansökan och fyra ansökningar var ofullständiga så beslut kunde ej tas. Vid årsskiftet pågår handläggning av nio inkomna ansökningar där beslut ej hunnits tas.

De informationssatsningar som gjorts tidigare år för att göra bidraget känt samt Sámij åhpadusguovdásj (Samiskt utbildningscentrums) anpassade kurser bedöms vara viktiga faktorer för att bidragets syfte uppnås.

Tabell 22. Redovisning antal kvinnor och män av inkomna ansökningar 2016–2018

	2016	2017	2018
Kvinnor	56	98	**100**
Män	26	32	**17**

Tabell 23. Redovisning procentuellt kvinnor och män av inkomna ansökningar 2016–2018

	2016	2017	2018
Kvinnor	68%	75%	**85%**
Män	32%	25%	**15%**

Det är fler kvinnor än män som ansöker om korttidsstudiebidraget, männens deltagande minskar årligen.

Giellagáldu

Giellagáldu är ett kunskaps- och expertorgan som arbetar med språkvårds- och utvecklingsarbete över nationsgränserna i syfte att utveckla det nordiska språksamarbetet och stärka det samiska språkets ställning i Norge, Finland och Sverige. Det samnordiska språkarbetet innefattar ett gemensamt terminologiarbete för att begränsa påverkan från respektive majoritetsspråk och motverka att de samiska språken utvecklas åt olika håll i de tre länderna. Sametingen har under 2018 fortsatt att driva Giellagáldu som ett Interreg-projekt fram till den 30 april 2018, och har efter projektslut fortsatt verksamheten i väntan på ny organisation och permanent finansiering. Sametinget i Sverige har finansierat 55 procent av personalkostnaden för personal stationerad i Sverige. Interreg-projektet hade som mål att godkänna ca 4 500 termer/ord och ca 100 normeringar. Resultatet för samtliga fem språk blev 4 131 godkända termer/ord och 362 godkända normeringar.

Tabell 24. Resultat av projektet gällande samiska språk som finns i Sverige

Språk	Möten	Termer/ord	Normeringar
Nordsamiska	12	492	31
Lulesamiska	14	444	4
Sydsamiska	8	789	6
Totalt	34	1 725	41

Språkkonsulenterna har anordnat språkseminarier samt informerat om språkarbete, språkverktyg etc. vid olika samiska sammankomster. Information och rådgivning har även skett via Facebooksida, Giellagáldus hemsida giella.org samt via telefon och e-post. Inom projekttiden upprättades en arbetsgrupp för godkännande av umesamisk ortografi.

Tabell 25. Resultat av samnordiskt arbete under 2018 gällande språk som finns i Sverige

Språk	Möten	Termer/ord	Normeringar
Nordsamiska	4	203	*Dahkkin*-nomen
Lulesamiska	4	139	
Sydsamiska	4	265	
Totalt	12	607	

Verksamheten under perioden 20180501-20181231

Den skiftande förmågan mellan länderna att finansiera verksamheten har för Sveriges del inneburit att arbetet med nordsamiska språket har haft lägre takt än de övriga språken, då Sametinget i Finland endast hade möjlighet att bekosta språkarbetare under årets tre sista månader. Det har överlag varit svårt att rekrytera språkkonsulenter till Giellagáldu, både under projekttid och efter april 2018. Två av språkkonsulenterna som arbetat i projektet fortsatte efter Interreg-projektets avslut och Sametingets lulesamiska språkkonsulent valde att övergå till Giellagáldus verksamhet. Den sydsamiska språkkonsulenten avslutade sin anställning i augusti.

Språkexpertis inom språksektionerna fick förlängd mandatperiod t o m 31 december 2018. Språksektionerna som har två ledamöter från varje land har som uppgift att godkänna terminologi och anta utarbetade förslag på normering. Samtliga språk har företrädare från respektive land där språken finns.

Det samnordiska språkarbetet har som mål att utgå från språkets särskilda behov och anpassa arbetet därefter, därav ser resultatet av arbetet olika ut för varje språk. De samiska språkens behov är olika och det är framför allt språkanvändandet som definierar språkliga behov. Nedan redovisas det arbete som pågått andra halvåret 2018 med stöd av regeringens bidrag.

Nordsamiska språksektionen har hållit ett möte där ord från växtriket och fågelnamn godkändes samt normering av hur diftonger vid ”dahkki”-nomen ska hanteras. Språkkonsulenten har deltagit på flera av Sametinget anordnade mötestillfällen med uppdrag att sprida information om det samnordiska språkarbetet och i övrigt involvera språkanvändare. Information om olika språkverktyg, länkar till ordlistor och samlingar etc. har spridits för att öka kunskap om språkarbetet men också om själva språket.

Lulesamiska språksektionen har haft två möten och på dessa har ett nittiotal ord med varierande innebörd normerats. Inom Giellagáldus lulesamiska språkområde har det påbörjats ett arbete att utforma en handbok med skrivregler – *Julevsáme tjállemnjuolgadusá*. Arbetet utgår från tidigare identifierade behov av skrivråd, då detta bedömdes ha stort värde för språkanvändare och i övrigt bidra till främjandet av det lulesamiska språkets användning. Arbetet under denna period har bestått av att översätta och omarbeta material tidigare utgivet på nordsamiska. Till arbetet har extern hjälp anlitats. Språkkonsulenterna har också medverkat på ett möte kring lulesamisk bibelöversättning.

Sydsamiska språksektionen har haft två möten där olika listor med ord av varierande innebörd genomgåtts och godkänts. Den sydsamiska språksektionen har behandlat remissen Gränsdragning mellan sydsamiska och umesamiska (Lantmäteriets dnr 504-2013/1165). Språksektionen vidhöll tidigare beslut i fråga som språksektionens företrädare Samisk språknemnds arbeidsutvalg tagit år 2009. Språkkonsulenterna har genomgått utbildning i dataprogramhantering för att kunna utveckla efterarbete med ord som granskats och godkänts i språksektionen. Idag finns en orddatabank på Sámi Giellagáldus termwiki, ett språkverktyg och databas där språkkonsulenterna lägger in ord och termer från olika ämnesområden allt eftersom de blir godkända av respektive språksektion. Giellagáldu har ett nära samarbete med Divvun-gruppen vid Universitetet i Tromsö, Norge, som importerar termer från termlistor till termwikien och exporterar termer vidare till andra termverktyg. Divvun skapar verktyg som är baserade på Giellagáldus normeringsbeslut.

Språkarbetarna har en Facebooksida, Sámi Giellagáldu, där språkfrågor besvaras och information delges. Samtliga språksektionsmöten protokollförs och finns samlande under respektive språkflik på Giellagáldus hemsida, giella.org.

Arbetsgivaransvar och arbetsledning har som tidigare i projektet utgått från Sametinget i Finland där befintlig resurs har nyttjas av samtliga länders språkarbetare, i enlighet med upprättat samarbetsavtal mellan sametingen. Sametingens representanter och arbetsledning som tidigare ingick i Interreg-projektets styrgrupp har fortsatt följa upp verksamheten.

Framtiden för ett fortsatt nordiskt samiskt språkvårdsarbete

Arbetet med att få en varaktighet i det samnordiska språkarbetet gav inga resultat under Interreg-projektet trots att det var ett av projektmålen. I efterhand kan det konstateras att det målet inte var realistiskt då frågan om varaktighet hanteras i politiska processer. Giellagáldu har genom åren hanterats i Nordiska ämbetsmannaorganet för samiska frågor (NÄS). Sametingen i Sverige, Norge, Finland har tillsammans med projektledningen i Giellagáldu försökt att ta fram en framtida organisationsmodell för ett varaktigt Giellagáldu.

Sametingen har under 2018 presenterat den utredning som sametingens jurister arbetat fram, kring en framtida lösning för hur ett gränslöst språkarbete kan ledas av ett gemensamt organ i ett land med språkarbetare i tre länder. Det arbetet var svårare än sametingen kunnat förutse, då det kräver specialkompetens med överblick av lagstiftning som gäller i respektive land. Sametingen har gemensamt gjort en sammanställning av möjligheter för gemensam organisation, men det krävs fortsatt utredning för att säkerställa att arbetet är gångbart i samtliga länder. Sametingen har begärt att de tre ländernas respektive departement fortsätter arbetet med den sammanställning som utarbetats av sametingens jurister. NÄS beslutade att en arbetsgrupp skulle tillsättas och samtliga sameting har utsett ledamöter till denna arbetsgrupp.

Pitesamisk arbetsgrupp

Utöver den verksamhet som fortsatte efter Interreg-projektet har ett samnordiskt arbete med att godkänna pitesamisk ortografi påbörjats under hösten 2018. Sametingen i Sverige och Norge har utsett en särskild arbetsgrupp för godkännandet efter uppmaning från sammanslutningen Bidum sámij riikaj gaskan. Sametinget i Sverige har bistått med mötesadministration. Arbetsgruppen har hållit två egna möten och har även haft ett möte med språkanvändare.

Samisk språklag

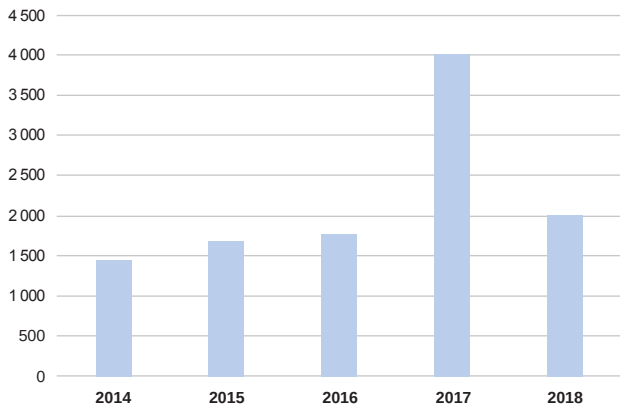
Sametinget har påbörjat arbetet med att få till stånd en samisk språklag i Sverige. Som ett första steg har nämnd och kansli fått förtydligande i de frågeställningar som bedömts som oklara.

Remisser

Språkavdelningen har under året handlagt två remisser till en kostnad á 59,7 tkr och lyft upp behövliga insatser för samiska språkens främjande inom ramen för befintliga samhälleliga institutioner och verksamheter.

Den första remissen gällde Ett oberoende public service för alla – nya möjligheter och ökat ansvar (SOU 2018:50). Sametinget anser bland annat att public service-bolagens ansvar gällande samiska ska skrivas in särskilt i sändningstillstånden med en tydlig och ambitiös målsättning. Public service-bolagens ansvar för samiska sändningar och fördelning av sändningstider bör framgå i en särskild målformulering som bolagen själva tar fram med en strategiplan (lik den som NRK har tagit fram för samiska förhållanden i Norge). Sametinget anser vidare att avsaknaden av ett sammanhållet ansvar hos public service-bolagen i Sverige för både de samiska språken och kulturen visar på behovet av en tydligare målformulering.

Den andra remissen rörde Skolverkets förlag på justeringar i programstruktur och examensmål för vård- och omsorgsprogrammet samt förslag till de förordningsändringar som krävs med anledning av ett införande av en undersköterskeexamen inom såväl gymnasieskolan som kommunal vuxenutbildning (Skolverkets dnr 2018:686). Sametinget ser behov av riktade insatser för att säkerställa att personal i vård och omsorg behärskar samiska inom förvaltningskommuner för samiska enligt lag (2009:724) om nationella minoriteter och minoritetsspråk. Undersköterskor som yrkesgrupp är bärare av lagstiftningens intentioner gällande äldreomsorg och det råder stor brist på samisktalande personal inom vård och omsorg.

Figur 5. Antal nedladdningar av ordboksapp 2014–2018.

Samiskt språkcentrum

Främjande av samiska

Ordboksapp - webbordbok

Vår ordboksapp ”Sametingets ordböcker” bygger på Sametingets webbordbok och har under detta år genomgått ett större utvecklingsarbete i syfte att öka användningsområdet och underlätta inlärning av ord. Den har sedan tidigare funnits på syd- och lulesamiska men är klar att lanseras i ny version med nordsamiskt ordboksmaterial. Appen har under 2018 laddats ner 1 661 gånger. Totalt har appen laddats ner 9 159 gånger sedan lanseringen 2014.

Onlinespel

Samiskt språkcentrum har i samarbete med ett dataföretag lanserat samiska versioner av onlinespelet New Amigos för att stimulera samisk språkinlärning. Spelet är för läskunniga barn och vuxna och finns i tre kunskapsnivåer – från inga kunskaper i samiska till flytande samtalsnivå. Spelet finns på nord-, lule-, ume- och sydsamiska. Spelet har funnits som brädspel på syd- och nordsamiska med norska som majoritetsspråk. Samiskt språkcentrum har bidragit med översättningsarbete till svenska, lule- och umesamiska samt anpassat nord- och sydsamiska versionen för den svenska sidan av Saepmie[8]. Lanseringen av onlinespelet skedde i december 2018 och samtliga sameskolor involverades i händelsen.

Jågloekomplettering

Samiskt språkcentrum och Samiskt informationscentrum har tidigare utarbetat och distribuerat informationsmaterialet *Jågloe* för förskolor. Ett kompletterande material för förskolor är påbörjat under 2018 med berättelser, spel och sånger, målarblad samt matematik- och språklekar på nord-, lule-, ume- och sydsamiska samt på svenska. Syftet med materialet är att inspirera förskolepedagoger att aktivt arbeta med de samiska språken och medverka till att öka acceptansen för de samiska barnens språk och kultur.

Sápmi Knacka på!

Den samiska versionen av appen *Knacka på!,* det vill säga *Sápmi Knacka på!* som lanserades 2015 visar sig vara mycket populär. Samiskt språkcentrum bekostar nedladdningen av den samiska versionen och det totala antalet nedladdningar under 2018 är 3 460. Den samiska versionen har över 8 000 gratisnedladdningar sedan lanseringen 2015.

Samiska skyltar

En aktivitet att producera skyltar med text på samiska färdigställdes under 2018. 40 lådor som innehåller 60 samiska skyltar på de olika samiska språken har distribuerats till förvaltningskommuner,

8 Sápmi på sydsamiska.

samegårdar och samiska organisationer. Materialet finns även tillgängligt i digital version, www.sametinget.se/samiskaskyltar, som kan skrivas ut efter behov. Materialet till skyltarna med ord och fraser kommer från #Sámásthmujna-projektet och ett tidigare samarbete med Ájtte - Svenskt fjäll- och samemuseums projekt Giela muitalusat/Giela giehto.

Samarbete med Sáminuorra

I syfte att uppmuntra ungdomar att tala samiska under samiska ungdomsförbundet Sáminuorras förbundsmöte har Samiskt språkcentrum bekostat simultantolkning på fyra samiska språk. Till tolkningsuppdraget engagerades fyra ungdomar utifrån respektive språk, med intentionen att skapa intresse för fortsatta tolkningsuppdrag. En enkätundersökning angående användandet av simultantolkning som besvarades av 60 ungdomar visade att hela 83 procent hade lyssnat på tolkningen. Språkcentrum har sedan tidigare låtit utarbeta en jahkkečoahkkinparlör (årsmötesparlör) som ett kompletterande årsmötesmaterial utformat med syfte att inspirera ungdomar att tala samiska under förbundsmötet.

Mötesplatser

#Digigiella18

Under 100-årsjubileumsveckan i Staare (Östersund), Staare2018, arrangerade Samiskt språkcentrum den tredje språkkonferensen om digital teknik och språk: #Digigiella18. Konferensens intention var att belysa hur den digitala tekniken kan bidra till bevarandet, främjandet och utvecklingen av de samiska språken. Satsningen Digigiella har pågått i tre år som ett samverkansprojekt tillsammans med Humlab och Institutionen för språkstudier vid Umeå universitet, Umeå kommun, SSR (Svenska Samernas Riksförbund), och detta år även med Staare2018 som samverkanspart. Årets konferens var den sista och samlade 72 deltagare, varav 54 kvinnor och 18 män.

Utbildningsdagar

Förvaltningskommunen Krokom har vid två tillfällen inbjudit Samiskt språkcentrum att genomföra en utbildningsdag för förskolepersonal vid kommunens förskolor med fokus på revitalisering av de samiska språken. Utbildningsdagarna innehöll en föreläsning om de samiska språken och språklig revitalisering samt en efterföljande workshop med temat ”Hur går vi vidare?”. På utbildningsdagarna informerades om material, webbplatser om samer, språk och kultur samt tips om samiskt förskolematerial. En tredje utbildningsdag återstår.

Samtalsforum med efterföljande aktiviteter i förvaltningskommuner

För samordnarna inom det samiska förvaltnings-området arrangerades ett samtalsforum i Staare under hösten 2018. Träffen innehöll föreläsning om samisk värdegrund och attityder, erfarenhetsutbyte samt information om nätverks- och kompetensutvecklingsmöjligheter.

Språkcentrum har erbjudit förvaltningskommuner ett samarbete kring ortnamn, introduktion i samiska, studiecirkel i samiska samt mentorprogram. I Krokom och Malå kommuner har ortnamnsseminarium och ortnamnskvällar genomförts. Syftet med aktiviteterna är att stimulera användningen av samiska ortnamn och bidra till en ökad medvetenhet om ortnamn som historisk och språklig kunskapskälla. Språkcentrum bidrar genom att informera om verktyg och material som kan användas i ortnamnsarbete. Sammanlagt 8 kvinnor och 5 män har deltagit i ortnamnsarbetet och utvärderingssvaren visar på att deltagarna varit nöjda eller mycket nöjda med arbetet. I Härjedalens kommun planeras en studiecirkel i samiska.

Översättarseminarium

Samiskt språkcentrum har arrangerat ett översättarseminarium för målgruppen samiska översättare och nya intresserade språkarbetare. Syftet med seminariet var att samla översättare för kompetenshöjning, inspiration och erfarenhetsutbyte. Utbudet i programmet bestod av föreläsning med en erfaren samisk översättare och språkarbetare med fokus på översättningsmetodik, förlagsarbete och radiojournalistik. Studiebesök gjordes vid Institutet för språk och folkminnen där samiska arkivhandlingar visades och vid Carolina Rediviva i Uppsala där bibliotekets samling av samiska dokument och böcker om samiska historiska förhållanden visades. Syftet med studiebesöken var att synliggöra det samiska arkivmaterial som finns tillgängligt både för bearbetning och översättning till gällande ortografier. Antal deltagare var 27, varav 20 kvinnor och 7 män.

Ökad användning av samiska språket

Handledarkurs i språkspärrmetodik

Samiskt språkcentrum har arrangerat en handledarkurs på temat språkspärr[9] för deltagare som vid tidigare tillfällen deltagit i språkspärrskurs arrangerad av

9 Psykologisk spärr som gör det svårt att tillägna sig och våga tala ett språk som man ”borde kunna”.

Sametinget. Handledningskursens syfte var att fler aktörer ska kunna vara kursledare och arrangera språkspärrskurser för att möta det ökande intresset för språkspärrskurser hos den samiska allmänheten i förvaltningskommunerna. Samiskt språkcentrum har utarbetat en fungerande metodik för att bearbeta och häva så kallade ”språkspärrar”. Handledarkurser förbättrar möjligheterna att anordna språkspärrkurser och föreläsningar om språkspärr. Antal deltagare var sex kvinnor och kursen genomfördes i samverkan med Isak Saba senteret och Nesseby kommune i Norge samt Vualtjeren tjïelte (Vilhelmina kommun).

#instagiella #instagiella #instagiälla #instagïele

En stor del av Samiskt språkcentrums verksamhet har under året handlat om det ungdomsprojekt som bedrivits på sociala medier under hashtaggarna #instagiella #instagïele #instagiälla. Projektet som startade 2017 med syfte att synliggöra de samiska språken bland ungdomar på sociala medier avslutades i oktober 2018.

Projektet har haft en referensgrupp på sex ungdomar i åldrarna 18-23, fördelat på två män och fyra kvinnor, där de fyra samiska språken nord-, lule-, ume- och sydsamiska har varit representerade. Referensgruppen har fungerat som språkinspiratörer och har vid flera tillfällen samlats för att producera filmer på samiska till #instagiellas konton på Instagram och YouTube. #instagiella var även på plats under Jokkmokks marknad för att presentera ungdomsprojektet. Under firandet av 100-årsjubileet Staare2018 skedde samverkan med Samiskt informationscentrums #mittsápmi-projekt, Sametingets andra ungdomssatsning med fokus på information om samer. Under flera dagar fanns språkinspiratörerna på plats på Staaren gærjagåetie/Östersunds bibliotek. På biblioteket fanns projektets inhyrda fotoautomat där besökare kunde föreviga sitt Staare2018-besök och genom språkinspiratörerna skapades en samiskspråkig arena. Detta bidrog till att biblioteket slog sitt eget rekord i antal besökare per dag och vecka.

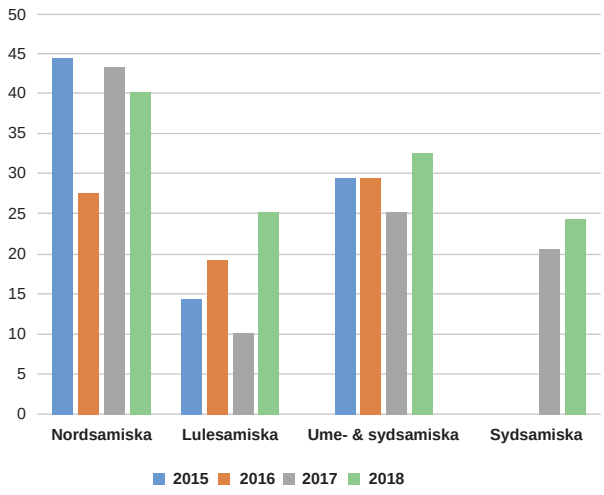
Under projektet har olika workshops hållits, bland annat på #Digigiella-konferensen, Sáminuorras årsmöte och samiska konfirmationslägret i Burträsk. #instagiellas språkinspiratörer har även medverkat på språkbadsaktiviteten Giellabeassi/Giellabiesse/ Giällabiessie/Gïelebiesie och under Same-SM i Staare hölls ett språkcafé; en samiskspråkig arena där ungdomar hade möjlighet att prata, fika och lära sig göra filmer för sociala medier.

Giellakáfea

Samiskt språkcentrum har under 2018 arrangerat språkkafé i Jåhkåmåhkke/Jokkmokk vid tre tillfällen. Syftet med aktiviteten är att skapa mötesplatser där de samiska språken är rådande och inbjuda till gemenskap. Under språkkaféet bjöds på olika aktiviteter, projektet #instagiella presenterade sin verksamhet och visade samiska kortfilmer som de själva producerat, vid andra träffen var man utomhus och pratade om växter och vid den tredje träffen producerade deltagarna en kortfilm som publicerades på YouTube. Under träffarna lagade deltagarna mat, vilket också inbjöd till användning av det samiska språket. Antal deltagare vid första träffen var 11 vuxna och 2 barn, vid andra träffen 21 vuxna och 5 barn, och vid den tredje träffen 30 vuxna och 5 barn.

Giellabeassi/ Giellabiesse/ Giällabiessie/ Gïelebiesie

Samiskt språkcentrum har tillsammans med Sameskolstyrelsen genomfört fyra språkbadsläger för åk 5 och 6 under våren 2018 samt två språkbadsläger under hösten 2018. Språkbaden har omfattat fyra samiska språk och målgruppen har varit elever inom Sameskolstyrelsens verksamhetsområde. Språkbad fokuserar på att använda samiska genomgående i alla aktiviteter. Totalt deltog 129 elever, varav 72 flickor och 57 pojkar.

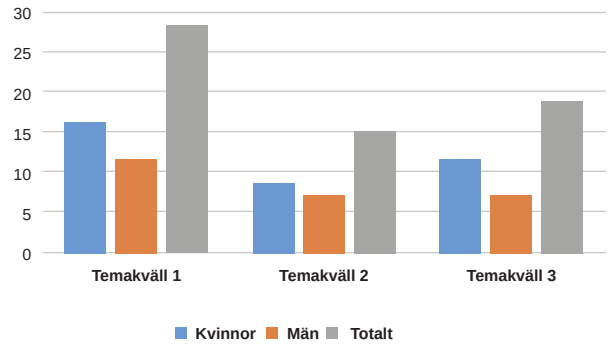

Figur 6. Antal deltagare på språkbadsläger 2015–2018.

Nordsamiskt mentorprogram

I samarbete med Sámij åhpadusguovdásj/ Samernas utbildningscentrum har ett nordsamiskt mentorprogram initierats där 15 lärlingar med tillhörande mentorer deltar. Den sydligaste deltagaren kommer från Göteborg och den nordligaste från Övre Soppero. En uppstartsträff har genomförts där föreläsningar och programmets metodik presenterades för mentorparen. Programmet pågår till slutet på maj 2019. Syftet med mentorprogrammet är att främja kunskaper i nordsamiska utifrån metoden muntlig språköverföring vid mötet mellan mentor och lärling. Genom att lärlingarna skriver loggbok är det möjligt för Samiskt språkcentrum att följa mentorparens språkutveckling och aktiviteter. De månadsvisa loggböckerna från lärlingarna utgör även ett material inför den avslutande utvärderingen.

Samiskt språkcentrum har påbörjat ett arbete med att sammanställa erfarenheter och metodik utifrån pågående och tidigare genomförda mentorprogram sedan starten 2012. Materialet är tänkt att utmynna i en metodbeskrivning kring språköverföring.

Figur 7. Antalet deltagare vid kvällsträffar.

Jåhkågasska mentorprogram

Samiskt språkcentrum har i samarbete med Jåhkågasska tjiellde (Jåhkågasska sameby) påbörjat ett mentorprogram för medlemmarna inom samebyn. Målsättningen med språkprocessen är att byta arbetsspråk från svenska till lulesamiska i det vardagliga arbetet inom samebyn. En uppstartshelg är genomförd med föreläsningar utifrån språkspärr, analys utifrån ortnamn samt presentation kring metodiken mentor-lärling. Vid uppstart deltog 26 vuxna (11 män och 15 kvinnor) och 10 barn. Barnen hade egna aktiviteter tillsammans med en samisktalande ledare. Under uppstartshelgen valde gruppen att inte nyttja individuella mentorer från projektets start. Istället anordnades tre gemensamma kvällsträffar utifrån terminologi kring renen, renmärken, renens utseende samt slakttermer. En kompletterande språkkurs har genomförts under ett veckoslut och under 2019 fortsätter arbetet med handledning av individuella mentorer.

Jämställdhet

Det är fortsatt fler kvinnor än män som deltar i språkcentrums aktiviteter som exempelvis mentorprogram, konferenser, språkutbildningar och språkseminarium etc. Vid en av språkcentrums språkkonferenser där föreläsarna och moderatorerna bestod av 40 procent män, och deltagarna i panelsamtalet bestod av 80 procent män, uppgick antalet män till 25 procent av konferensdeltagarna.

En annan språkaktivitet som lockat fler män än vanligt är ett mentorprogram för medlemmar i en sameby som påbörjats av Samiskt språkcentrum under 2018. Då programmet är en pågående aktivitet är det i dagsläget svårt att göra en djupare analys om orsaken. Kvällsträffarna har haft fokus på terminologi och benämningar utifrån renen, renmärken, renens utseende samt slakttermer, vilket kan ha bidragit till att locka fler män till programmet.

Måluppfyllelse

Bedömningen av måluppfyllelse görs utifrån följande indikatorer:

- språkavdelningens insatser under året i förhållande till språkmålen
- språkcentrums insatser under året i förhållande till språkmålen.

Språkavdelningens insatser

Sametinget bedömer att bidrag till korttidsstudier i samiska är ett bra instrument för att uppmuntra dem som inte har fått möjlighet att lära sig att läsa och skriva samiska att utveckla sitt språk.

Sametingets ansvar att leda det samiska språkarbetet saknar förutom resurser även behövliga strukturer. Det finns en mottagare för Sametingets strävanden, Sveriges regering, men det saknas struktur för hur saker hanteras vidare när Sametinget angett sin syn på saken. Så länge Sametinget inte har ett självbestämmande i språkfrågan, utan är i behov av Sveriges regerings samtycke och goda vilja, finns behov av strukturer gällande hur Sametingets språksträvanden ska hanteras.

I de remisser som besvarats under året ser Sametinget public service-verksamheternas betydelse för främjande och synliggörande av de samiska språken. Sametinget begär en egen ordning för

sändningstillstånd gällande samiska sändningar, gärna en särskild strategi med tydliga målformuleringar. I den andra remissen beskrivs behov av riktade insatser för att det ska finnas samisktalande personal inom vård och omsorg i samiska förvaltningskommuner. När det gäller viktiga frågor finns behov av strukturer som ger samerna större inflytande och delaktighet; en möjlighet att påverka för samiska kulturens överlevnad.

Arbete med normering och terminologi har stor betydelse för ett språks främjande. För de samiska språken, som klassas som hotade språk enligt Unesco, är detta arbete ytterst viktigt. Samiska språken berörs som alla andra språk av samhällets utveckling och krav på att få nya benämningar på det som sker i samhället. Då det samnordiska språkarbetet bedrivs kortsiktigt och i projektform uppstår svårigheter bland annat med att rekrytera personal. Det i sin tur medför svårigheter att etablera rutiner som bidrar till genomslag av språkarbetet hos språkanvändare. Kortsiktighet hämmar också utvecklingsarbete då nya medarbetare ständigt ska läras upp. Ett varaktigt samnordiskt arbete är således ett måste för de samiska språkens utveckling.

Samiskt språkcentrums insatser

Samiskt språkcentrum har genomfört ett flertal aktiviteter och arrangemang för att främja och stimulera till ökad användning av de samiska språken. Webbplatsen, rapporter, föredrag, ungdomsprojekt och konferenser har använts för att sprida aktuell språkrelaterad information.

Utifrån konferensutvärderingarna bedömer vi att mötesplatserna och språkkonferenserna är omtyckta, berikande och efterfrågade aktiviteter som synliggör språkprocesser. Samiskt språkcentrums insatser bidrar till ökad användning av de samiska språken samt medverkar till att främja måluppfyllelsen.

Samiskt språkcentrum har erfarit att efterfrågan på samiska översättare och tolkar är stort och att det finns behov av att samla såväl befintliga resurser som nya framtida språkarbetare. Vid översättarseminariet framkom att det finns behov av att diskutera fortsatt utvecklingsarbete. Bristen på översättare och tolkar har tidigare uppmärksammats i Sametingets årsredovisning. Sametinget har i det språkpolitiska handlingsprogrammet identifierat behov av en tydligare struktur och överföring av ansvar till Sametinget för auktorisering av samiska tolkar och översättare.

Ungdomsprojektet #instagiella #instagiella #instagiälla #instagïele har avslutats under 2018. Målet med projektet var att synliggöra samiskan på sociala medier och språkinspiratörerna beslutade att det skulle ske med humor. Att döma av statistiken har projektet varit populärt. Antal följare på Instagram är över 950 och på YouTube har projektfilmerna haft över 1000 visningar. Samtliga samiska språk har inrymts under Instagramkontot och språkgränserna har korsats.

Under projektets gång har filmerna visats på olika sammankomster där publiken visat uppskattning genom skratt och applåder. Det får tolkas som att projektet har lyckats uppfylla språkinspiratörernas mål – att med glimten i ögat synliggöra det samiska språket. Projektens arrangemang under jubileumsveckan Staare2018 skapade en naturlig samiskspråkig samlingsplats och arena. Engagemanget från språkinspiratörerna har haft stor betydelse och intresset för projektet visar ett behov av att samiska språken synliggörs på sociala medier. Vår bedömning är att det finns behov av språkstärkande ungdomssatsningar och där är sociala medier en naturlig kommunikationsplattform.

Språksatsningar under Sáminuorras förbundsmöte är språkstärkande och möjliggör för förbundsmötet att vara en samiskspråkig arena som synliggör de samiska språken och främjar deras användning bland ungdomarna, en av våra viktigaste målgrupper.

Samarbetet med förvaltningskommunerna kring ortnamn utgör en ingång till samiska språken och ger inspiration och ökad medvetenhet kring ortnamn som historisk och språklig kunskapskälla.

Ytterligare språkprocesser genom muntlig språköverföring mellan mentor och lärling samt språkspärrsaktiviteter efterfrågas. Det finns behov av att fortsätta med dessa språkrevitaliserande aktiviteter och även att vidareutveckla metodiken. För genomförandet av ytterligare språkprocesser är Samiskt språkcentrum i behov av ökade resurser. Det är svårt att erhålla medfinansiering från samarbetspartners då mindre samiska organisatörer inte har ekonomiska och personella resurser för att genomföra språkprocesser. Det finns behov av lokala samarbetspartners över hela Sápmi.

Under Jåhkågasska mentorprogram anordnades även barnaktiviteter vilket medförde att barnen samtidigt erhöll ”språkbad” på målspråket lulesamiska. Kombinationen av aktiviteter för både barn och vuxna underlättade föräldrarnas deltagande och är ett exempel på en lyckad metodutveckling.

Språkbadslägren för mellanstadiebarn fokuserar på att utveckla elevernas kommunikativa förmåga i samiska. Språkbadslägren ingår som en del i skolans betygsbedömning men det finns behov av att specifikt utveckla mätbarhet av deltagarnas språkliga progression under lägren.

Språkavdelningen – bedömning

Sametinget ska enligt sametingslagen fastställa mål för och leda det samiska språkarbetet. Det saknas satsningar för samiska språken inom ramen för Sametingets uppgifter. Det är brist på språkarbetare i Sápmi, vilket påverkar Sametingets möjligheter att rekrytera personal. Också strukturer som stärker Sametingets möjligheter att arbeta för de språkpolitiska mål som fastställts saknas. Vår bedömning är att målet inte anses uppfyllt.

Samiskt språkcentrum – bedömning

Samiskt språkcentrums möjligheter att öka användningen av de samiska språken samt främja måluppfyllelserna är begränsade både i omfattning och i geografiskt hänseende. Sametinget har framfört behov av fler språkcentrum, även i nord- och lulesamiskt område, vilket skulle förbättra möjligheten att arbeta över hela Sápmi och med alla samiska språk. Fler språkcentrum skulle också bidra till att initiera och skapa fler språkprocesser och öka antalet språkanvändare. Dagens språkcentrum har i de flesta aktiviteter en eller flera samverkanspartners, något som är nödvändigt ur resurssynpunkt men också bidrar till att fler engagerar sig i språkutvecklingsprocesserna. Ett vidare engagemang medför att fler språkanvändare kan ta del av språkfrämjande aktiviteter.

Samiskt språkcentrum har under året satsat på att utbilda handledare för språkspärrmetodik och därmed påbörjat arbetet med att utöka antalet aktörer. Dock finns behov av fler strukturerade insatser. Det behöver ställas krav på förvaltningskommuner att tillsätta resurser för språkfrämjande som kommuninvånare kan ta del av. Sametinget har som ett av sina språkmål att antalet barn och unga med samiska som förstaspråk ska öka. Som samiskt språkcentrum tidigare har konstaterat, är målgruppen svår att nå med språkcentrums aktiviteter. Istället bör krav ställas på den utbildning och undervisning som samiska barn erbjuds i sitt eget språk. Vår bedömning är att målet delvis är uppfyllt.

Samlad bedömning

En aggregerad bedömning för verksamhetsområdet Språk är att målet delvis är uppfyllt.

Minoritetspolitiska uppdraget

Nationella minoriteter

Statsbidrag

År 2018 fördelade Sametinget 20 149 tkr till 22 kommuner, två landsting och tre regioner. Av dessa ingår 17 kommuner och en region i förvaltningsområdet för samiska. Tre kommuner och en region ingår i förvaltningsområdet för samiska, meänkieli och finska. Två kommuner, två landsting och en region ingår i förvaltningsområdet för samiska och finska. En kommun som är ny i förvaltningsområdet har under 2018 ansökt och beviljats överföring av statsbidraget. Sametingets uppföljningar visar att det tar tid för nya förvaltningskommuner att hitta formerna för sina nya åtaganden under det första verksamhetsåret.

Sametinget har fördelat ett bidrag om totalt 480 tkr till organisationer som företrätt samer vid olika tillfällen under 2018. Syftet med bidraget är att kompensera för de merkostnader som uppstår med anledning av deltagande i pågående processer inom det minoritetspolitiska området.

Uppföljning

Sametinget och länsstyrelsen följer upp hur kommuner och landsting samt andra myndigheter efterlever sina åtaganden i enlighet med lagen (2009:724) om nationella minoriteter och minoritetsspråk. Sametinget har särskilt ansvar för det som rör samer och det samiska språket.

Uppföljningsrapporten för 2018 är en fördjupad uppföljning om nationella minoriteters delaktighet och inflytande i kommuners och landstings/regioners verksamheter. Resultatet av rapporten överlämnas till regeringen senast den 9 april 2019.

Sametinget har deltagit vid ett uppföljningsmöte om den europeiska ramkonventionen och språkstadgan som anordnades av Kulturdepartementet och Europarådet.

Kunskapshöjande insatser

Från den 1 februari 2018 ingår sammanlagt 81 kommuner och 15 landsting/regioner i något eller flera av förvaltningsområdena för samiska, finska eller meänkieli. Samordnare och andra ansvariga för arbetet med nationella minoriteter i kommuner, landsting/regioner och länsstyrelser i förvaltningsområdena har under året erbjudits utbildning om minoritetspolitiken, dess delområden och lagstiftningen.

Sametinget och länsstyrelsen har genomfört ett antal föreläsningar och kommunbesök samt medverkat i olika informationsträffar och konferenser. Uppföljningsmyndigheterna lanserade i samband med Mänskliga Rättighetsdagarna i Stockholm en ny broschyr som innehåller intervjuer med samer och representanter från de nationella minoriteterna samt deras tankar och erfarenheter kring identitet, språk och kulturfrågor. I syfte att synliggöra

unga från de nationella minoriteterna inbjöds de nationella minoriteternas ungdomsförbund att dela monter med oss. Representanter från samtliga fem minoritetsgrupper medverkade. Utöver organiserade aktiviteter har stöd och information förmedlats via telefon och e-post.

Sametinget har hållit ett samrådsmöte med företrädare för samebyar, sameföreningar, organisationer och partier i plenum angående minoritetspolitiska frågor samt ett samrådsmöte med politiska företrädare i Sametingets språknämnd i samband med arbetet med remissvaret till slutbetänkandet av utredningen om en stärkt minoritetspolitik (SOU 2017:88).

Remissvar

Under året har vi för det minoritetspolitiska uppdraget skrivit yttrande till två remisser: till Utredningen om en stärkt minoritetspolitik; Nästa steg? Del 2 - Förslag för en stärkt minoritetspolitik (SOU 2017:88) och till Nationella minoritetsspråk i skolan - förbättrade förutsättningar till undervisning och revitalisering (SOU 2017:91).

Informationsmaterial

Sametinget har tillsammans med länsstyrelsen producerat fyra digitala nyhetsbrev om aktuella frågor och aktiviteter inom området nationella minoriteter. Den 1 januari 2019 träder ändringar i lagen (2009:724) om nationella minoriteter och minoritetsspråk, skollagen (2010:800) och socialtjänstlagen (2001:453) i kraft. Dessa ändringar innebär nya krav på den offentliga verksamheten hos myndigheter, kommuner och landsting/regioner. Arbetet redovisas särskilt till kulturdepartementet.

Webbplatsen minoritet.se

Redaktionellt arbete

Minoritet.se publicerar nyheter och reportage om och med urfolket samerna och de nationella minoriteterna med syfte att sprida kunskap, minska fördomar och öka mångfalden. På webbplatsen finns också relevant myndighetsinformation. Under hösten har webbplatsen uppdaterats med nya texter, bilder, filmer och informationsmaterial med anledning av den reviderade minoritetslagen.

Enligt Sametingets jämställdhetsplan eftersträvar redaktören aktivt att uppnå en jämn representation av män och kvinnor på webbplatsen. Antalet kvinnor som figurerar i artiklar och notiser är 63 stycken och antalet män är 33 stycken. 2018 var 16 procent av nyhetssubjekten män, vilket är en minskning med 7 procent jämfört med 2017. På webbplatsen finns 113 artiklar och notiser som handlade om både män och kvinnor eller om barn. Redaktören arbetar även med jämställdhetsperspektivet i fördelningen av jobb till frilansare. 2018 var 9 av frilansarna kvinnor och 10 män. Mer än hälften av frilansarna har också minoritetsbakgrund. Minoritet.se vill vara en jämställd webbplats för alla. Den skiljer sig i mängden från exempelvis övrig media där männen är överrepresenterade. Här är det kvinnorna som syns mest och det kan bero på att språk och kultur är områden där kvinnor tycks vara överrepresenterade.

Marknadsföring

Webbplatsen uppmärksammas på konferenser om nationella minoriteter och minoritetsspråk och genom annonser i minoritetsmedia. Facebookgruppen Minoritet.se har idag drygt 1 700 följare. Med hjälp av Facebook får artiklar på webbplatsen större spridning.

Dialogmöte

Den 4 oktober hölls det årliga dialogmötet med de nationella minoriteterna i Stockholm. Syftet är att involvera minoriteterna i arbetet med webbplatsen. Inbjudna var de organisationer som erhållit organisationsbidrag från Länsstyrelsen i Stockholm 2018 samt ungdomsorganisationerna. Även Finska Pensionärernas Riksförbund i Sverige, Sverigefinländarnas delegation, Svenska Tornedalingars Riksförbund, Met Nuoret, Franzwagner sällskapet och Sveriges Jiddischförbund fanns representerade på mötet. Deltagarna inbjöds att komma med förslag på innehåll, och uttryckte att de gärna ser en fortsatt satsning på krönikor och att de är överlag nöjda med webbplatsen. I mitten av maj genomfördes även ett dialogmöte om minoritet.se i Sollentuna. Övriga sätt att involvera samer och de nationella minoriteterna i arbetet med webbplatsen är kommunikation via telefon, e-post och Facebook.

Statistik

Webbplatsen hade under 2018, 305 657 sessioner/besök vilket är en ökning med 13 procent jämfört med föregående år. Målet för 2018 var att få minst lika många besök som året innan och det uppnåddes.

De flesta besökare finns i Stockholms län, följt av Västra Götaland, Skåne och Norrbotten. Drygt 30 procent av besökarna går in via mobil eller surfplatta. I snitt stannar en besökare som går in via sin dator

3,5 minuter på minoritet.se. Totalt har 209 artiklar och notiser publicerats på webbplatsen, ifjol var antalet publicerade artiklar 179. En trolig slutsats är att fler publiceringar ökar antalet besökare. De mest lästa artiklarna är *Om jiddisch*, *Finska språket i Sverige* och *Jord- och bergsbruk lockade till invandring*.

Utvecklingsarbete

Under senhösten har det gjorts informationsinsatser på webbplatsen med anledning av den reviderade minoritetslagen 2019. Exempel på insatser: På sidan Minoritetspolitik har en ny flik tagits fram med rubriken Minoritetslagen 2019, under den finns samlad information om den reviderade lagen med exempelvis ”Frågor och svar”, nya artiklar med exempel på minoritetsarbeten hos bland annat kommuner och landsting/regioner, videoklipp samt en PowerPoint med talarmanus som ska underlätta för dem som ska utbilda eller informera om minoritetspolitiken och minoritetslagen. På webbplatsen finns numera även en funktion där det är möjligt att beställa material kostnadsfritt.

För att få fler att hitta webbplatsen och information om den reviderade lagen har åtgärder vidtagits för att bli synligare i Googles sökfunktion, bland annat genom köp av annonser. Annonseringen och justeringen av sökord i december har gett 1 102 klick och 8 039 exponeringar under december 2018. För att veta om besökarna är nöjda med informationen på webbplatsen har en ny funktion installerats med rubriken ”Hjälpte informationen på den här sidan dig?”. Funktionen finns än så länge inlagd på sidan Frågor och svar. Under 2018 har totalt 15 personer svarat, 12 svarade ja och 3 svarade nej.

Under sista delen av 2018 har också ett större utvecklingsarbete påbörjats. Det handlar bland annat om att skapa en bättre tillgänglighet överlag på webbplatsen, förbättra sökfunktionen och nyhetsarkivet. Ett nytt webbpubliceringsverktyg ska också implementeras. Arbetet förväntas vara klart under första eller andra kvartalet 2019.

Under 2018 har webbplatsen fortsatt att lyfta fram de nationella minoritetsspråken genom rörlig bild. Genom korta klipp som länkas till minoritet.se via YouTube har besökarna en möjlighet att även höra språken. Totalt har 13 videoklipp publicerats.

Tillgänglighet

Sametinget använder lättlästa texter och ett verktyg för att talsätta våra webbplatser. Syftet är att vara fortsatt tillgänglig för dem som har svårt att se och läsa texter. På minoritet.se har verktyget för talsättning använts 3 138 gånger under 2018, vilket är en ökning med 504 klick sedan föregående år.

RENNÄRING

Enligt sametingslagen ska Sametinget medverka i samhällsplaneringen och bevaka att samiska behov beaktas. Enligt förordning (2009:1395) med instruktion för Sametinget, ska regeringen hållas informerad om utvecklingen inom rennäringen och övrigt samiskt näringsliv. Politiska styrdokument är livsmiljöprogrammet Eallinbiras och det rennäringspolitiska handlingsprogrammet som antagits av plenum. Andra styrdokument är Sametingets policyprogram Sametingets syn på mineraler och gruvor i Sápmi samt Sametingets syn på vindkraft i Sápmi.

Mål

- En ekonomiskt, kulturellt, socialt och ekologiskt hållbar rennäring
- En samhällsplanering där samiska behov beaktas

Återrapporteringskrav enligt regleringsbrev

Samisk traditionell kunskap
Sametinget ska redovisa hur myndigheten arbetar med samisk traditionell kunskap samt dess betydelse för bevarande och hållbart nyttjande av biologisk mångfald, de globala målen och Agenda 2030 för hållbar utveckling.

Rennäringen och andra samiska näringar
Sametinget ska redogöra för utvecklingen av rennäringen. Redovisningen ska innehålla resultat för de tre föregående åren och en bedömning om framtida utveckling för de samiska näringarna. Redovisningen ska innehålla uppgift om:

- antalet under säsongen slaktade renar där prisstöd har lämnats,
- genomsnittligt avräkningspris,
- antalet renar per renskötselföretag,
- resultatet av rovdjursinventeringen inom renskötselområdet

Förvaltningsverktyg för toleransnivåer avseende skador inom rennäringen
Sametinget ska i samverkan med Naturvårdsverket fortsatt samordna arbetet med ett förvaltningsverktyg utifrån fastställd toleransnivå för skador orsakade av stora rovdjur inom rennäringen i syfte att upprätthålla en hållbar rennäring och en gynnsam bevarandestatus för stora rovdjur. Sametinget ska redogöra för hur uppdraget genomförts och inriktningen för det fortsatta arbetet. Vidare ska Sametinget samråda med länsstyrelserna i Dalarnas, Västernorrlands, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län i arbetet med förvaltningsverktyget. Sametinget ska redogöra för hur samverkan med Naturvårdsverket och samrådet med länsstyrelserna genomförts samt resultatet av arbetet.

Renbruksplaner

Sametinget ska fortsätta arbetet med att ajourhålla och kvalitetssäkra renbruksplaner. Sametinget ska i arbetet samverka med samebyarna och Skogsstyrelsen.

Nationellt skogsprogram

Sametinget ska redovisa hur man bistått Regeringskansliet i arbetet med Nationellt skogsprogram, för att tillvarata skogens möjligheter att bidra till utvecklingen av en bioekonomi och för att tillvarata skogens hela värdekedja.

Samhällsplanering

Antalet remisser och inbjudningar till samråd ligger fortfarande på en hög nivå: 20-30 remisser samt ett tiotal inbjudningar till samråd och konferenser per månad, även om antalet är lägre än 2017. Jämförande siffror för tidigare år vid likadan sökning i diariet är som följer:

Tabell 26. Antal inkomna remisser, förfrågningar om samråd och lämnade yttrande enligt Sametingets diarium 2016–2018

	2016	2017	2018
Inkomna remisser	290	390	**314**
Inkomna förfrågningar om samråd	150	145	**137**
Lämnade yttranden	358	446	**392**

Sametinget medverkar regelbundet med sin expertkunskap i olika forum. Under 2018 har vi deltagit i följande forum:

- Referensgrupp för granskning av forskningsprojektansökningar inom Vindval
- Regeringsuppdraget Agenda 2030
- Vetenskapliga rådet för biologisk mångfald
- Myndighetsnätverket för klimatanpassning
- Arbetsgruppen för Storslagen fjällmiljö
- Samverkansgruppen för framtagande av målbilder för god miljöhänsyn i skogsbruk och rennäring
- Riksintressen – Boverkets nätverk för riksintressemyndigheter
- Beredningsgruppen för nationalparkprojektet Vålådalen-Sylarna-Helags i Jämtlands län
- Referensgruppen för nationella marktäckedata
- Myndighetsgruppen för genomförande av regionala handlingsplaner för grön infrastruktur
- SGU:s gruvnäringsråd
- Naturvårdsverkets referensgrupp för renskötselrätt i skyddade områden
- Naturvårdsverkets regeringsuppdrag ”Analys av terrängkörningens påverkan på djur, natur och friluftsliv”
- Nationella snöskoterrådet

Flera myndigheter har under året hört av sig för särskilda samråd. Som exempel kan nämnas Trafikverket där vi nu har etablerat kontinuerliga träffar och utbildar deras personal i renskötselfrågor, ca 300 personer har hittills deltagit på dessa utbildningar. Ett annat exempel är Livsmedelsverket som under året har anordnat särskilda samråd angående nya slaktbestämmelser.

Flera samebyar har under vintern vänt sig till Sametinget för att diskutera gränsdragnings-problematik mellan samebyar. För närvarande bereds några ärenden: bland annat en skriftlig begäran om gränsbestämning/ fastställande av gräns har inkommit och ett beslut som Sametinget tagit om att inte fastställa ny gräns ligger hos förvaltningsrätten för prövning. Sametinget bedömer att dessa ärenden, som ökat de senaste åren, är en konsekvens av att markutrymmet för renskötseln har krympt, flexibiliteten i marknyttjandet har minskat och den rådande rovdjurssituationen.

Klimat och miljö

Renskötseln bidrar till svenskt miljö- och klimatarbete genom att vara en värdemätare på det sammanhållna landskapets tillstånd. Ett välmående sammanhållet och ekologiskt stabilt landskap är en förutsättning för en välmående och fungerande renskötsel. Grön infrastruktur har i alla år bundit samman människans och djurens färdvägar och är nödvändig för en fungerande renskötsel. Sametinget är med i Myndighetsnätverket för klimatanpassning som arbetar för att stärka samhällets förmåga att hantera de positiva och negativa effekterna av klimatförändringarna och står bakom klimatanpassningsportalen.

Utifrån Sametingets handlingsplan för klimatanpassning har pilotprojekt startat där fyra samebyar har tagit fram klimat- och sårbarhetsanalyser samt handlingsplaner för klimatanpassning. En grund i handlingsplanerna är att delar av SMHI:s klimatdata har arbetats in i renbruksplanerna. Finansiering har skett genom länsstyrelserna inom renskötselområdet (Norrbotten, Västerbotten, Jämtland, Västernorrland och Dalarna). Även SMHI har deltagit. Inom pilotprojektet har delar av SMHI:s klimatdata bearbetats för att kunna användas i RenGIS och en manual SMHI klimatdata har tagits fram. SMHI:s klimatdata i renbruksplanerna kan i sin tur användas inom många olika aspekter på renskötseln, allt ifrån förbättrade beteslandsindelningar och bättre underlag vid samråd till ökad förståelse för hur renarnas vandringar och renskötselns markanvändning påverkas av yttre omvärldsfaktorer som bland annat klimat- och andra miljöförändringar. Det finns behov att ta fram klimatdata utifrån renskötselns behov.

Sametinget följer det internationella klimatarbetet under FN:s klimatkonvention där vi fokuserar på frågor som behandlas i den nybildade arbetsgruppen för urfolksplattformen. En annan fråga som Sametinget följer, är hur urfolkskunskap tas tillvara vid genomförandet av Parisavtalet enligt det regelverk som antogs vid COP 24 i Katowice och hur urfolk involveras i det nationella genomförandet av regelverket.

Sommarens skogsbränder

Under sensommaren beredde Sametinget konsekvenserna av den ovanligt varma och torra sommaren som även ledde till omfattande bränder i renskötselområdet. 31 av 51 samebyar drabbades av bränderna. Den brandskadade ytan inom samebyarnas betesområden uppgår till ca 215 kvadratkilometer (21 500 ha).

Den höga värmen har medfört att renarna har fått mindre betesro samt att kvaliteten på betet har blivit sämre. Kostnaderna för utfodring på grund

av synnerligen svåra betesförhållanden bedöms öka med 55 procent. Kostnadsökningen för cesiumverksamheten bedöms öka med 18 procent. Utöver detta tillkommer extra kostnader på 2 mnkr för drifts- och personalkostnader, anläggningskostnader m.m. Dålig kondition kombinerat med avsaknad av reservbete kan leda till svält om det återigen blir ett nödbetesår kombinerat med brist på hö och ensilage.

Samebyarna har ingen möjlighet att teckna försäkringar för betesområden och har då heller inte möjlighet att få kostnadstäckning för effekterna efter bränder och förlorade eller icke brukbara marker. Det är därför skäligt att staten tillskjuter medel för de akutåtgärder som behövs. Sametinget har ansökt om drygt 60 mnkr för extraordinära åtgärder i särskilt anslag utöver budgeterade medel i rennäringens främjandeanslag. Vidare föreslår Sametinget ett nytt anslag för klimatomställning för rennäringen med 10 miljoner kronor för 2019 och 20 miljoner från år 2020.

Avsaknaden av traditionell detaljkunskap om stora bränder innebär att man inte riktigt vet konsekvenserna förrän renarna närmar sig dessa betesområden (okt-dec). Den befarade bristen på hö och ensilage är ett större orosmoment.

Árbediehtu – traditionell kunskap

Sametinget deltar i det nationella och internationella arbetet under konventionen om biologisk mångfald, CBD, och de frågor som rör traditionell kunskap kopplat till bevarande och hållbart nyttjande av biologisk mångfald. Sametinget har deltagit i den svenska delegationen vid partsmötet i Sharm El-Sheikh den 17-29 november. Som en del av Sveriges implementering av artiklarna 8(j) och 10(c) i konventionen arbetar Sametinget mot målet att få ett överordnande ansvar för árbediehtu, traditionell kunskap.

Sametingets ambitioner vad gäller CBD har lett till att vi ifjol fick ett regeringsuppdrag att tillsammans med Naturvårdsverket komma med förslag på hur traditionell kunskap kan förstärkas i olika beslutsprocesser. Bland annat finns föreslag om ett nytt etappmål om ”Traditionell kunskap och sedvanligt nyttjande” inom området biologisk mångfald i miljömålssystemet.[1] Uppdraget redovisar en mängd förslag som syftar till att stärka Sametingets roll i samhällsplaneringen och traditionell kunskap i synnerhet. Förslagen bereds nu av miljödepartementet.

Markanvändning och GIS

En stor del av den information som hanteras inom miljö- och samhällsplaneringsområdet är av geografisk karaktär och kan hanteras i ett geografiskt informationssystem (GIS). Sametinget producerar och uppdaterar planeringsunderlag genom att upprätthålla den geografiska databasen iRenmark samt GIS-kartor som kan laddas ner från hemsidan. Kartorna visar samebyarnas markanvändning under ett normalt renskötselår; strategiska platser, renens viktiga områden och årstidsland samt riksintressen.

Ett av funktionsmålen är att all data och samhällsplaneringsunderlag ska gå att nå genom internet i form av bland annat visningstjänster och nedladdningstjänster. Ett annat mål är att alla samebyar ska ha utpekade riksintressen av känd kvalitet och dokumenterad funktion.

Sametinget har även deltagit i ett rennäringsseminarium arrangerat av Mark- och miljödomstolen i Umeå där vi föreläst om hur rennäringens markanvändning bör beaktas när domstolar överprövar olika tillståndsbeslut för olika typer av miljöfarlig verksamhet.

De regionala myndigheterna länsstyrelserna har en önskan att Sametinget medverkar i olika samråd som till exempel klimatanpassning (regionala klimatråd), fjällfrågor, regionala förvaltningsfrågor m.fl.

En stor kritisk faktor är den låga kunskapen om naturbetesbaserad renskötsel som finns i omvärlden och i synnerhet hos andra myndigheter. Sametinget har svårt att täcka upp det behov av information och utbildning som skulle krävas för ett ökat samiskt inflytande i beslutsprocesser som påverkar samernas traditionella land- och vattenområden.

Renbruksplaner

Syftet med renbruksplaner (RBP) är att samebyarna med hjälp av fjärranalys, kartläggning och beskrivning av betesland och omvärldsfaktorer, GPS på ren, fältinventering och utbildningsinsatser samlat i RenGIS ska:

- förbättra underlaget för operativ renskötsel
- förbättra underlaget för samrådsdiskussioner med andra markanvändare
- producera information som kan kombineras med andra markanvändares databaser
- dokumentera förändringar över tid.

Under 2018 har arbetet med renbruksplaner utvecklats genom fyra olika verksamhetsprocesser.

Den första syftar till övergripande verksamhets- och konceptutveckling, den andra gäller ajourföring/kvalitetssäkring av RBP, den tredje kompetensutveckling /produktsupport för renskötande samer och externa aktörer som hanterar RBP och den fjärde teknikdrift/systemutveckling inom RBP-konceptet. Sametinget och samebyarna är involverade i alla dessa processer.

Under 2018 har 75 medlemmar från 21 samebyar deltagit i utbildnings-insatser renbruksplan/RBPGIS som erbjudits på 12 olika orter från Östersund i söder till Överkalix i norr. Av samebyar efterfrågade specifika utbildningsinsatser fortsatte under hösten. Dessutom hölls en RBP användarkonferens den 3-4 oktober i Arvidsjaur där representanter för 35 samebyar deltog. På konferensen deltog ett antal externa aktörer som t. ex. Trafikverket, Länsstyrelsen och Rymdstyrelsen, vilka redogjorde för intresse av att fortsätta med fördjupat samarbete med samebyarna genom RBP. Noterbart är att yngre renskötare deltagit i större omfattning än tidigare. Ur jämställdhetsperspektiv visar RBP- arbetet på en positiv trend. Senaste året har drygt 30 procent av deltagarna varit kvinnor. Kommunikation rörande RBP som tillhandahålls genom Sametinget till både samebyar och andra intresserade aktörer har tagit fastare former genom producerade informationsbroschyrer och nyhetsbrev.

En ny GIS-plattform håller på att tas fram. I dagsläget finns två olika databaser som beskriver rennäring. Den ena, benämnd iRenmark, har Sametinget som huvudman och innehåller rennäringens markanvändningsredovisning. Den andra, RBP med verktyget RenGIS, upprätthålls och ägs av respektive sameby. Förenklat kan man säga att RBP visar hur viktig marken är för samebyarna medan iRenmark visar vad marken används till. Målsättningen är nu att skapa en gemensam GIS-plattform där samebyarna både kan lagra sina data men också leverera information till Sametinget för att skapa bättre underlag för rennäringens riksintressen. Den nya GIS-plattformen kommer att underlätta kommunikation med andra markanvändande aktörer som är i behov av kunskap om renskötsel.

Renskötselområdet samutnyttjas av många markanvändande aktörer. Dialogen mellan rennäring och andra aktörer har intensifierats de senaste åren. Att framställa underlag för markanvändningen är en av de viktigaste åtgärderna för att minimera intressemotsättningar. För rennäringen gäller det att tydliggöra de kumulativa effekter som andra markanvändare orsakar för renskötseln samt visa på funktionella samband om hur rennäringen kan påverkas och bedrivas under olika årstider. Detta kan uppnås med hjälp av de renbruksplaner som 50 av 51 samebyar har upprättat.

Samråd och olika konsekvensbeskrivningar kommer att bli mer kunskapsbaserade och underlagskartor kan nu presenteras på ett överskådligt sätt och rumsligt specifikt med stöd av RBP/RenGIS. Ur ett samebyperspektiv ökas förutsättningarna att nyttja de mest lämpade betesresurserna vilket kan minska insatsen med bevakning och stödutfodring.

Både vindkraft och gruvnäring har sökt nya markområden för exploatering inom renskötselområdet. RBP har visat sig vara ett gångbart underlag för planering, dialog och beslut för konsulter, myndigheter och samebyar. Även vid annan samhällsbyggnad som vägar och järnvägar har RBP nyttjats.

RBP har kompletterats med verktyg för fördjupade fältkontroller för skog-, fjäll- och myrmarker, kontinuerlig uppdatering av betesland och analysverktyg för GPS på ren. Detta är viktigt för att kunna hantera framtida klimatförändringar och nu finns även en stor mängd SMHI-data att tillgå i RenGIS. Ett antal samebyar har påbörjat arbetet med klimatanpassning och skapat sårbarhetsanalyser och handlingsplaner för att möta kommande klimatförändringar.

Med hjälp av RBP finns nu även möjligheter för samebyarna att dokumentera och kartlägga terrängkörningsplaner, traditionella kunskaper, samiska kulturlämningar m.m. De kommunala översiktsplanerna inom renskötselområdet som ska revideras med jämna mellanrum saknar i många stycken information om rennäring. Ett antal kommuner har insett detta och arbetar tillsammans med samebyar där RBP utgör ett viktigt verktyg. Även i arbetet med grön infrastruktur, ekosystemtjänster och beslutade miljömål, som till exempel Storslagen fjällmiljö, kan RBP vara en tillgång.

Ajourhålla markanvändningsredovisningen och få en bättre överenskommelse med samebyarna vad gäller synsätt och arbetsmetoder är fortfarande ett kritiskt avsnitt, liksom att 51 samebyar behöver utbildning och support i en ny teknikplattform samt nya funktioner i RBP/RenGIS. Fortsatt utveckling av teknik, systemutveckling och drift av Sametingets GIS-plattform kommer däremot att underlätta ajourhållning av markanvändningsredovisningen och möjliggöra en bättre överenskommelse med

samebyarna vad gäller synsätt och arbetsmetoder. Närmast förestående är en översyn av systemet för säkerhet och rättighetstilldelning.

De som formulerar remissyttranden och deltar i samråden behöver kunna hantera och ha tillgång till GIS-tekniken i sin handläggning. Detta är inte fullt utvecklat ännu.

Sametinget och samebyarna är beroende av den särskilda finansieringen till arbetet med RBP för att kunna fortsätta utveckla renbruksplanerna och den nya teknikplattformen.

Skogsfrågor

Regeringen beslutade den 12 juli 2018 om en handlingsplan för det nationella skogsprogrammet. I samband med det beslutade regeringen om nio åtgärder som ska bidra till genomförandet av skogsprogrammet. Handlingsplanen samlar närmare 90 åtgärder inom flera politikområden som har genomförts eller kommer att genomföras för att nå skogsprogrammets vision 2014–2018.

Sametinget bevakar i första hand hur och på vilket sätt åtgärderna kan komma att påverka rennäringen. Sametinget har genom remissyttrande och muntlig dialog med Skogsstyrelsen informerat att delar av åtgärdsförslagen inte är förenliga med en hållbar rennäring. Ett exempel på detta är en ökad användning av främmande trädslag, som på sikt innebär minskad betestillgång. Det ekologiska sambandet mellan naturlig flora och fauna bryts när främmande trädslag som exempelvis contortatall etableras. Sametinget konstaterar att det finns stora utmaningar med att hitta naturliga klimatanpassningsåtgärder som är lämpliga ur ett rennäringsperspektiv.

Statistik

Statistiksystem

Det finns en efterfrågan både från det samiska och övriga samhället på statistik om samer och de samiska näringarna. Sedan 2014 finns publik statistik om rennäringen på Sametingets hemsida. Under 2015 utökades statistiken med data om rovdjur. Under 2015 fick även samebyarna tillgång till sin egen statistik. 2016–2017 låg fokus på övriga samiska näringar samt på att arbeta med att öka kvaliteten för förvaltningsverktyget när det gäller samebyarnas toleransnivå för rovdjursskada.

Antalet sidvisningar på den publika statistiksidan på Sametingets webbplats (se tabell nedan) visar behovet av statistik och beslutsunderlag. Innan 2014, då funktionen lanserades, inkom cirka 150 statistikförfrågningar per år. Jämför man med de cirka 20 förfrågningar per år för de senaste åren visar det att den publika statistiksidan tar hand om stora delar av statistikbehovet.

Tabell 27. Antal sidvisningar på statistikfunktionens sidor på www.sametinget.se

År	Antal sidvisningar	Antal unika sidvisningar
2014	9 600	4 514
2015	13 733	5 824
2016	12 684	6 202
2017	15 065	7 366
2018	**14 692**	**7 952**

Under 2018 har utredningsuppdrag om övrigt samiskt näringsliv samt utvecklingen av stödverktyg för toleransnivåer fortsatt. Fokus har varit att färdigställa stödverktyget inom toleransnivå för rovdjursskador, bland annat genom fler nyckeltal som kan beskriva tillståndet inom rennäringen när det gäller påverkan av rovdjursförekomst. Ambitionen är att skapa bättre förutsättningar för beslutsunderlag och möjligheter till uppföljning och analyser av rennäringens utveckling. Fortfarande finns ett stort behov att erhålla status som statistikansvarig myndighet. Det skulle framför allt ge legitimitet och kvalitetssäkring av den befintliga statistiken. Det skulle även förenkla och effektivisera utvecklingen av ny statistik för övrigt samiskt näringsliv.

Rennäringsstatistik

Renar och renskötselföretag

Antalet renar i Sverige varierar i cykler mellan 220 000 och 260 000 i vinterhjord (1996–2018). Säsongen 2017/2018 bestod vinterrenhjorden av cirka 248 000 djur. Svängningar beror till största delen på variationer i naturbetet och förändringar i rovdjursförekomst. 60 procent av renhjorden finns i Norrbottens län.

Enligt den senaste renräkningen finns 4 632 renägare i Sverige.[10] 40 procent av renägarna är kvinnor som tillsammans äger cirka 53 000 renar. 60 procent av renägarna är män som tillsammans äger cirka 194 000 renar. Det finns 1 033 gruppansvariga renskötare.[11] Av dessa är 19 procent kvinnor och 81 procent män. 83 procent av de gruppansvariga kvinnliga renskötarna och 78 procent av de gruppansvariga manliga renskötarna bor i Norrbottens län.

10 4 618 personer och 14 samebyar.

11 En gruppansvarig renskötare sköter förutom sina egna renar även renar åt renägare som inte arbetar aktivt inom renskötseln (s.k. skötesrenar).

Tabell 28. Antal renägare och gruppansvariga renskötare i svenska Sápmi 2018 uppdelat på kön

	Antal renägare	Antal gruppansv.	Antal renar
Kvinnor	1 851	200	53 330
Män	2 767	833	194 674

Antalet renar per renägare i landet är i genomsnitt 54. Antal renar per gruppansvarig renskötare är i genomsnitt 237 renar sett till hela riket. Det är dock stora skillnader mellan länen; Norrbotten har flest renägare och renskötare, men antalet renar per gruppansvarig är lägre i Norrbotten än i Västerbotten, Jämtland och Dalarna.

Tabell 29. Renskötare och renägare 2017/2018

Län	Antal gruppansvariga renskötare	Antal renägare	Antal renar per gruppansvarig i genomsnitt
Norrbotten	797	3 156	173
Koncessionsområde (BD)	29	779	382
Västerbotten	103	324	511
Jämtland	118	373	395
Totalt riket	1 047[12]	4 632	237

Tabell 30. Antal renar per gruppansvarig renskötare 2016–2018

	2016	2017	2018
Antal renar	247 466	254 275	**248 142**
Antal gruppansvariga renskötare	1 031	1 045	**1 047**
Antal renar per gruppansvarig	240	243	**237**

Renmärkeshantering

Det är Sametingets ansvar att registrera och avregistrera renmärken. Alla renmärken finns samlade i ett renmärkesregister. Ett renmärke består av en unik kombination av snitt på renens höger- och vänsteröra. Alla renar i Sverige ägs av privatpersoner. Omärkta renar ägs av samebyn i området.

Under året har vi fortsatt arbetet med att förnya våra fyra handläggningsystem, Mearka, Låhko, Haddi och Navdi. Vi har fullbordat det första steget genom att slutföra pilotprojektet som nu övergår i det slutliga moderniserings- och konsolideringsprojektet Girdnu.

235 ärenden har handlagts under 2018 till en kostnad av 861 tkr. Detta är en ökning med 3 procent jämfört med föregående år. Antalet ärenden har minskat med 4 procent.

12 Inklusive 14 samebyar.

Riksgränsstängsel

Staten är underhållsansvarig av riksgränsstängsel och vissa renskötselanläggningar. Sametinget har under året haft en löpande dialog med samebyarna, renbetesdistrikt i Norge samt fylkesmannen för att åtgärda kritiska sträckor. Under året har vi prioriterat rivning av stängsel som inte används och som inte kommer att innefatta något ansvar i en eventuell ny renbeteskonvention.

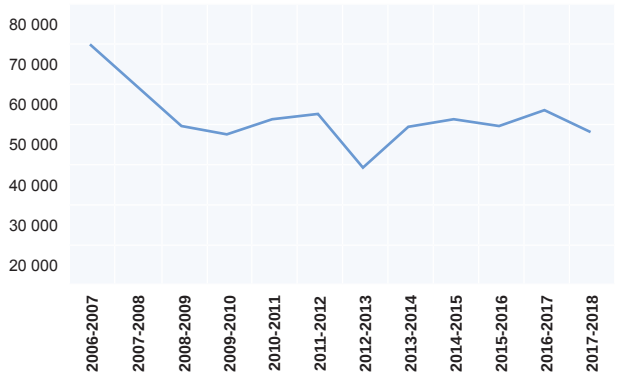
På grund av att det inte finns någon gällande renskötselkonvention råder oklarheter om långsiktiga underhållsarbeten samt om tullbestämmelser och landningstillstånd med helikopter. För ett långsiktigt kvalitativt underhåll behövs en ökad budget.

Katastrofskadeskydd

Samebyar kan ansöka om bidrag till kostnader för utfodring som uppstått på grund av synnerligen svåra betesförhållanden. Vintern 2017/2018 ansökte 37 samebyar om bidrag, varav tre avslogs på grund av att det inte vid undersökningstillfällena bedömdes vara synnerligen svåra betesförhållanden. 37 samebyar har sammanlagt fått 15 878 tkr i bidrag. Bidrag lämnas med högst 50 procent av verifierade kostnader. 37 ärenden har handlagts till en total kostnad av 148 tkr.

Renslakt [13]

Under säsongen 2017/2018 kontrollslaktades 53 081 renar där prisstöd utbetalades, vilket är en minskning med 5 659 renar eller ca 9,6 procent jämfört med säsongen 2016/2017. Medelvikten har minskat med ca 3 procent till 25,65 kg jämfört med året innan, och medelpriset per kilo har minskat med 2,09 procent till 66,51 kr/kg.

Figur 8. Antal kontrollslaktade renar 2006/2007–2017/2018.

13 Renägare slaktar utöver kontrollslakt renar för eget behov, så kallad husbehovsslakt. I Norrbottens län där det finns många renägare kan denna slakt vara av betydande omfattning.

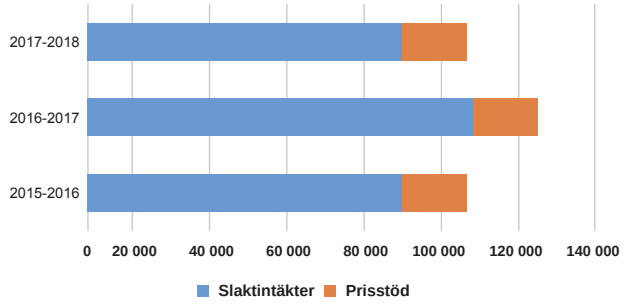
Kvantiteten kontrollslaktat renkött (1 362 ton) har minskat med 194 ton jämfört med år 2016/2017. I figuren redovisas utvecklingen av renslakten i Sverige de senaste tolv åren. Slaktuttaget varierar från år till år men trenden är sjunkande om man ser till hela perioden.

Pristillägg

Det statliga stödet till rennäringen består av ett pristillägg på renkött. Särskilt pristillägg lämnas för renar som godkänts vid köttbesiktning och som klassificerats enligt Jordbruksverkets föreskrifter om klassificering av slaktkroppar. Stödet är 9 kr per kilo för vuxna djur och 14,50 kr per kilo för renkalv enligt Förordning (1986:255) om pristillägg på renkött. Pristillägget beräknas på slaktkroppens vikt.

Slaktintäkterna för 2017/2018 har minskat jämfört med säsongen 2016/2017. Den preliminära summan är 90 552 tkr (-7 procent) och utbetalt prisstöd uppgår till 16 332 tkr (-14 procent).

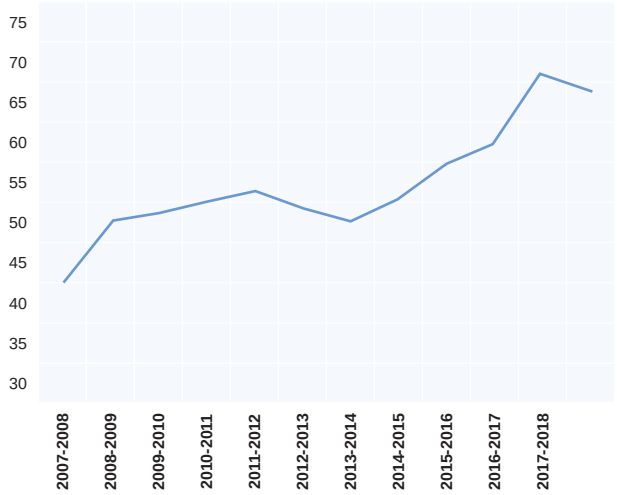
Slaktintäkterna för 2016/2017 var 106 636 tkr (+33 procent) och prisstödet 18 686 tkr (+14,3 procent). Slaktintäkterna för 2015/2016 var 80 177 tkr (-3,8 procent) och prisstödet 16 340 tkr (-8 procent).
5 303 ärenden har handlagts under 2018 till en kostnad av 564 tkr. Antal ärenden har minskat med 16 procent och de totala kostnaderna har ökat med 19 procent jämfört med år 2017.

Figur 9. Slaktintäkter och utbetalt prisstöd i kronor 2015/2016–2017/2018.

Genomsnittliga avräkningspriser

Medelpriset exklusive moms var 66,51 kr/kg slaktsäsongen 2017/2018 vilket är en minskning jämfört med tidigare år. Den lägsta nivån på medelpriset var 21,91 kr/kg säsongen 2004/2005. Från säsongen 2005/2006 steg priserna under fem års tid innan en mindre nedgång. Sedan 2013 har medelpriset fortsatt uppåt fram till säsongen 2016/2017.

Figur 10. Genomsnittligt avräkningspris för renkött i kr/kg, exklusive prisstöd och moms. Redovisningen sker för riket som helhet 2007/2008–2017/2018.

Tjernobyl

Kontrollprogram för cesium i slaktad ren infördes som en följd av Tjernobylkatastrofen 1986. Mätning och provtagning av renslaktkroppar sker under överinseende av officiella veterinärer. Kontroll sker inom områden och under perioder där det, baserat på tidigare års mätningar, anses finnas risk att renar ligger över gränsvärdet. Staten kompenserar renägarna för förlusterna.

Totalt slaktades 53 081 renar under slaktsäsongen 2017/18. Det togs 1 620 köttprover vid slakt, varav 900 var stickprov från friklassade områden. Högsta värdet på köttprov låg på 1443 Bq per kg. Totalt mättes 3361 slaktkroppar genom externmätning vid 40 slakttillfällen. Inga slaktkroppar låg över gränsvärdet 1500Bq/kg enligt analysen av köttprov. Mätningar av levande renar gjordes vid 23 tillfällen och omfattade totalt 674 renar. När fler än ett par enstaka renar låg över gränsvärdet togs de till utfodring för att få ner cesiumnivåerna innan de slaktades. Det högsta uppmätta värdet på levande ren motsvarade 3557Bq per kg.

Variationen mellan olika år beror främst på när man slaktar och var renarna har betat. Tidigarelagd slakt och utfodring av ren på vintern bidrar till att antalet kasserade slaktkroppar har minskat. Becquerel-kasseringen är av obetydlig storlek i jämförelse med år 1986 då 27 000 renar kasserades.

Rennäringens tillstånd

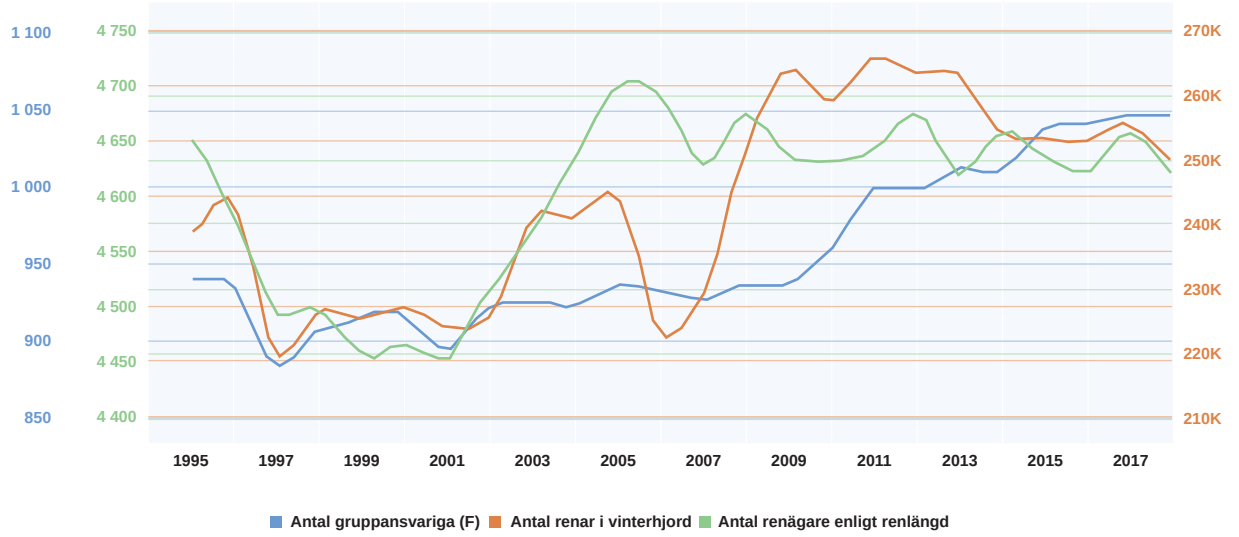
Driftsformen med fribetande ren som förflyttas mellan olika betesområden utifrån årstid har i hundratals år utgått ifrån renens egna vandringar och det fria

naturbetet. De senaste 30-40 åren har renskötseln varit tvungen att anpassa sig till ett ökat betesintrång och förstörda flyttleder. Den fribetande renen är beroende av stora arealer där traditionell kunskap och möjlighet till olika reservbeten är nyckelfaktorer för att minska sårbarheten. Denna analys visar på utvecklingen inom företagandet, produktionen, rovdjurssituationen, betes- och väderförhållanden samt intrång för att försöka ge en bredare bild av rennäringens tillstånd. Den inledande statistiken kommer från Sametingets publika statistiksidor.

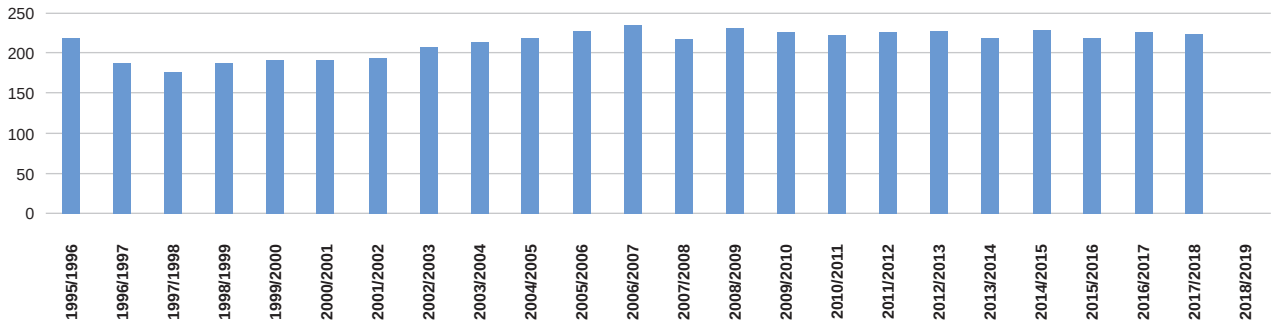
Renar och renägare

Antalet renar och renägare har varit relativt konstant de senaste tio åren. Däremot verkar antalet gruppansvariga (F) stadigt ha ökat.

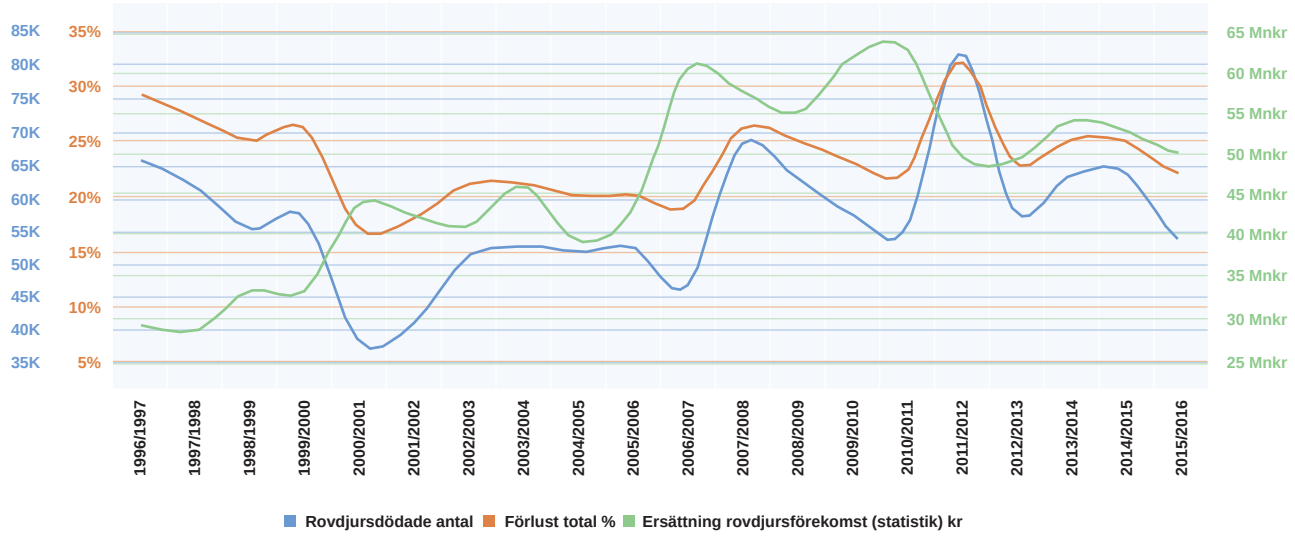
Även antalet renägare med mer än 300 renar har legat relativt konstant de senaste 20 åren, trots att antalet renägare ökade med ca 200-300 för ca tio år sedan. Kombinationen med ökat antal renägare, bibehållen renhjord samt bibehållet antal storrenägare har kunnat ske genom att antalet renägare med färre än tio renar har ökat. Ökat antal renägare kan skapa större resiliens och kapacitet inom samebyarna, men kräver även ökad organisering. Om ett ökat antal smårenägare även innebär ett ökat lokalt småföretagande har vi idag inga data på, men tidigare undersökningar visar att renskötseln brukar stå för mellan 25-40 procent av det totala samiska lokala företagandet (rapport Samiskt näringsliv, O-J Sikku 2016).

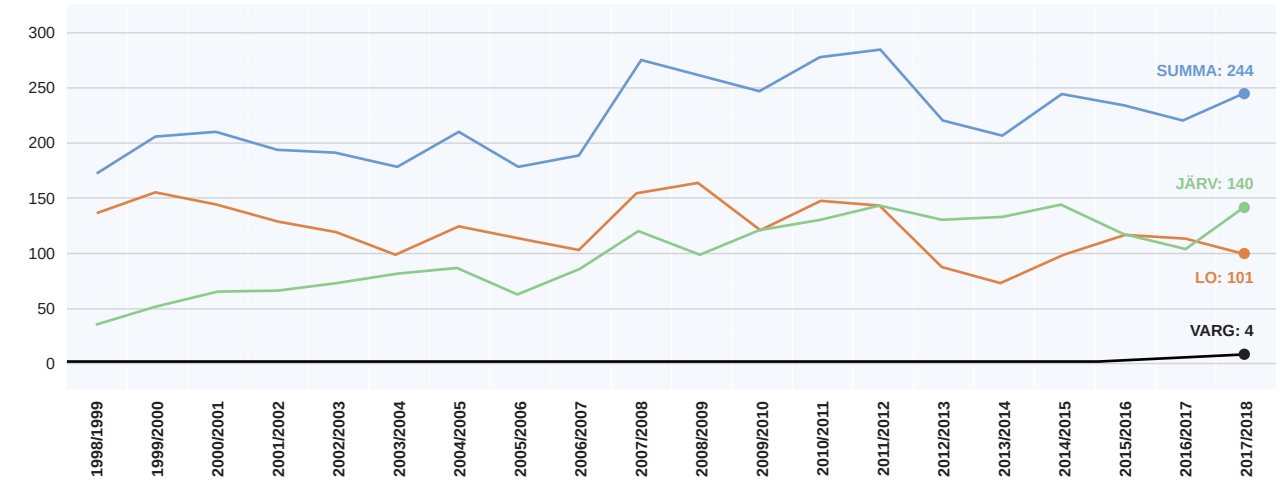
Figur 11. Renägare nyckeltal svenska Sápmi.

Figur 12. Antal renägare med mer än 300 renar.

Figur 13. Skadenivå rovdjur svenska Sápmi.

Figur 14. Antal föryngringar rovdjur svenska Sápmi.

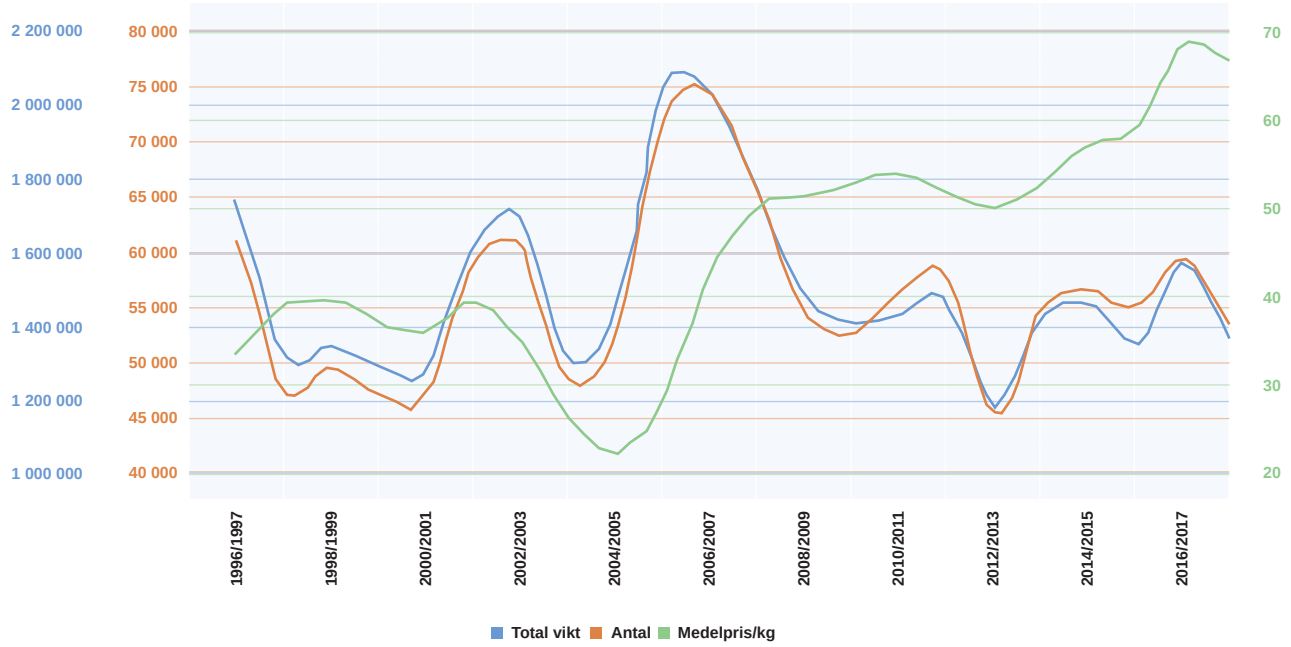
Renar och rovdjur

Skadenivån (den totala förlusten) på rennäringen har legat på 20 procent under en mycket lång tid och har ökat de senaste tio åren. En skadenivå på 20 procent innebär ca 50 000 dödade renar. Ersättningarna baserat på länsstyrelsernas inventeringsresultat (förutom § 5 fall) är en direkt avspegling av hur hårt rovdjurstrycket är. Ersättningarna har de senaste fem åren enbart ersatt ca 40 procent av slaktvärdet. Rennäringen lider idag mycket stora ekonomiska förluster på grund av nuvarande ersättningsnivåer. I figuren ser man en tydlig koppling mellan skadenivå baserat på produktivitet och antalet rovdjur. Fler rovdjur leder till ökad skadenivå.

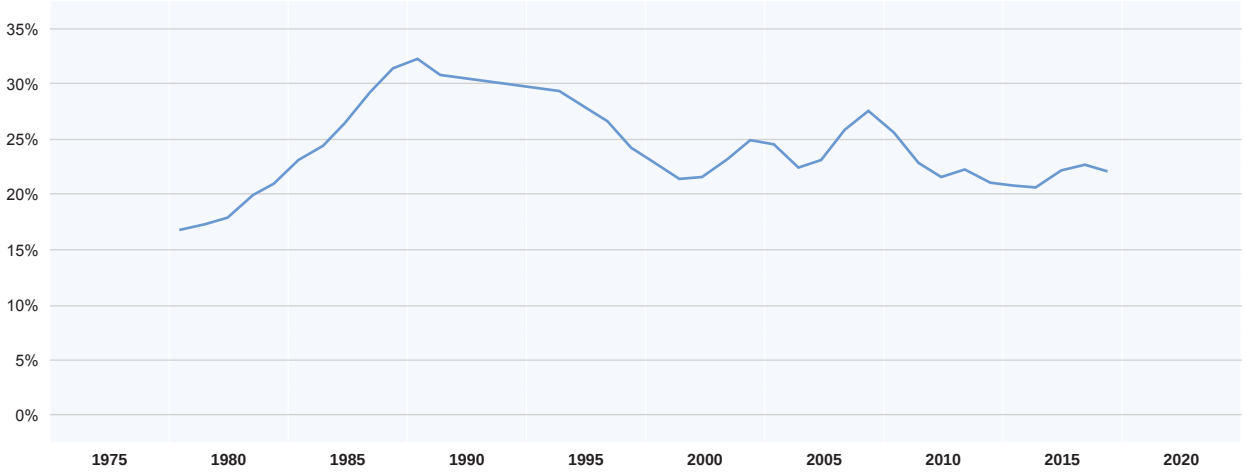
Figur 14 visar utvecklingen av antalet ersatta föryngringar inom renskötselområdet (inkl § 5 fall). Under hela mätperioden har antalet rovdjur varit högt. Äldre renskötare säger att 80-talet var den senaste perioden med lägre rovdjursbelastning.

Rennäringens produktion

Under mätperioden (statistik Sametinget) har renslakten delvis samvarierat med priset, främst under 2000-talet då priset varierade mycket. KPI-justerat pris visar en reell prisökning på 40 procent de senaste 20 åren. Under 2010-talet har priset fortsatt att öka men inte slakten. Det beror på att renägarna på grund av rovdjurstrycket, väljer att försöka hålla antalet renar i renhjorden på en jämn nivå och inte göra slaktuttag. Under perioden har antalet vajor ökat från 65 procent till 68 procent av den totala renhjorden. På grund av ett ännu högre rovdjurstryck de senaste tio åren har produktionsökningen inte lett till ökad slakt utan gått till rovdjuren.

Figur 15. Renslakten nyckeltal svenska Sápmi.

Figur 16. Slakt/renhjord 3 år medel.

Nyckeltalet Slakt/renhjord 3 år medel (Svensk Rennäring, SCB m.fl. 1999), se Figur 16, är ett enkelt mått på produktivitet (slakten/renhjord). Produktiviteten låg på ca 30 procent under slutet av 80-talet, sjönk till ca 25 procent under 90-talet för att under de senaste 20 åren långsamt sjunka mot ca 20 procent. Huvudorsaken till den låga produktiviteten är rovdjurssituationen. Slakten de senaste fem åren har legat på ca 55 000 renar jämfört med de bra åren under det sena åttiotalet med i genomsnitt 88 000 slaktrenar (1986-89).

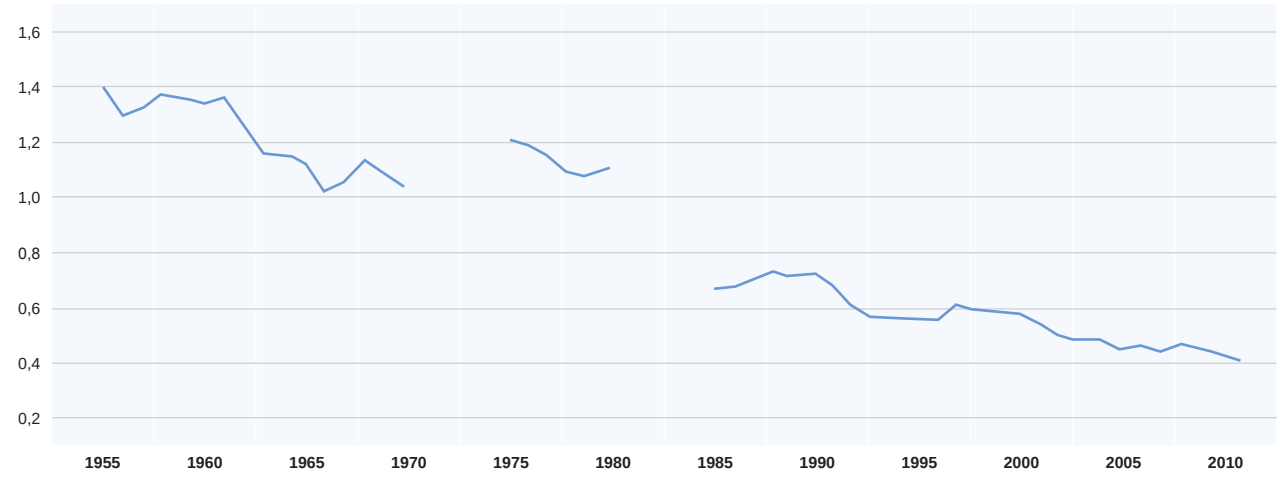
Dagens renhjord kan under normala väder- och betesförhållanden producera drygt 110 000 kalvar varje år (produktionsformel, SLU). I slutet av 80-talet var renhjordens storlek på ca 290 000 djur jämfört med dagens 250 000. Ett högt rovdjurstryck kan förklara att man inte tar sig tillbaka på tillåten nivå (276 000), eftersom det är svårt att ersätta dödade vajor i tillräckligt hög utsträckning. Dagens renhjord torde vara mer produktiv jämfört med sent åttiotal.

Biologiska förutsättningar

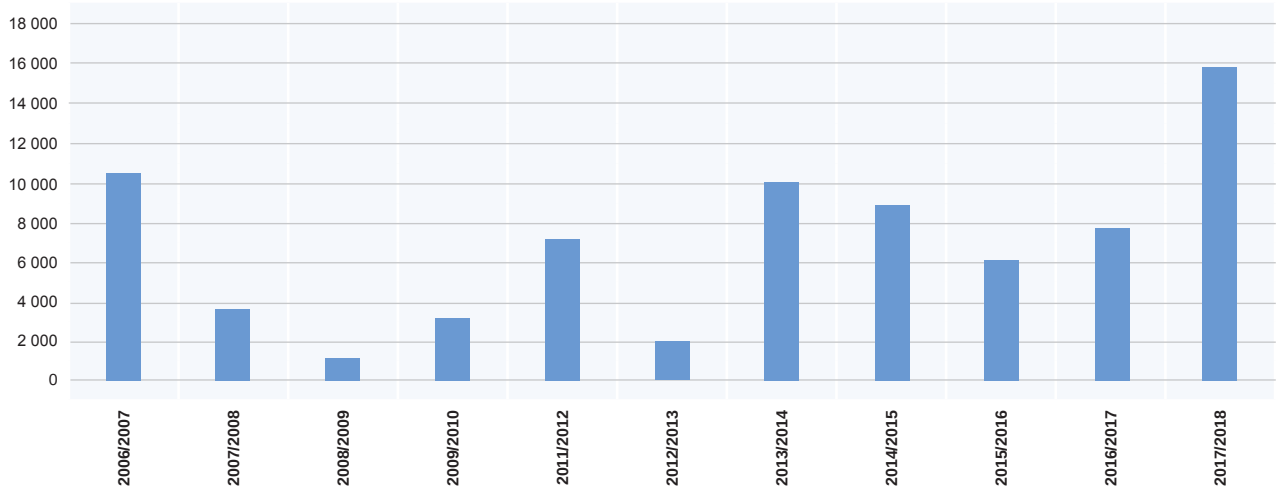
Figur 17, Biologiska förutsättningar, visar skogsareal med täckningsgrad av marklaven > 50 procent (skog av ”lavtyp”). År 1955 var 1,4 miljoner ha av skogarna i renskötselområdet av lavtyp. År 2018 var 0,4 miljoner ha av lavtyp. Detta motsvarar en minskning på 71 procent. Alltför täta skogar är den variabel som bäst förklarar denna minskning (data från Riksskogstaxeringen).

Lavbetet anses vara den enskilt viktigaste betesförutsättningen för rennäringen. En kraftig minskning av lavbetet ökar rennäringens sårbarhet på grund av minskat reservbete och ökad belastning på befintliga beten. I kombination med svåra väderförhållanden ökar risken för nödutfodring.

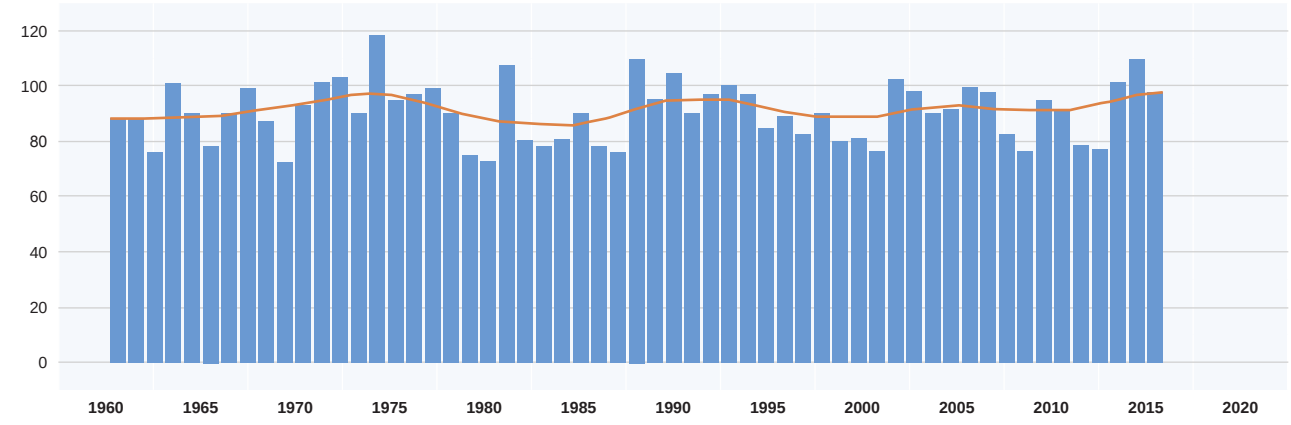
Figur 18 visar Sametingets ersättningar för nödutfodring, s.k. katastrofskadeersättningar.

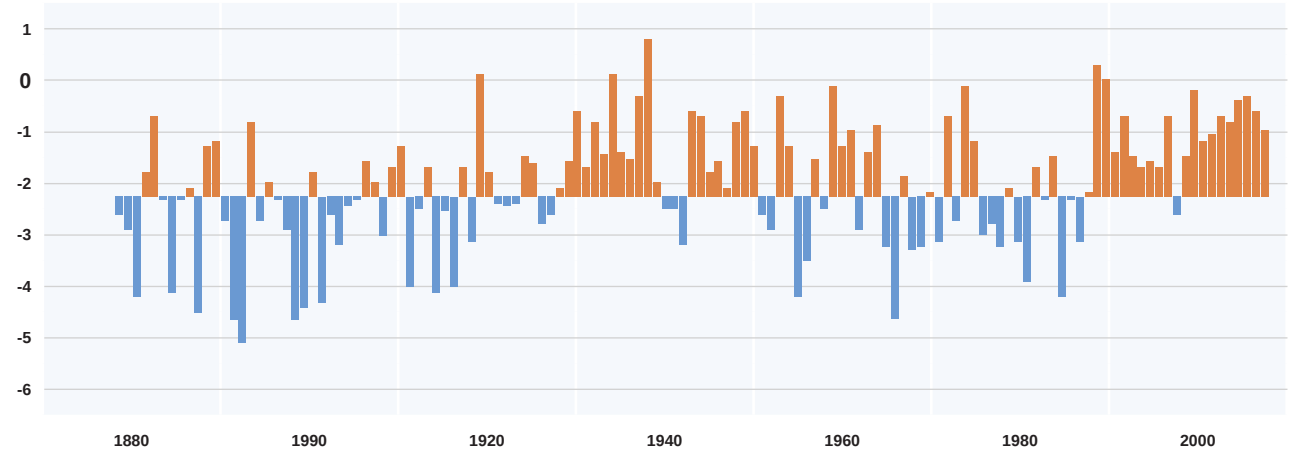
Figur 17. Biologiska förutsättningar.

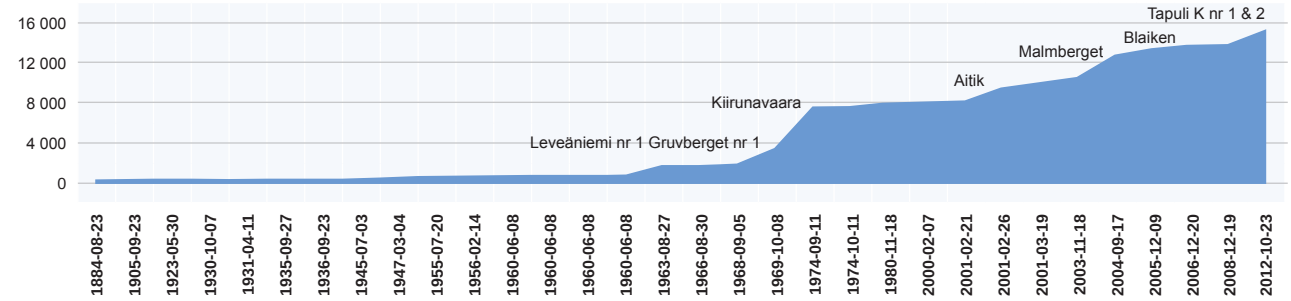
Figur 18. Katastrofskadeersättning tkr.

Figur 19. Norra Norrland - hela året.

Figur 20. Temperaturen de senaste 100 åren i Kiruna.

Figur 21. Ackumulerad area markanvisning till koncession inom riksintresse för rennäring (hektar).

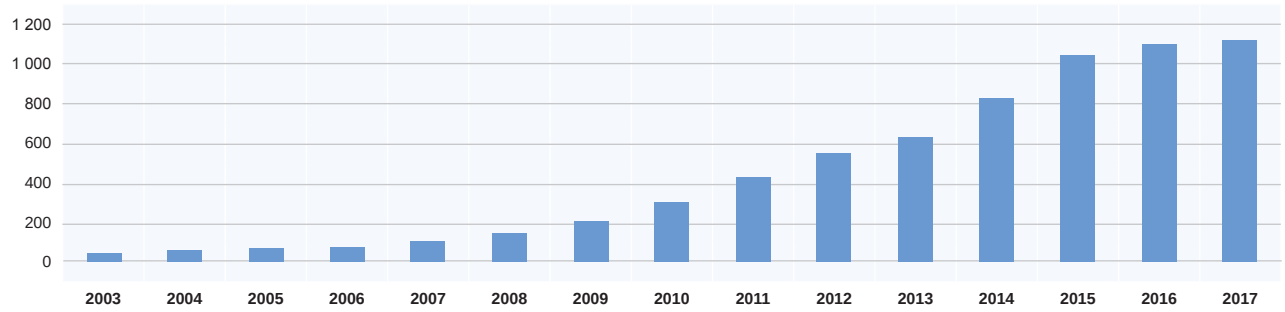
Figur 19 (SMHI) visar antalet s.k. nollgenomgångar för norra Norrland. Nollgenomgångar beskriver antalet tö/frysperioder och en svag ökning kan noteras de senaste fem åren. Skikt av hård skare i kombination med djupa snöförhållanden kan leda till att renen inte kommer åt eller kan lukta sig till lavbetet. Sämre väderförhållanden i kombination med minskat lavbete och ökat intrång leder till svårigheter för renskötseln att klara extremare förhållanden.

Figur 20 visar tydligt att medeltemperaturen ökar och därmed risken för växlande varmt och kallt väder och isbildning på marken vilket ”låser” renbetet.

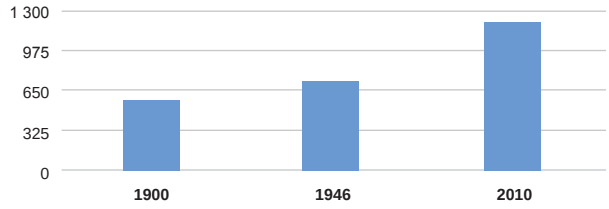
Intrång

Förutom ovanstående finns det andra störningar som påverkar tillgången på renbete, renens betesro, tillgången till reservbete och resiliens. Det kan vara gruvor, vindkraftverk, friluftsliv och infrastrukturutbyggnad.

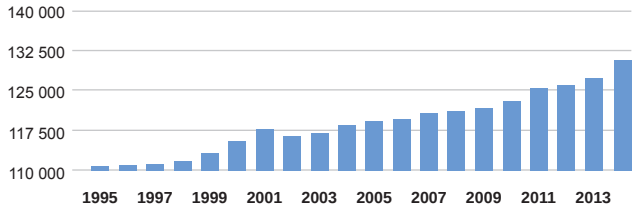
Figur 21, ackumulerad area markanvisning till koncession inom riksintresse för rennäring (hektar) (statistik från Bergstaten), visar antal ha mark som reserverats för gruvbrytning de senaste hundra åren.

Figur 22. Vindkraftverk norra Sverige.

Figur 23. Totala väglängden för allmän väg i Västerbotten (mil).

Figur 24. Personbilar i trafik i Västerbotten.

Figur 22 visar utvecklingen av vindkraftverk (statistik från Energimyndigheten) för Dalarnas, Västernorrlands, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län.

Figur 23 visar den totala väglängden för allmän väg i Västerbotten. Väglängden har tredubblats sedan år 1900. Antalet bilar i trafik i Västerbotten har stadigt ökat de senaste 20 åren.

Sammanfattande analys

En traditionell näring som rennäringen, som verkar inom och utifrån naturens förutsättningar och brukar stora arealer, är extra utsatt under tider då resursutnyttjande av markresurser maximeras samtidigt som extrema klimatförändringar förväntas. Rennäringen har alltid varit adaptiv och tålig, och har utifrån traditionell kunskap kunnat variera användningen av landområden. Med ökad exploatering minskar möjligheterna till flexibel markanvändning. Det finns nu flera tecken, till exempel ökad stödutfodring, fortsatt lågt slaktuttag utan tillväxt av renhjorden, och höga skadenivåer på grund av rovdjur, som pekar på att rennäringen är utsatt för extrem stress. Orsakerna är tydliga: högt antal rovdjur, ändrade väderförhållanden, minskat lavbete, ökande intrång m.m. Allt utan att rennäringen ersätts i närheten av de ekonomiska förluster som den drabbas av. Värre är att den kumulativa effekten av alla förändringar kan leda till att det i vissa områden inte längre går att bedriva en ekonomiskt eller ekologiskt hållbar renskötsel. Denna utveckling är inte förenlig med de internationella åtaganden som Sverige har gentemot sitt urfolk.

Viltvård, ersättning och inventering

Sametinget är enligt Viltskadeförordningen (2001:724) ansvarig myndighet för att betala ut rovdjursersättningar och ersättningar för samebyarnas kostnader för rovdjursinventering. Sametinget ska verka för att de skador rovdjuren orsakar ska vara acceptabla, det vill säga skadorna ska i möjlig mån reduceras genom att Sametinget agerar för att förebygga skador orsakade av rovdjur samt att myndigheten i mån av tillgång på medel utbetalar ersättningar för de viltskador som inträffat.

Baserat på inventeringsresultaten för 2018 har Sametinget lämnat ersättning för rovdjursförekomst för sammanlagt 27 800 tkr för 139 järvföryngringar. Ersättning för 5 regelbundna förekomster av järv har utbetalats med 350 tkr. Fem tillfälliga förekomster har utbetalats med 175 tkr. Två samebyar i Norrbottens län har på grund av svåra inventeringsförhållanden för järv initierat om tillämpning av § 5 Föreskrifter (STFS 2007:9) om bidrag och ersättning för rovdjursförekomst i samebyar i samråd med länsstyrelsen. Länsstyrelsen har beviljat samebyarnas begäran om tillämpning av paragrafen.

För 100 loföryngringar har 20 000 tkr utbetalats. Ersättning för 4 regelbundna lodjursförekomster har lämnats med 280 tkr. 9 tillfälliga förekomster har utbetalats med 315 tkr. Ersättning för fyra vargföryngringar har lämnats med 2 000 tkr. För

regelbundna vargförekomster har ersättning lämnats med 0 kr. För 16 tillfälliga förekomster har ersättning lämnats med 560 tkr till 7 samebyar. Förekomst av björn har ersatts med 1 615 tkr och förekomst av kungsörn har ersatts med 1 075 tkr kronor.

Det slutgiltiga inventeringsresultatet i renskötselområdet 2018, har redovisats av länsstyrelsen. Bidrag ”skadeförebyggande åtgärder”, främst ”skyddsjakt” på rovdjur enligt 3 § Viltskadeförordningen (2001:724), har lämnats med totalt 756 tkr till 12 samebyar. Sametinget har lämnat ersättning för viltskador 2018 enligt 4 § Viltskadeförordningen som uppgår till totalt 54 368 tkr.

Två samebyar i Norrbottens län har fått tillämpa § 5 föreskrifter (STFS 2007:9) om bidrag och ersättning för rovdjursförekomst i samebyar i samråd med länsstyrelsen för järv. Rovdjursinventeringen för järv har under 2018 inte gått att genomföra med ett fullgott resultat i två samebyar. Orsaken är en kombination tuffa inventeringsinstruktioner och svåra inventeringsförhållanden.

Rovdjurssituationen i renskötselområdet är fortsatt ohållbar ur rennäringssynpunkt. Det råder fortfarande oklarheter kring underlaget om väderförhållanden inför beslut om godkänd eller icke godkänd inventering. Sametinget har varit i kontakt med både Naturvårdsverket och Viltskadecenter där vi påpekat att det saknas ett kvalitetssäkrat underlag vid beslutstagande. Slutsatsen är att samebyarna fortfarande har en svår situation, dels för att inte få gehör för dåliga inventeringsförhållanden, men även för att rovdjursnivåerna totalt sett är för höga i förhållande till rennäringens acceptans

Rovdjursinventering

Naturvårdsverket har bidragit med 1 000 tkr för ytterligare finansiering till kostnader för rovdjursinventering under 2018. Utbetalningen har skett till alla samebyar enligt fördelningsmodell; respektive sameby barmarksareal i kvadratkilometer gånger 8,66 kronor.

Ersättning om 3 663 tkr har utbetalats från anslag 1:22 ap.3 för samebyarnas rovdjursinventeringsarbete. En sameby har inte redovisat kostnader för inventeringen och därmed utbetalas inte resterande del av bidrag för den samebyn.

Resultaten från inventeringarna används främst för att följa populationernas storlek och utbredning men utgör också underlag för Naturvårdsverkets och länsstyrelsernas beslut om skydd- och licensjakt samt Sametingets utbetalningar av ersättning för rovdjursförekomst till samebyarna. Sametinget sitter med i referensgruppen för utvärdering av inventeringssystemet.

Rennäringsnämnden har sett behov av att se över rovdjursersättningar för björn, järv och lo, ersättning för inventering samt nya inventeringsmetoder och börjat arbeta med frågan.

Skadeförebyggande åtgärder

Sametinget erhöll under 2018 extra bidrag á 229 tkr från Naturvårdsverket. Bidrag för skadeförebyggande åtgärder, främst skyddsjakt på rovdjur enligt 3 § viltskadeförordningen (2001:724), har utbetalats med totalt 3 045 tkr till 11 samebyar.

Massdödsärenden

Ersättning för massdödade renar enligt 10 § viltskadeförordningen, har lämnats med 764 tkr till sju samebyar. I sju fall har järv, i två fall har lodjur och i ett fall har varg orsakat massdöd. Två samebyar har ansökt ersättning för merarbetskostnader i samband med massdöd, dessa har avslagits på grund av brist på medel.

Viltvård

I förhållande till 2017 års inventeringsresultat har populationsnivån för lo sjunkit en aning. För järv visar resultatet på en tydlig ökning enligt länsstyrelsens redovisning, se tabell 35. Två samebyar i Norrbottens län har på grund av svåra inventeringsförhållanden för järv initierat om tillämpning av § 5 Föreskrifter (STFS 2007:9) om bidrag och ersättning för rovdjursförekomst i samebyar i samråd med länsstyrelsen. Länsstyrelsen har beviljat samebyarnas begäran om tillämpning av paragrafen. Totalt sett visar inventeringsresultatet en tydlig trend, det bör även tas i beaktande att det i vissa områden inte gått att inventera i tillräckligt utsträckning.

Med anledning av en kombination av fortsatt osäkerhet med vädersituationen och inventeringsförhållanden i framförallt de norra delarna av renskötselområdet, samtidigt som inventeringsresultatet pekar på fortsatt höga rovdjurspopulationer, finns en anledning till oro i ett framtida perspektiv.

Likt föregående år är rovdjursnivåerna fortsatt för höga i förhållande till rennäringens acceptans. Renslakten ligger på en fortsatt låg nivå. Marknadsmässiga faktorer samt rovdjurstrycket är viktiga faktorer som tros ha störst påverkan på rennäringens resultat.

Förvaltningsverktyg och toleransnivåer

Resultatet av toleransnivåarbetet och användandet av samebyarnas förvaltningsverktyg har inte

motsvarat den förväntade utvecklingen. Riksdagens beslut om toleransnivåer på max 10 procent från december 2013 har fortfarande inte fått genomslag i Rovdjursförvaltningen. Rennäringens förluster till rovdjuren har inte minskat. En av de åtgärder som Sametinget pekat på är att förvaltningsverktyget bör integreras i lagstiftningen och i riktlinjer. På så sätt kan riksdagens beslut från 2013 ges en ökad legitimitet. Hemställan om författningsändringar skickades in den 15 januari till näringsdepartementet. Kansliet har haft fortlöpande dialog och möten med näringsdepartementet i frågan.

Den utvärdering av förvaltningsverktyget som Sametinget genomfört under vintern visar att förvaltningsverktyget visserligen ger ny kunskap både till samebyar och till länsstyrelsen men att överenskomna åtgärder blir verkningslösa då överprövningar av länsstyrelsens jaktbeslut ofta går emot besluten.

Sametinget har haft kontinuerliga möten med Naturvårdsverket och länsstyrelsen där vi försökt hitta relevanta utvecklingsåtgärder för att utveckla och följa upp förvaltningsverktyget. Under perioden har arbetet med beräkningsmodellen för renförluster prioriterats. Sametinget har erhållit 500 tkr av Naturvårdsverket för utbildning i beräkningsmodellen.

Sametinget har svårt att få gehör för de utvecklingsåtgärder som föreslagits. Rovdjursantal, ersättningar och skadeberäkningar visar på att förslustnivåerna inte ändrats och att toleransnivån överstiger 10 procent. Föreskrifter och instruktioner för rovdjursinventeringen är otydliga, speciellt gäller detta vid dåliga väderförhållanden och vid motstridiga uppgifter från samebyar och länsstyrelsen. Det i sin tur medför svårigheter för Sametinget i handläggningen och överklaganden av rovdjursersättningar från samebyar.

Sammanställning av prestationer

Volym och kostnad för prestationer

297 ärenden som rör rovdjursersättningar har handlagts. Kostnaden för beräkning och utbetalning av rovdjursersättningar och inventering under 2018 beräknas till 1 016,7 tkr.

Tabell 31. Volymer (st) och kostnad (tkr) för prestationer avseende Viltvård, 2016–2018

	2016	2017	2018
Antal ärenden	240	263	**297**
Total kostnad	1 028,3	981,0	**1 016,7**

Tabell 32. Volymer (st) och kostnad (tkr) för prestationer 2018 Rennäring och samhällsplanering

2018	Antal ärenden	Kostnad per ärende	Total kostnad
Pristillägg	5 303	0,11	563,5
Tjernobyl	95	5,2	497,2
Katastrofskadeskydd	37	4,0	147,9
Renmärkesregister	235	3,7	861,5
Bidrag (enl. 35 b §)	3	4,9	14,7
Remisser	395	4,1	1 605,8
Företagsregister	5 178	0,03	149,0

Tabell 33. Volymer (st) och kostnad (tkr) för prestationer 2017 Samiska näringar och samhällsplanering

2017	Antal ärenden	Kostnad per ärende	Total kostnad
Pristillägg	6 282	0,08	473,9
Tjernobyl	103	4,7	479,2
Katastrofskadeskydd	42	4,3	179,5
Renmärkesregister	245	3,4	833,1
Bidrag (enl. 35 b §)	4	1,8	7,2
Remisser	398	4,8	1 909,7
Företagsregister	5 158	0,04	197,6

Tabell 34. Volymer (st) och kostnad (tkr) för prestationer 2016 Samiska näringar och samhällsplanering

2016	Antal ärenden	Kostnad per ärende	Total kostnad
Pristillägg	6 533	0,1	615,8
Tjernobyl	114	4,0	450,7
Katastrofskadeskydd	27	3,4	91,8
Renmärkes-register	339	3,1	1 040,9
Bidrag (enl. 35 b §)	2	3,6	7,3
Remisser	325	4,7	1 535,6
Företagsregister	5 191	0,04	218,1

Måluppfyllelse

Remisser och samråd

Rennäringsavdelningen har en svarsomfattning på 90 till 100 procent av de remissyttranden som inkommit under perioden. I de fall när Sametinget inte har besvarat någon remiss handlar det uteslutande om oförutsägbara händelser.

Sametingets verksamhet bidrar till en levande samisk kultur, och stärker och utvecklar samernas och rennäringens ställning i samhället. Samtliga mål i regleringsbrevet är uppfyllda och de särskilda uppdragen pågår enligt plan.

Sametingets skyldighet att medverka i samhällsplanering och bevaka att samiska behov

beaktas innebär kontakt med flera centrala sektorsmyndigheter, sex länsstyrelser och ett stort antal kommuner. Vår uppfattning är att det finns stor okunskap bland beslutsfattare, tjänstemän och exploatörer vad gäller renskötselns behov av renbetesmarker och de folkrättsliga aspekterna av samernas traditionellt använda marker. Sametingets uppgift i detta sammanhang handlar mycket om att via remissvar, möten och samråd ”utbilda” andra myndigheter i nyttan av de samiska kunskaperna och speciellt i hur man använder samisk kunskap i handläggning och beslutsprocesser. Sametinget bidrar i detta avseende med andra perspektiv som visar på en hållbar samisk natur- och miljösyn. Att öka omvärldens kunskap för det samiska landskapet med dess mångsidiga resurser, funktion och sammanhang samt begära att den samiska kulturens förutsättningar ska sättas in i sitt sammanhang när det gäller marker som urfolk traditionellt brukat och brukar är centralt i arbetet. Samtidigt måste vi påvisa de förändringar som krävs i förvaltningsprocesser och nationell lagstiftning.

Sametinget bedömer att den samiska kunskapen har stärkts hos många handläggare på andra myndigheter och att samisk kunskap efterfrågas i allt större utsträckning. Genom remissvaren åstadkommer vi små förbättringar i myndigheternas hantering av renskötselfrågorna. Förutom en ökad dialog efterfrågas underlag om renskötseln i högre utsträckning. Vi märker även av konkreta förändringar som exempelvis i frågan om tillstånd för täktverksamhet, där tillståndsvillkoren har anpassats till att i en högre grad tillgodose renskötselns behov av fungerande betesmarker.

Sametinget lämnade in en hemställan till Miljödepartementet angående förändringar i nationalparksförordningen. Syftet var att öka samernas självbestämmande genom att i första hand införa formella samråd när det gäller bildande av nationalparker samt ändringar i förskrifter. Departementet har gått på Sametingets vilja och har under 2018 infört regleringar i förordningens §§ 3 och 4.

”När Naturvårdsverket tar fram underlag för beslut om att förklara ett mark- eller vattenområde som nationalpark ska verket ge Sametinget tillfälle att yttra sig, om det inte är uppenbart att området saknar betydelse för rennäringen och samisk kultur. Förordning (2018:312). Naturvårdsverket får meddela föreskrifter om rätten att färdas och vistas och om ordningen i övrigt inom en nationalpark. Innan Naturvårdsverket meddelar föreskrifterna ska verket ge länsstyrelsen, kommunen och Havs- och vattenmyndigheten tillfälle att yttra sig. Om föreskrifterna kan antas ha betydelse för rennäringen eller samisk kultur, ska verket också ge Sametinget tillfälle att yttra sig.”

Nya kontaktytor har öppnats, vilket har ökat möjligheterna att verka för att renskötselns behov och andra samiska behov bättre beaktas vid samhällsplanering och myndighetsutövning.

Ett flertal samråd har genomförts med andra myndigheter i olika regeringsuppdrag. Förutom de av regeringen beslutade samrådsuppdragen till andra myndigheter efterfrågar också länsstyrelser, kommuner, universitet, intresseföreningar och privata företag Sametingets medverkan i olika samråd, projekt eller konferenser. Eftersom pressen från olika aktörer som önskar nyttja och ändra användningen av naturresurserna i Sápmi är större än någonsin tidigare, har också efterfrågan på Sametingets medverkan ökat.

Miljö- och klimatarbete

Vi ser att arbetet med árbediehtu bidrar till att uppfylla Agenda 2030, generationsmålet, miljökvalitetsmålen och den svenska strategin för biologisk mångfald och ekosystemtjänster (Prop. 2013/14:141). Genom ett erkännande av árbediehtu och urfolkens rättigheter kan Sverige ta en ledande roll i arbetet med att hantera bakomliggande orsaker till förlusten av biologisk mångfald.

Samhällsplanering

Som förvaltningsmyndighet för rennäringen har Sametinget i samarbete med samebyarna och Skogsstyrelsen arbetat med att höja renbruksplanernas betydelse som underlag i samhällsplanering. RBP-konceptet har redan nu underlättat helhetsanalyser av renskötselns markanvändningsbehov i relation till annan verksamhet, förbättrat dialogen med andra markanvändare och skapat förståelse och respekt för árbediehtu. Det har inneburit en förbättrad handläggning såväl hos Sametinget som hos andra myndigheter, skogliga företrädare och samebyarna.

Genom att sammanföra information från renbruksplanerna med annan information om renskötseln har de sammanlagda effekterna av markanvändning blivit tydligare. Framtagandet av underlag för markanvändningen är en av de viktigaste åtgärderna för att minimera intressemotsättningar. För rennäringen gäller det att tydliggöra de kumulativa effekter som andra markanvändare orsakar för renskötsel samt visa på funktionella samband för hur rennäringen kan påverkas och

bedrivas under olika årstider. Detta kan uppnås med hjälp av de i nuläget 50 upprättade renbruksplanerna.

Vår bedömning är att resultaten och effekterna av Sametingets arbete har lett till ett ökat inflytande i beslutsprocesser som påverkar samernas traditionella land- och vattenområden. Efterfrågan på Sametinget vad gäller olika samråd, uppdrag och remisser stärker förtroendet för Sametinget när det gäller rennäring, samhälle och miljö. Den kraftiga ökningen av exploateringar i det samiska området, klimatförändringar och andra aktörers bristande kunskap om de folkrättsliga aspekterna av samisk markanvändning, är en utmaning för Sametinget att bemästra. Vår bedömning är att Sametingets insatser och prioriteringar för en samhällsplanering där samiska behov beaktas, och för klimatomställningen, har varit nödvändiga. Det samlade betyget är att målen är delvis uppfyllda.

Rovdjursnivåer och viltskador

Trots svåra inventeringsförhållanden, framförallt i Norrbottens län, är det otvetydigt att de totala rovdjursnivåerna i renskötselområdet fortfarande är för höga i förhållande till rennäringens acceptans. Renslakten har ökat något men ligger på en förhållandevis låg nivå. Den totala rovdjursersättningen till samebyarna har till och med ökat, jämfört med för fyra år sedan.

Totalt sett inom renskötselområdet har det varit bra spårningsförhållanden under 2018. I mellersta delen av renskötselområdet, inom vissa områden har stora snömängder försvårat inventeringen. I norra delen av renskötselområdet inom vissa områden, har det inte gått att genomföra en fullvärdig inventering med anledning av totalt sett dåliga inventeringsförhållanden. Inventeringsresultatet visar att järvpopulationen ökat markant. Rovdjursnivåerna är på en fortsatt hög nivå i förhållande till rennäringens acceptans. Rovdjursersättningarna till samebyarna har inte minskat jämfört med fem år sedan.

När beslut om skyddsjakt har överklagats har Naturvårdsverket i flera ärenden ansett att tillräckliga skäl saknats. Det är svårt att hitta alternativa förslag på realistiska åtgärder förutom skyddsjakt. Det finns fortfarande viktiga nyckelfaktorer som måste lösas innan förvaltningsverktyget kan tillämpas i enlighet med riksdagsbeslutet. Sametinget har föreslagit till Naturvårdsverket förändringar i förvaltning och lagstiftning för att förvaltningsverktyget ska bli mer ändamålsenligt utifrån riksdagens beslut på max 10 procent rovdjursförluster.

Sametinget arbetar för att samråden enligt förvaltningsverktyget ska ta stor hänsyn till samisk kunskap och att åtgärder ska ske utan inskränkningar på traditionellt brukande hos rennäringen. Sametinget har fått ett visst ökat inflytande i rovdjursförvaltningen genom förvaltningsverktygets ikraftträdande.

En samlad bedömning utifrån regeringens mål om ”acceptabla skador” för rennäringen är att rennäringens rovdjursförluster överstiger riksdagens beslut på en toleransnivå på maximalt 10 procent av samebyns renantal. Förvaltningsverktyget har enbart i ett fåtal fall implementerats i myndighetsutövandet som det beskrivs i regeringens proposition. Målet är inte uppfyllt men däremot har Sametinget arbetat i paritet med målet.

Tabell 35. Resultat av länsstyrelsernas rovdjursinventering i renskötselområdet 2018

2018	Järv-föryngringar säker + sannolik	Regelbunden järv-förekomst	Tillfällig järv-förekomst	Lodjurs-föryngringar	Regelbunden lodjurs-förekomst	Tillfällig lodjurs-förekomst	Regel-bunden varg-förekomst	Tillfällig varg-förekomst	Vargföryngring
Norrbotten (BD)	35	5	5	16	2	10	0	4	0
Norge (BD) Finland	5,5 0,5	0 0	0 0	2 0	0 0	0 0	0 0	0 0	0 0
Västerbotten (AC)	22	0	0	27,5	3	0	0	0	0
Norge (AC)	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Jämtland (Z)	58	0	0	32	0	1	2	6	2
Norge (Z)				1					
Västernorrl. (Y)	2	7	0	19,5	0	0	0	0	0
Dalarna (W)	3,5	0	0	1	0	0	0	8	0
Norge (W)	0	0		0	0	0	0	0	0
Summa									

T. § 5 STFS 2007:9 har tillämpats för två samebyar i Norrbottens län för järv. Obs! redovisas inte i tabellen. Obs! Tre samebyar i Jämtlands län berörs av 2 vargföryngringar. Antal rovdjur utanför den yttre gränsen för vinterbetesmarkerna = rapportering för Norge

Tabell 36. Resultat av länsstyrelsernas rovdjursinventering i renskötselområdet 2017

2017	Järv-föryngringar säker + sannolik	Regelbunden järv-förekomst	Tillfällig järv-förekomst	Lodjurs-föryngringar	Regelbunden lodjurs-förekomst	Tillfällig lodjurs-förekomst	Regel-bunden varg-förekomst	Tillfällig vargförekomst
Norrbotten (BD)	36	8	5	27,5	-	4	-	-
Norge (BD) Finland	4,5 0,5	-	-	1,5	-	-	-	-
Västerbotten (AC)	20	-	1	27	1	-	-	4
Norge (AC)	-	-	-	-	-	-	-	-
Jämtland (Z) Västernorrl. (Y)	33 2	1	-	35,5 21	-	-	4	11
Norge (Z)	-	-	-	1	-	-	-	-
Dalarna (W) delas Norge (W)	4 0,5	-	-	1	-	-	2	5
Summa	100,5	8	6	114,5	1	4	6	20

§ 5 STFS 2007:9 har tillämpats för en sameby i Jämtlands län för lo och järv vilket inte redovisas i ovanstående tabell. Obs! Tre samebyar i Jämtlands län berörs av 2 vargföryngringar.

Tabell 37. Resultat av länsstyrelsernas rovdjursinventering i renskötselområdet 2016

2016	Järv-föryngringar säker + sannolik	Regelbunden järv-förekomst	Tillfällig järv-förekomst	Lodjurs-föryngringar	Regelbunden lodjurs-förekomst	Tillfällig lodjurs-förekomst	Regel-bunden varg-förekomst	Tillfällig vargförekomst
Norrbotten (BD)	11	5	6	28	1	2	1	8
Norge (BD) Finland	2 1+1 (osäker)	-	-	3	-	-	-	-
Västerbotten (AC)	17	1	1	32	-	-	-	5
Norge (AC)	-	-	-	-	-	-	-	-
Jämtland (Z) Norge (Z)	27 1	-	-	39	-	-	7	24
Västernorrl. (Y)	1	7	-	20	-	-	3	11
Dalarna (W) Norge (W)	3,5 0,5	-	-	2	-	-	-	6
Summa	65	13	7	124	-	2	11	54

SAMISKA NÄRINGAR

Samiska näringar är mer än rennäring. Näringar som duodji (slöjd och konsthantverk), jakt och fiske, matproduktion och samisk turism är tätt sammankopplade med den samiska kulturen. Enligt förordning (2009:1395) med instruktion för Sametinget ska regeringen hållas informerad om utvecklingen inom samiskt näringsliv. Politiska styrdokument är livsmiljöprogrammet Eallinbiras och det näringspolitiska handlingsprogrammet.

Mål

Ett starkt och utvecklat samiskt näringsliv med en starkare ställning i samhället.

Sametinget ska bistå förvaltningsmyndigheten (Jordbruksverket) i genomförandet av landsbygdsprogrammet 2014–2020 på ett sätt som är effektivt för företagen, minskar risken för sanktioner och är effektivt för myndigheterna.

Sametinget ska i samråd med Jordbruksverket fortsätta arbetet med att skapa möjligheter till diversifiering och strukturomvandling samt nyetablering inom de samiska näringarna.

Sametinget ska i samverkan med Jordbruksverket, Riksantikvarieämbetet och Institutet för språk och folkminnen under 2015–2018 främja ett levande och dynamiskt kulturarv kopplat till mat- och livsmedelsframställning.

Samiskt näringsliv

De näringar som traditionellt är kännetecknande för samerna är rennäring, slöjd, gårdsbruk, jakt och fiske. Idag är samisk näringsverksamhet betydligt mer mångfacetterad och riktar in sig bland annat på glesbygdens behov. Det innebär i praktiken att samisk näringsverksamhet är alla näringar som samer bedriver. Sametinget har som mål att skapa rätt förutsättningar för att samiska företag ska utvecklas och etablera sig inom verksamheter som har en stark och naturlig koppling till samiska traditioner och samisk kultur.

Det samiska samhället är under förändring och nya krav ställs på social och kulturell samhörighet. Den stora framtidsutmaningen består i att stärka och bevara samernas traditionella näringsanpassning och samtidigt skapa förutsättningar som ger möjlighet att utveckla nya livskraftiga verksamheter och helt nya näringar inom traditionella icke-samiska näringsfång. Det är en utmaning för samerna själva att utifrån egna villkor möta förändringar genom att utveckla egen kompetens och variation i näringslivet.[14]

Statistik

Det finns för närvarande inga data eller officiella statistiska uppgifter om samiska företag eller om olika branscher eller näringsgrenar inom det samiska näringslivet. Inom Sveriges officiella statistiksystem (SOS-system) kan samiska företag inte separeras från svenska av den anledningen att det inte finns någon samisk markör kopplad till uppgifter om företagandet. För att kunna visa omfattningen av samiskt entreprenörskap lokalt är det nödvändigt med inventeringar för varje enskild sektor. De samiska näringsorganisationerna har egna medlemsregister, men det finns många företag som inte är anslutna till någon branschorganisation. Frånvaron av statistiska uppgifter om samiskt näringsliv har också behandlats i OECD:s utredning *Linking Indigenous Communities with Regional and Rural Development* som pågått under året.

Undantaget är data som kan erhållas från renskötselföretag, eftersom de har sin egen identitetsmarkör (SNI-kod 01491) inom SOS-systemet. Bristen på SNI-koder för samiskägda företag gör det svårt att upprätthålla och uppdatera data. Genom att utveckla ett prefix för samiska företag och kommersiell verksamhet i SNI-systemstatistiken kan relevanta uppgifter samlas in och förändringar över tid övervakas. Det skulle också göra det möjligt att beskriva och visa betydelsen av samiska företag.

14 Utdrag ur Sametingets näringspolitiska handlingsprogram, beslutad i plenum 140520.

Sametinget har under flera år strävat efter att bli en statistisk myndighet för hela den samiska affärssektorn.

Under 2018 har Sametinget upphandlat en tjänst för att ta fram data om det samiska näringslivet. Analysen ska skapa en allmän beskrivning av det samiska samhället med uppgifter som geografi, antal samer, språk, kultur, samiska organisationer, institutioner, samiska förvaltningsområden, hälsotal, utbildning och utbildningsnivå etc., i de fall där det är möjligt att få fram data. Den fördjupade delen består av redovisning av statistik och underlag för respektive samisk bransch inom traditionella samiska näringar, övriga samiska näringar samt övriga kulturella och kreativa näringar. Analysen ska bli klar i juni 2019.

Landsbygdsprogrammet

Landsbygdsprogrammet 2014–2020 är ett EU-finansierat näringslivsutvecklingsprogram för landsbygden och består av stöd och ersättningar som är till för att utveckla landsbygden. Miljö, hållbar utveckling och innovation är prioriterade områden.

Alla myndigheter som ansvarar för stöd inom landsbygdsprogrammet (Jordbruksverket, Tillväxtverket, Skogsstyrelsen, Sametinget samt alla länsstyrelser) har egna handlingsplaner som ska uppdateras årligen. När handlingsplanerna är godkända av Jordbruksverket ska de finnas på respektive myndighets webbplats. Handlingsplanerna bygger på en SWOT-analys där myndigheterna har analyserat styrkor, svagheter, möjligheter och hot. Handlingsplanerna för 2018 är godkända av Jordbruksverket.

Sametingets del av landsbygdsprogrammet öppnade för ansökningar i augusti 2015 och i mars 2016 öppnade Jordbruksverkets IT-stödsystem för beredningar av inkomna ärenden. Det innebär i praktiken att landsbygdsprogrammet har varit igång i drygt två år.

Totalt 143 ärenden har inkommit till Sametinget under programperioden, varav 40 ärenden under 2018. Ärenden som fått bifall under året är 24. Prognosen är att antalet ansökningar ökar, men det är långt ifrån önskat läge vad gäller ansökanstryck. Flest ansökningar som beviljats stöd (13 stöd) kommer från Norrbottens län.

Sametinget har fram till 31 december 2018 upparbetat 16 procent av beviljad budget och utbetalat 4 procent. Att antalet godkända utbetalningar är lågt beror förmodligen på att stödmottagaren behöver upparbeta kostnader innan ansökan om utbetalning

Tabell 38. Antal inkomna ärenden under 2018

		Antal ärdenden												Antal ärdenden
Ankomstår	**Stödform**	**JAN**	**FEB**	**MAR**	**APR**	**MAJ**	**JUN**	**JUL**	**AUG**	**SEP**	**OKT**	**NOV**	**DEC**	
2015	Företagsstöd								2	11	5	9	3	30
	Miljöinvestering											2		2
	Projektstöd										1		1	2
Summa									**2**	**11**	**6**	**11**	**4**	**34**
2016	Företagsstöd	2	4		5	6	1	1	1			5	1	26
	Miljöinvestering		1			2			1			2		6
	Projektstöd		3		2							2		7
Summa		**2**	**8**		**7**	**8**	**1**	**1**	**2**			**9**	**1**	**39**
2017	Företagsstöd		2	1	1	1	2	2	2	1		7		19
	Miljöinvestering						1					1		2
	Projektstöd	1			1	1	1				3	2		9
Summa		**1**	**2**	**1**	**2**	**2**	**4**	**2**	**2**	**1**	**3**	**10**		**30**
2018	Företagsstöd	1	1	3	2	1	4	2	3		2	10		29
	Miljöinvestering					1	1							2
	Projektstöd					4	5							9
Summa		**1**	**1**	**3**	**2**	**6**	**10**	**2**	**3**		**2**	**10**		**40**
Slutsumma		**4**	**11**	**4**	**11**	**16**	**15**	**5**	**9**	**12**	**11**	**40**	**5**	**143**

Källa: Jordbruksverkets databas BLIS

Tabell 39. Antal utbetalningar 2018

			Antal ärenden												Antal ärenden
Ankomstår	**Stödform**	**Ärendetyp**	**JAN**	**FEB**	**MAR**	**APR**	**MAJ**	**JUN**	**JUL**	**AUG**	**SEP**	**OKT**	**NOV**	**DEC**	
2018	Företagsstöd	Delutbetalning	1	1			1	1		1		1	2	1	9
		Slututbetalning			1			2		1		2	1	2	9
	Miljöinvestering	Delutbetalning						2	1				2		5
		Slututbetalning										2			2
	Projektstöd	Förskott	1												1
		Delutbetalning			1		1	1	1	2	1	1	2		10
		Slututbetalning			1							1		1	3
Summa			**2**	**1**	**3**		**2**	**6**	**2**	**4**	**1**	**7**	**7**	**4**	**39**
Slutsumma			**2**	**1**	**3**		**2**	**6**	**2**	**4**	**1**	**7**	**7**	**4**	**39**

Källa: Jordbruksverkets databas BLIS

Tabell 40. Budget, beviljade och utbetalade medel 2014–2018

Fokusområde	Delåtgärd kod	Delåtgärd	Total budget	Beviljat stöd	Utbetalt stöd	Kvar av budget	*
1.1	6A	Kompetensutveckling	6 600 000	4 232 439	0	6 600 000	*
1.2	6A	Information/demonstration	4 600 000	1 894 844	1 353 230	3 105 156	*
2.1	6A	Rådgivning	6 000 000		0	6 000 000	*
		Investeringsstöd					
4.1	2A	Konkurrenskraft rennäringen	4 948 030	2 952 226	1 272 323	2 341 761	
4.2	3A	Förädling - kort livsmedelskedja/lokal marknad	3 500 000	2 095 945	1 448 980	1 404 550	*
4.2	6A	Förädling - flera jobb	3 500 000	191 735	191 735	3 308 265	
6.1	2B	Startstöd	3 250 000	2 000 000	1 050 000	1 250 000	
6.4	5C	Förnybar energi	2 619 609	99 760	0	2 561 609	
6.4	6A	Skapa nya jobb (diversifiering)	6 899 152	497 888	114 511	6 481 264	*
		Service (6b)					
7.2	6B	Småskalig infrastruktur	536 000	0		536 000	
7.4	6B	Idrotts-/fritidsanläggningar	1 176 643	0		1 176 643	
7.4	6B	Övrigt	1 281 070			1 281 070	
7.5	6B	Rekreation och turisminformation	2 966 170	162 513	150 894	2 803 657	
7.6	6B	Natur- och kulturmiljöer	3 002 158	1 013 324	250 000	2 376 494	
		Miljöinvestering					
7.6	4A	Restaurering samiska kulturmiljöer (4abc)	24 936 673	1 406 471	489 684	23 820 967	
		Samarbete					
16.2	6A	för att skapa jobb	6 788 351	2 834 960	1 853 481	4 398 351	*
16.4	3A	mellan aktörer inom jordbruk/livsmedelskedjan	394 783	0		394 783	
		Summa	82 998 639	19 382 105	8 174 838	69 840 570	

* *Projekt inom ramen för Livsmedelsstrategin*

Källa: Jordbruksverkets databas BLIS

samt att stödmottagarna ofta söker förlängning av projekten minst två gånger innan slututbetalning.

Regeringsuppdrag för genomförande av livsmedelsstrategi

Inom ramen för landsbygdsprogrammets budget har särskilda medel avsatts för insatser för genomförandet av en nationell livsmedelsstrategi. För Sametingets del är budgeten avsatt med 29,6 mnkr till diversifiering för samiska företag. Sametinget har startat ett kompetensutvecklingsprojekt i egen regi, med inriktning mot samisk mat som ett resultat av genomförd behovsanalys.[15] Två utlysningar är genomförda inom åtgärderna samarbete för att skapa jobb och information/demonstration. Temat för utlysningarna har varit synliggörande av och samarbete inom samiskt näringsliv.

Handläggningstider

Önskat läge för beredning av ansökningsärenden från det att ansökan inkommit till myndigheten tills beslut fattats, är maximalt 180 dagar för ansökan och 120 dagar för ansökan om utbetalning av stöd.

När det gäller stöd som avser investeringar, kompetensutveckling m.m. är målet följande:

- handläggningstiden för ansökan om stöd ska vara längst 6 mån för 90 procent av ansökningarna.
- vid ansökan om utbetalning av stöd ska handläggningstiden vara längst 4 mån för 90 procent av ansökningarna.

Genomsnittstiden för beredning av ansökan om stöd som inkommit under 2018 är 115 dagar. Uppfyllandegraden är 85 procent. För hantering av ansökan om utbetalningar är beredningstiden nere i 37 dagar innan beslut. Det är ett bra resultat, med tanke på att i stort sett alla ärenden måste kompletteras med uppgifter från den sökande. För utbetalningsärenden uppfylls målet då endast ett ärende överstiger tidsmålet. Uppfyllandegraden blir 96 procent. Enligt landsbygdsenhetens interna manual om beredning av ärenden ska inkommande ärenden påbörjas inom fem dagar efter att ansökan inkommit till Sametinget, vilket påskyndat beredningen av ansökningarna.

Jämställdhet

Sametingets regionala handlingsplan för landsbygdsprogrammet riktar sig till både kvinnor och män i olika åldrar. Enligt vår kommunikationsplan ska annonser, broschyrer, utlysningar etc. vända sig till alla

Tabell 41. Könsuppdelad statistik, ansökningar till landsbygdsprogrammet

Beslut	2016							
	Antal	Procent	Kvinnor	Procent	Män	Procent	Org.	Procent
Bifall	6	17%	0	0%	6	100%	0	0%
Avslag	23	66%	7	30%	16	70%	0	0%
Avskrivning/avvisning	6	17%	2	33%	3	50%	1	17%
	35	**100%**	**9**	**26%**	**25**	**71%**	**1**	**3%**
Beslut	**2017**							
	Antal	**Procent**	**Kvinnor**	**Procent**	**Män**	**Procent**	**Org.**	**Procent**
Bifall	21	50%	4	19%	14	67%	3	14%
Avslag	8	19%	4	50%	2	25%	2	25%
Avskrivning/avvisning	13	31%	2	15%	2	15%	9	69%
	42	**100%**	**10**	**24%**	**18**	**43%**	**14**	**33%**
Beslut	**2018**							
	Antal	**Procent**	**Kvinnor**	**Procent**	**Män**	**Procent**	**Org.**	**Procent**
Bifall	20	67%	5	25%	12	60%	3	15%
Avslag	5	17%	1	20%	1	20%	3	60%
Avskrivning/avvisning	5	17%	1	20%	3	60%	1	20%
	30	**100%**	**7**	**23%**	**16**	**53%**	**7**	**23%**

15 *Behovsanalys av samiskt matföretagande*, Ol-Johán Sikku, 171015.

kön. Trots detta är det få kvinnor som söker utvecklings- och investeringsmedel. En orsak kan vara att stödgolvet är högt; den sökande måste ha investeringskostnader på minst 100 tkr vilket innebär att en del presumtiva kvinnliga företagare utanför rennäringen faller bort. Ytterst få kvinnor söker investeringsstöd inom rennäringsåtgärden vilket förmodligen speglar att antalet gruppansvariga kvinnliga renskötare är mycket färre än de manliga.

Glädjande nog är det fler kvinnor som sökt startstöd under 2018, men den effekten kommer främst att synas under 2019 under förutsättning att Sametinget kan omfördela medel mellan åtgärderna.

Interregstöden riktar sig i första hand till organisationer och inte till privatpersoner vilket gör att jämförelser mellan könen är svårare att mäta. I Interreg Nord-programmet finns horisontella kriterier som ska användas som ett verktyg för att förbättra projektens resultat. De horisontella kriterierna är hållbar utveckling, lika möjligheter och icke-diskriminering, jämställdhet och samiska språket. Projekten poängbedöms och prioriteras utifrån om de arbetar delvis eller aktivt med ett eller flera av de horisontella kriterierna.

Interreg V A Nord

EU-programmet Interreg V A Nord 2014–2020 stöttar gränsöverskridande samarbete med avsikt att förstärka programområdets konkurrenskraft och attraktivitet. Enligt artikel 23.2 i förordning (EU) nr 1299/2013 har ett gemensamt sekretariat inrättats. Hos Sametinget finns det gemensamma sekretariatet för delområde Sápmi som har upprättats av Länsstyrelsen i Norrbotten som är förvaltande myndighet.

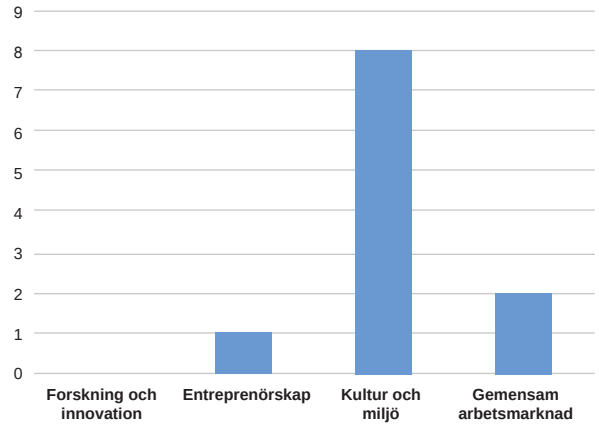
Under innevarande programperiod, 2014–2020, har 25 ansökningar inkommit under sju ansökningsomgångar. Inför varje ansökningsomgång har det inkommit mellan 2-4 ansökningar. Under 2018 har sex ansökningar inom delområdet Sápmi inkommit.

Totalt har elva projekt beviljats medel under programperioden. Åtta ansökningar har fått avslag och sju sökande har valt att återta sina ansökningar, de flesta efter att de fick meddelande om att deras projekt skulle få avslag.

De vanligaste orsaker till avslag:

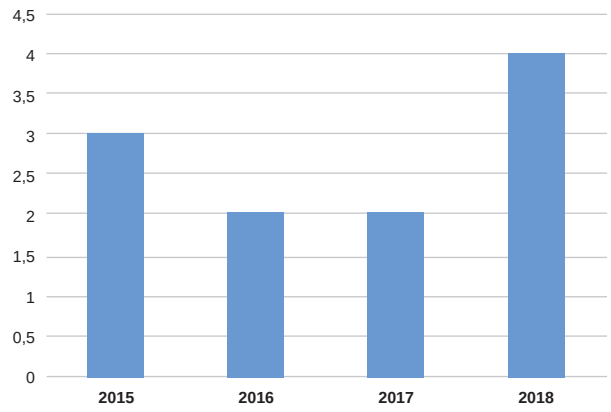
- medfinansiering saknas
- projektet passar inte in i programmet
- förankring saknas

Inom varje insatsområde finns specifika mål. Dessa gäller för samtliga sökande inom programmet men det finns också specifika mål som endast berör delområde Sápmi. Av de elva beviljade projekten är fyra projekt inom mål som rör Sápmi specifikt och sju projekt inom de gemensamma målen.

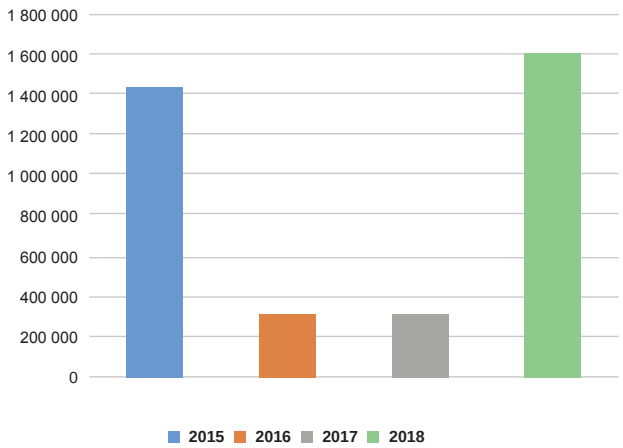

Figur 26. Beviljade interreg-projekt 2018.

Under 2018 har fler projekt beviljats projektmedel. Sametinget har under 2018 arbetat med informationsspridning om programmet och hoppas att det ökade antalet ansökningar som leder till positiva beslut är ett resultat av den ansträngningen.

Figur 25. Beviljade interreg-projekt 2015–2018.

Figur 27. Beslutade EU-medel 2015–2018.

Övertagande av budgetmedel

EU-kommissionen har beslutat om omfördelning av medel från CBC-programmen till Interreg Nord. Det innebär att programmet har fått ytterligare 18,4 miljoner euro att fördela till projekt. Norge har dock inte erhållit medel i motsvarande grad, vilket kan komma att innebära en risk för ekonomisk obalans mellan ländernas insatser i programmet. Konsekvensen av det blir att programmet måste uppmuntra till fler projekt i första hand mellan Sverige och Finland.

Traditionell småskalig matkultur

Regeringen har inom ramen för landsbygdsprogrammet avsatt 60 mnkr för att synliggöra, tillvarata och utveckla bland annat traditionell kunskap, mångfald av växtsorter och husdjursraser, kulturmiljöer och landskap. Uppdraget ska genomföras i nära dialog med berörda aktörer och ta sin utgångspunkt i befintliga samarbetsstrukturer samt ska slutredovisas senast den sista april 2023, i likhet med övriga områden i landsbygdsprogrammet.

Drygt 60 procent av medlen till traditionell småskalig matkultur är beviljade till olika projekt fram till och med 2018. Budgetutnyttjandet följer därmed tidsplanen för landsbygdsprogrammet 2014–2020. Mest pengar har delats ut till pilot- och samarbetsprojekt. Ett exempel på ett pågående projekt är *Gastronomiska regioner*, som syftar till att ta fram ansökningar för skyddade EU-beteckningar för svenska produkter. Dessa beteckningar höjer värdet och stärker konkurrenskraften för svenska producenter, såväl på en intern som på en extern marknad. Genom utlysningar har pengar fördelats till tio olika projekt som främjar regionala rätter på menyn och till tio projekt som genom kursinsatser höjer kunskapsnivån hos företagare inom grönt kulturarv och svenska lantraser. Dessa projekt slutrapporteras under 2018 och 2019.

Ett annat exempel på projekt är den digitala kunskapsbanken Matkult.se som synliggör och tillgängliggör kulturarv kopplade till mat, dryck och måltider. Informationen är hämtad från arkivmaterial hos Institutet för språk och folkminnen. Kunskapsbanken lanserades i juni 2018.

Information om de insatser som sker inom ovan nämnda uppdrag och andra uppdrag med koppling till mat, måltider och besöksnäring förmedlas genom Jordbruksverkets webbplats SmakaSverige.se. Smaka Sverige innehåller information om projektresultat, forskning och upplevelser som bidrar till ett hållbart och innovativt matsverige.

Projekt med samisk inriktning mot mat och kulturmiljöer kan söka dessa medel och hittills har två projekt fått stöd. Ytterligare två projekt med inriktning samisk mat har sökt medel.

Utveckling av samiska näringar

Utveckling av samiska näringar finansieras från anslaget 1:16 Konkurrenskraftig livsmedelssektor och ska även användas för att fortsätta utvecklingen av samisk besöksnäring och synliggörandet av samisk mat och matkultur. Sametingets arbete har sin utgångspunkt i de förslag som finns i Sametingets strategiska näringslivsutredning från 16 februari 2015.

För verksamhetsåret 2018 har Sametinget fått 1 mnkr och har valt att använda merparten av medlen till att delfinansiera projekt inom landsbygdsprogrammet som kräver övrig offentlig medfinansiering. Dessutom har Stiftelsen Gaaltije som driver Gaaltije - sydsamiskt kulturcentrum fått medel för att genomföra 100-årsfirandet av det första landsmötet i Östersund. Fram till sista augusti har två projekt erhållit medel och det ligger ytterligare tre projektansökningar för beslut. Då projekten är fleråriga fördröjs utbetalningstakten eftersom Sametinget inte betalar ut allt stödbelopp förrän vid slututbetalningen. Detta gör att vi ännu inte vet om alla medel för 2018 är upparbetade. Efter 2018 upphör dessa medel.

Under året har Sametinget deltagit i arbetet med att ta fram underlag till OECD:s projekt *Linking Indigenous Communities with Regional Development.* Projektet syftar till att stärka urfolks ekonomiska utveckling och företagande genom att bättre sammanlänka urfolkssamhällen med strategier för regional tillväxt och landsbygdsutveckling. De länder som huvudsakligen är med är Sverige, Kanada och Australien. För varje land publiceras en rapport med rekommendationer för hur länderna bör inkludera urfolk i sina program och strategier. Rapporterna har fyra fokusområden: data och statistik, landrättigheter och ekonomisk utveckling, företagsamhet och tillväxt, samt styrning och kapacitet.

För Sametinget är det viktigt med egna utvecklingsmedel för att medfinansiera projekt inom ramen för landsbygdsprogrammet och livsmedelsstrategin. Sametinget vill i likhet med rekommendationerna i OECD-rapporten skapa en miljö där både samiska näringar och företag kan stärkas och det görs bland annat genom att tillförsäkra att Sametinget i likhet med länsstyrelser har tillgång till egna regionala utvecklingsmedel för att stärka det samiska företagandet och initiera till utvecklingsprojekt.

Måluppfyllelse

Landsbygdsprogrammet

Landsbygdsprogrammets verksamhetsplan är genomförd och uppfylld. Ärendemängden är genomarbetad och rutiner finns på plats, arbetet med att sprida information om programmet pågår och utbetalning av stöd har påbörjats. Två år återstår av programperioden för landsbygds-programmet. Det är fortfarande ett relativt lågt söktryck vilket endast delvis kan förklaras av att programmen kom igång sent. Den digitala ansökningsprocessen upplevs som både positiv och negativ av de sökande. Sametinget har arbetat mycket med att informera om vilken hjälp kansliet erbjuder för att underlätta ansökningsprocessen, men tröskeln är fortfarande hög för att starta en ansökan om medel.

Stödens utformning är annorlunda än förra programperioden med fler åtgärder och fokusområden. Stödgolvet är också högre vilket troligtvis inneburit att färre kvinnor söker stöd. De investeringsstöd som finns för rennäringen är tyvärr inte anpassade för rennäringsföretagens behov. Stödet bygger på fasta investeringar, medan renskötseln är en extensiv näring som följer renens årstidsvandringar och har behov av mobila anläggningar.

Medfinansiering är i dagsläget inte ett så stort problem. I första hand söks medfinansiering från Sametinget men det finns även offentliga medel att söka från andra svenska myndigheter, vilket dock inte görs i samma utsträckning.

Interreg-programmet

Under förra programperioden var det fler små aktörer som sökte finansiering från EU-programmet Interreg Nord. Under innevarande programperiod saknas de mindre samiska organisationerna som sökande. En möjlig orsak kan vara att de saknar de ekonomiska muskler som krävs för att genomföra projekten.

Programmets upplägg är i huvudsak gemensamt för de bägge delområdena Sápmi och Nord, men det finns även unika förutsättningar som bara rör det samiska delområdet, som geografiskt utgör ett större område.

Under föregående programperiod hade Sápmi ett eget delprogram med egna mål utformade med syfte att stärka det samiska kultur- och näringslivet. I nuvarande programperiod ingår Sápmi i delområde Nord och har utöver de tio gemensamma målen för delområde Nord även två egna mål. Integrationen i det gemensamma programmet har både för- och nackdelar. En nackdel är att den samiska identiteten inte blir lika tydlig när vi kommunicerar utåt. Under denna programperiod har inga ansökningar från samiska parter inkommit i nära hälften av de gemensamma målen, något som möjligen kan bero på att samer har svårt att identifiera sig med målen.

En annan utmaning är att de norska IR-medlen är årsbundna och väldigt begränsade. I beredningen är ett av urvalskriterierna att projektet har partners från samtliga tre länder (Sverige, Finland och Norge) och att det är balans mellan parterna. Även om Sametinget får in välgrundade ansökningar är det inte säkert att projekten beviljas, eller så blir lösningen att Norge inte medverkar – trots att Norge egentligen är en självklar projektpartner i samiska sammanhang. I sekretariatet diskuterar vi hur vi ska ställa oss, om det inkommer flera likvärdiga projektansökningar där Norge medverkar i vissa, och det inte finns medel till samtliga. Om den norska parten måste minska sin budget kan det uppstå obalans mellan parterna. Det kan också leda till att budgeten måste minskas så mycket att projektaktiviteter inte kan genomföras, eller att projektet ändrar inriktning, vilket innebär större risk för avslag.

Samlad bedömning

Med två år kvar av programperioden för landsbygdsprogrammet anser Sametinget att måluppfyllelsen är relativt god. Ärendemängden är genomarbetad och rutiner finns på plats, informationsarbetet pågår och utbetalning av stöd sker kontinuerligt. Det vi ser som ett orosmoment är att färre söker stöd under denna programperiod än under den förra. Vi vet inte riktigt vad det beror på men vår primära åtgärd är att informera om programmets möjligheter på många olika plan och i olika sammanhang. Ett av målen för näringsavdelningen vad gäller strukturfondsprogrammen har varit att prioritera informationsinsatser för att informera om programmens möjligheter, underlätta för sökande samt visa på goda exempel. Detta arbete fortsätter under 2019.

Målet är delvis uppfyllt.

INFORMATION

Information om myndighetens verksamhet är ett övergripande ansvar. Sametinget har enligt sametingslagen (1992:1433 1 §) ett informationsuppdrag att informera om samer och samiska förhållanden.

Mål

- Information om Sametinget och Sametingets verksamhet, både som myndighet och folkvalt organ, samerna som urfolk, samiska förhållanden och kultur finns tillgänglig och sprids i samhället
- Kunskapen om samer ökar
- Den strukturella rasismen som drabbar samer minskar

Sametinget informerar om myndighetens verksamhet samt det folkvalda organets verksamhet. Myndighetens målgrupper är framför allt det samiska samhället, andra myndigheter och media.

Myndighetens information

Samiskt informationscentrum (SIC) har ett specifikt informationsuppdrag som främst riktar sig till det svenska samhället, med barn, ungdomar och journalister som viktiga målgrupper.

Samiskt informationscentrum

Staare2018 – 100-årsjubileum

Första veckan i februari firades 100-årsjubileum av det första samiska landsmötet på svenska sidan av Sápmi i Staare/Östersund. Samiskt Informationscentrum inledde inför jubiléet ett samarbete med Östersunds bibliotek med mål att erbjuda ett brett och attraktivt program för flera målgrupper där samer såväl som icke samer skulle känna sig hemma. Med över 25 programpunkter som sagostunder på samiska, jojk, släktforskning, bokfrukostar, uppläsningar, föreläsningar, boksläpp och föreställningar med en samisk clown så erbjöds aktiviteter i biblioteket för alla åldrar. På den samiska nationaldagen den 6 februari slog biblioteket besöksrekord med 1 800 besökare och under hela veckan besökte sammanlagt över 7 000 personer biblioteket.

Konceptet Sápmi i skolan

Den 6 februari lanserades en bank av färdiga lektionsplaneringar fritt tillgängliga för pedagoger att använda. Lektionsplaneringarna är tydligt kopplade till Skolverkets styrdokument med centralt innehåll och kunskapskrav för olika ämnen och åldersgrupper. Genom ”Sápmi i skolan” har personer med gedigen samisk och pedagogisk kompetens utformat konkreta lektionsplaneringar i historia, musik, bild och samhällskunskap. Lektionerna är riktade till olika åldersgrupper och går att använda i sin helhet eller som inspiration. Konceptet ”Sápmi i skolan” presenterades vid ett samarrangemang med UR och Sáminuorra som i sin tur presenterade sina satsningar på kunskapsspridning om samisk historia och kultur.

Samarbete med Kulturen i Lund

I september öppnandes en ny utställning på Kulturen i Lund som bygger på deras samiska samlingar. Från första planeringen har SIC haft möten och kontinuerlig kontakt med producenten angående innehåll och faktatexter och hjälpt till att etablera nya samiska kontakter. Inledningen på utställningen är möten med personer som medverkat i Sametingets Instagramkampanj #mittsápmi.

Informationsproduktion

En ny broschyr, *Samerna - ett av världens urfolk,* som särskilt riktar sig till skolor har tagits fram under året. Texterna i broschyren bygger på texter från samer.se som omarbetats och kompletterats med nya texter om rasism och diskriminering, rättskamp och kolonisation av Sápmi. Broschyren ger en snabb inblick i samisk historia, kultur och samhällsliv. Under 2018 har 25 990 ex distribueras via Utbudet direkt till skolor. Sametinget har distribuerat flertalet kartonger till Nordiska museet, Bergs kommun, Svenska samernas riksförbund, Kulturen i Lund och Vilhelmina kommun.

Påverkansarbete

För att nå ut med politiska budskap är det viktigt att även Sametingets politiker får verktyg för att nå ut i media. På uppdrag av styrelsen ordnades en medieutbildning med praktiska övningar tillsammans med en mediekonsult. Förutom träning i att formulera budskap för en oinvigd omgivning producerades under hösten två debattartiklar, en om behovet av en konsultationsordning och en om Sveriges rovdjurspolitik, som fick bra spridning i norrländsk media och på webben.

Informationsservice

Sametinget tar ofta emot studiebesök och håller föredrag om samiska förhållanden. Under året har till exempel Trafikverket, Svenska Institutet, Kanadas ambassadör och forskare från Tromsö universitet besökt Sametinget.

Digitala kanaler

Webbplatserna

Webbplatsen www.sametinget.se har enligt statistikverktyget besökts 286 275 gånger under 2018. Antalet nya användare har ökat med drygt 23 procent och antalet sessioner har ökat med 9 procent, samtidigt som antalet sidor per session och genomsnittlig sessionslängd har fortsatt att minska.

Tabell 42. Besökare på www.sametinget.se 2016–2018

	2016	2017	2018	Skillnad i procent jmf 2017
Sessioner	218 355	266 457	**286 275**	+7,4%
Nya användare	122 965	146 833	**160 464**	+9,3%
Sidvisningar	568 321	656 016	**659 179**	+0,5%
Sidor/session	2,60	2,46	**2,30**	-6,5%
Genomsnittlig sessionslängd	2:51 min	2:41 min	**2:32 min**	-5,2%

Källa: Google Analytics

Tabell 43. Besökare på www.samer.se 2016–2018

	2016	2017	2018	Skillnad i procent jmf 2017
Sessioner	409 273	479 491	**455 461**	-5%
Nya användare	278 916	325 460	**293 425**	-10%
Sidvisningar	1 034 440	1 209 679	**1 173 942**	-3%
Sidor/session	2,53	2,52	**2,58**	+2%
Genomsnittlig sessionslängd	3:16 min	3:17 min	**3:33 min**	+8%
Toppmånad 1-28/2 antal besök	54 669	69 175	**64 091**	-7%

Källa: Google Analytics

På fliken Skola som är riktad till pedagoger, finns material framtaget för fritids och förskola. Mobil- och surfplatteanvändarna ökar och våra webbplatser är inte responsiva (anpassade för mobilanvändare) vilket gör att besökarna lämnar sajten snabbare. Under året har arbete med att uppdatera www.samer.se och www.sametinget.se både när det gäller teknik och design påbörjats.

Tillgänglighet

Sametinget använder lättlästa texter och ett verktyg för att talsätta våra webbplatser. Syftet är att vara tillgänglig för dem som har svårt att se och läsa texter. Verktyget för talsättning har använts 7 382 gånger på samer.se under 2018, vilket är en ökning med 1 099 klick sedan föregående år. De lättlästa texterna på sametinget.se har visats 38 979 gånger under 2018 jämfört med 27 346 gånger under 2017.

Sociala medier

Sametingets sociala medier riktar sig till olika målgrupper. Sametingets Twitter och Facebook-konton riktar sig till den samiska allmänheten med information från myndigheten. Samiskt Informationscentrums sociala medier riktar sig till den svenska allmänheten med syftet att sprida kunskap om urfolket samerna. De sociala medierna leder till ett ökat flöde av besökare till hemsidan och ökar kommunikationen och möjligheten att ställa frågor direkt. Uppdatering av de sociala medierna sker flera gånger i veckan och antalet gillar/följare ökar stadigt.

Tabell 44. Besökare på sociala medier 2016–2018

Antal följare/gillare	2016	2017	2018
SIC Instagram-följare	528	996	**1 147**
SIC Facebook-gillare	12 550	24 727	**24 491**
SIC Twitter-följare	1 000	1 146	**1 273**
YouTube-visningar	9 745	11 881	**11 242**
Instagram #mittSápmi- följare	6 666	12 224	**13 578**
Sametinget Twitter-följare	501	567	**596**
Sametinget Facebook-följare	-	776	**1 086**

Årlig undersökning om kunskap och attityder

För fjärde året i rad har en webbenkät genomförts på samer.se. Undersökningen vänder sig till webbplatsens besökare i december månad. Pop-up-enkäten har genererat mellan 1 200-2 700 svar per år. Årets undersökning genererade drygt 2 700 svar.

Ungefär hälften av de svarande känner inga samer. De som har besvarat enkäten är fördelade på följande ålderskategorier: ca 37 procent är 50+, 20 procent är mellan 35-50 år, 14 procent är mellan 25-35 år och 28 procent är under 25 år. Drygt 41 procent har en utbildning som motsvarar universitet/högskola tre år eller längre.

Frågorna består dels av kunskapsfrågor, dels av värdering av attityder med påståenden. Det går inte att se någon större skillnad varken kunskapsmässigt eller attitydmässigt de senaste tre åren. Ca 30 procent känner till att Sametinget är både ett folkvalt organ och en myndighet. Genomgående över de tre åren är det höga medianvärden på påståenden som mäter värderingar. På frågan om det är viktigt att bevara den samiska kulturen i Sverige anser drygt 85 procent att det är viktigt eller mycket viktigt vilket ger ett medianvärde på 5.

I år anser 88 procent anser att det är viktigt och mycket viktigt att bevara rennäringen i Sverige. I fjol ansåg 75 procent samma sak. Drygt 83 procent håller med om påståendet om att samerna värnar om naturen och miljön. Motsvarande siffra var förra året 78 procent. ”Utan den samiska kulturen skulle Sverige bli ett tråkigare land” anser drygt 75 procent. Påståendet att ”Samerna bör ha oinskränkt äganderätt till de marker där de i århundraden bedrivit sina traditionella näringar” ger medianvärdet 4 – hela 70 procent är positiva till påståendet. ”Samerna måste själva, genom sitt eget folkvalda parlament, få ett ökat självbestämmande” anser drygt 72 procent.

Måluppfyllelse

Återrapporteringsindikatorer

Bedömning av måluppfyllelsen sker utifrån två valda indikatorer:

- Statistik över besöksfrekvensen på webbplatserna www.samer.se och www.sametinget.se.
- Bedömning av insatserna och effekterna av att sprida kunskap om Sametinget, samer och samiska förhållanden i samhället.

Webbplatserna

Under 2018 har antalet besök på sametinget.se ökat, men tiden besökarna spenderar på webbplatsen har minskat. På samer.se har besöksantalet minskat marginellt, däremot har antalet besökta sidor och tiden per användare ökat. På alla sociala medier har både antalet gillare/följare och visningar ökat. På Facebook ökar våra inlägg stadigt i räckvidd.

Den årliga bedömningen av attityder och kunskap på samer.se visar en marginell positiv förbättring när det gäller respondenternas attityd till ökat samiskt självbestämmande och att samerna ska ha oinskränkt äganderätt till de marker där de i århundranden bedrivit sina traditionella näringar. De höga medianvärdena på samtliga påståenden visar att respondenterna har en positiv inställning till samer. Utfallet är inte representativt för hela Sverige utan måste värderas utifrån att de som besvarat webbenkäten på samer.se redan är intresserade av samer och samiska frågor.

Samisk kultur i film och litteratur

Precis som förra året har vi observerat att samer syns mer i det svenska samhället och att intresset för samer och samiska frågor ökar. Under 2017 hade filmen *Sameblod* av Amanda Kernell premiär. Filmen berörde en mörk del av Sveriges historia för en internationell publik och fick pris vid Guldbaggegalan 2018. Linnea Axelsson fick Augustpriset för bästa skönlitterära bok med sitt epos *Aednan* som berättar en samisk familjs historia under 1900-talet och början av 2000-talet, en historia som delas av många samer. Även detta verk beskriver hur svensk politik påverkat dagens samiska samhälle. Den samiska konstnären Britta Marakatt-Labba gestaltar samernas historia med konstnärliga broderier och är sedan det internationella genombrottet på utställningen *Documenta* hett efterfrågad. Att de samiska berättelserna får ta plats på den kulturella scenen både nationellt och internationellt, visar på ett ökande intresse och en ökande medvetenhet om samernas situation.

Samiska frågor i nyhetsmedia

Sametinget ser det som positivt att Svenska Dagbladet i ett flertal artiklar under året belyst rennäringen, samisk markanvändning, gruvfrågan och urfolksrättigheter. Det är oss veterligt den första gången som de samiska frågorna belysts så genomgående i en av de större svenska dagstidningarna. Det är ovanligt att media så seriöst belyser mark- och rättighetsfrågor även från ett samiskt perspektiv och låter samiska röster komma till tals.

Samisk kunskap i skolvärlden

Trots dessa ljuspunkter noterar vi att kunskapsnivån om samer och samiska förhållanden fortfarande är skrämmande låg. En intervjustudie bland verksamma pedagoger i Umeå kommun visade en tydlig vilja att åstadkomma en förändring i positiv bemärkelse, men

att pedagogernas okunskap är ett stort hinder. En pedagog säger:

”Man skäms ju nästan när man inser att man inte har mer koll än såhär. På riktigt har något blivit fel, varför vet vi inte mer? Jag tänker att javisst, på något sätt har det här präglat alldeles för lång tid, att det samiska har valts bort, och det kanske bygger på att ingen har kunskap egentligen, det beror ju på någon slags kulturell, strukturell rasism kanske.”

Under 2018 har incidenter i den svenska skolan rapporteras om i media; samiska barn som blir förbjudna att tala samiska och elever som får skoluppgifter med samefientligt innehåll, vilket resulterat i påhopp och gliringar av andra elever. Sådana händelser kan grunda sig i rasism eller okunskap hos skolpersonal. Vi ser att det fortsatt krävs insatser för att komma till rätta med den rådande kunskapsbristen om samer, samisk kultur och samhälle i skolvärlden.[16]

Samisk kunskap hos andra myndigheter

Sametinget konstaterar att kompetensen om rennäring, samiska kultur och samiska rättigheter brister hos andra myndigheter. Det finns alltför många exempel på situationer där det samiska perspektivet glöms bort eller förbigås. När möten och samråd genomförs saknas ofta kunskap om hur ett reellt samråd ska gå till enligt internationella riktlinjer, och så kallade ”samråd” blir ofta informationsmöten där samiska synpunkter i realiteten inte tas tillvara. En myndighet som gjort stora framsteg och förändrat sitt sätt att arbeta i kontakter med rennäringen är Trafikverket, som håller på med att utbilda sin berörda personal om renskötsel i samarbete med Sametinget.

Vi ser att det finns stora kunskapsluckor när det handlar om samernas rättigheter som urfolk till och med på departementsnivå. I november 2018 framkom att Sametinget varken konsulterats av Miljödepartementet eller Naturvårdsverket i frågan om vägledningen i EU:s art- och habitatdirektiv som har stor påverkan på renskötseln och den svenska rovdjurspolitiken. Det beror troligen på okunskap om de internationella konventioner som Sverige undertecknat, som till exempel Europakonventionen om de mänskliga rättigheterna, FN:s konvention om civila och politiska rättigheter, Konventionen om biologisk mångfald och EU:s resolution från juni 2018.

Hanteringen av Kulturdepartementets förslag till en ny ordning för konsultation i frågor av särskild betydelse för samer, är ett annat exempel som visar på det motstånd som finns mot att ge samer mer inflytande och på en bristande kunskap om vad en konsultationsordning skulle innebära. Tanken med en konsultationsordning var att öka Sametingets och samers delaktighet och inflytande i frågor som berör dem. Remissvaren uppvisade en brokig bild. SKL var positiva till införande av en konsultationsordning men ville undanta kommunerna. Vattenfall och LRF var tillsammans med 16 andra remissinstanser emot ett införande av en konsultationsordning med motiveringen att den ”går för långt”. Hanteringen av konsultationsordningen har pågått länge inom regeringskansliet men ligger förnärvarande på is.

Även om vi ser att vårt arbete ger effekt och att kunskapsnivåerna långsamt ökar hos dem som söker efter information, är det alltför många i beslutfattande ställning som har bristande kunskaper om samer, samiska förhållanden och de internationella överenskommelser som Sverige gjort som påverkar förhållandet till det samiska folket. Det krävs större insatser för att motverka den strukturella och många gånger omedvetna rasism som samer fortfarande upplever.[17]

Samlad bedömning

Sametinget och Samiskt informationscentrum sprider kunskap om urfolket samerna och arbetar med att förändra attityder. Det är ett långsiktigt arbete, men vi kan se att arbetet långsamt ger effekt. Målet är delvis uppnått.

16 Sveriges Radio, *Sameradion & SVT Sápmi*, 2018, https://sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=2327&artikel=7094326&fbclid=IwAR2VhBsFjVyd4pzB-Xz3BJfaANYf4RrG-CpJz-DpUou-KLlpT4ii0gkAquPE, hämtad 20 januari 2019.

17 Tobias Poggats, *Kartläggning av rasism mot samer i Sverige*, s. 21, Vaartoe - Centrum för samisk forskning, Umeå universitet/Ubmejen universitiähta, på uppdrag av Sametinget, 2018.

ÖVRIGT

Uppdrag

Förteckning över uppdrag	Diarienummer vid rapportering	
Genomförande av Landsbygdsprogrammet 2014-2020	1.3.7-2017-1701	s. 63
Traditionell småskalig matkultur	1.3.8-2015-757	s. 67
Samiskt kulturarv	1.3.8-2018-1077	s. 23
Moderna beredskapsjobb i staten	1.3.7-2017-1701	s. 11
Jämställdhetsintegrering	1.3.8-2015-1254	s. 12
Renbruksplaner	1.3.8-2016-444	s. 45
Utveckling av samiska näringar	1.3.7-2017-1701	s. 67
Uppdrag att ta emot nyanlända arbetssökande för praktik	1.3.8-2016-194	
Uppdrag att ta emot personer med funktionsnedsättning och nedsatt arbetsförmåga för praktik	1.3.8-2016-215	
Uppdrag att kartlägga rasism mot samer	1.3.8-2017-751	

Återrapportering

Prognoser

Utgiftsprognoser för 2018–2021 för samtliga anslag har lämnats i statsredovisningssystemet Hermes enligt fastställd tidplan. Prognoserna har kommenterats i förhållande till föregående prognostillfälle och i förhållande till budgeten.

Statsstödsrapportering

Sametinget har enligt fastställd tidplan till regeringskansliet redovisat utfallet av de statliga stöd som lämnats inom myndighetens verksamhetsområde i enlighet med instruktionen i regleringsbrevet.

Ekonomistyrning

Sametinget har enligt fastställd tidsplan till Kulturdepartementet redovisat vilka insatser som vidtagits, eller avses att vidtas, för att säkerställa en effektiv intern styrning och kontroll inom myndigheten.

Arbetsrättsliga villkor vid upphandling

Sametinget har under 2018 inte startat upp någon upphandling över tröskelvärdet och har således inte något att redovisa.

FINANSIELL REDOVISNING

RESULTATRÄKNING			
(tkr)	**Not**	**2018**	**2017**
Verksamhetens intäkter			
Intäkter av anslag	1	74 228	67 247
Intäkter av avgifter och andra ersättningar	2	93	164
Intäkter av bidrag	3	10 010	11 120
Finansiella intäkter	4	8	13
Summa		**84 340**	**78 543**
Verksamhetens kostnader			
Kostnader för personal	5	-46 623	-41 474
Kostnader för lokaler		-2 814	-3 011
Övriga driftkostnader	6	-34 054	-33 341
Finansiella kostnader	7	-55	-46
Avskrivningar och nedskrivningar		-1 211	-1 198
Summa		**-84 758**	**-79 069**
Verksamhetsutfall		**-418**	**-526**
Transfereringar			
Medel som erhållits från statens budget för finansiering av bidrag		136 133	123 551
Medel som erhållits från myndigheter för finansiering av bidrag		3 768	1 926
Övriga erhållna medel för finansiering av bidrag	8	5 766	5 218
Lämnade bidrag	9	-145 667	-126 695
Saldo		**0**	**4 000**
Årets kapitalförändring	**10**	**-418**	**3 474**

BALANSRÄKNING			
(tkr)	**Not**	**2018-12-31**	**2017-12-31**
TILLGÅNGAR			
Immateriella anläggningstillgångar			
Balanserade utgifter för utveckling	11	1 705	0
Rättigheter och andra immateriella anläggningstillgångar	12	2 886	1 481
Summa		**4 591**	**1 481**
Materiella anläggningstillgångar			
Förbättringsutgifter på annans fastighet	13	12	29
Maskiner, inventarier, installationer m.m.	14	1 066	1 429
Summa		**1 078**	**1 458**
Kortfristiga fordringar			
Kundfordringar		20	170
Fordringar hos andra myndigheter	15	2 510	2 581
Övriga kortfristiga fordringar	16	99	8
Summa		**2 629**	**2 759**
Periodavgränsningsposter			
Förutbetalda kostnader	17	2 381	1 223
Upplupna bidragsintäkter	18	1 463	2 633
Övriga upplupna intäkter	19	242	0
Summa		**4 086**	**3 856**
Avräkning med statsverket			
Avräkning med statsverket	20	-1 307	3 191
Summa		**-1 307**	**3 191**
Kassa och bank			
Behållning räntekonto i Riksgäldskontoret		11 368	4 654
Summa tillgångar		**22 445**	**17 399**

(tkr)	Not	2018-12-31	2017-12-31
KAPITAL OCH SKULDER			
Myndighetskapital	21		
Statskapital	21	3 986	1 656
Balanserad kapitalförändring		0	-4 000
Kapitalförändring enligt resultaträkningen	10	-418	3 474
Summa		**3 568**	**1 130**
Avsättningar			
Övriga avsättningar	22	623	559
Summa		**623**	**559**
Skulder m.m.			
Lån i Riksgäldskontoret	23	2 177	1 470
Kortfristiga skulder till andra myndigheter	24	2 046	2 182
Leverantörsskulder		5 314	4 412
Övriga kortfristiga skulder	25	1 175	945
Summa		**10 712**	**9 008**
Periodavgränsningsposter			
Upplupna kostnader	26	4 588	3 169
Oförbrukade bidrag	27	2 953	3 533
Summa		**7 541**	**6 702**
Summa kapital och skulder		**22 445**	**17 399**

ANSLAGSREDOVISNING

Anslag (tkr)	Not	Ing. överförings-belopp	Årets tilldelning enl. regl. brev	Omdisponerade anslags-belopp	Indragning	Totalt disponibelt belopp	Utgifter	Utgående överförings-belopp
Utgiftsområde 01								
Rikets styrelse								
01 03 001 Sametinget, ramanslag								
ap. 001 Sametinget	28	535	52 401			52 936	-51 394	1 542
ap. 003 Samefonden	29	0	1 500			1 500	-1 500	0
01 07 001 Åtgärder för nationella minoriteter, ramanslag								
ap. 012 Nationellt uppföljningsansvar	30	62	2 200		-62	2 200	-2 154	46
ap. 013 Statsbidrag till kommuner och landsting i förvaltningsområden, m.m.	31	86	22 670	-1 380	-86	21 290	-21 289	1
ap. 014 Samiska språkcentrum	32	252	6 000	440	-252	6 440	-6 418	22
ap. 015 Hemsida om nationella minoriteter	33	32	1 200		-32	1 200	-1 160	40
Utgiftsområde 17								
Kultur, medier, trossamfund och fritid								
17 01 002 Bidrag till allmän kulturverksamhet, utveckling samt internationellt kulturutbyte och samarbete, ramanslag								
ap. 005 Bidrag till samisk kultur	34	155	17 878		-155	17 878	-17 835	43
Utgiftsområde 23								
Areella näringar, landsbygd och livsmedel								
23 01 022 Främjande av rennäringen m.m., ramanslag								
ap.002 Främjande av rennäringen	35	-3 589	113 915			110 326	-111 518	-1 193
Avslutade anslag								
Summa		**-2 467**	**217 764**	**-940**	**-587**	**213 770**	**-213 270**	**500**

Tilläggsupplysningar

Alla belopp redovisas i tusentals kronor (tkr) om inget annat anges. Till följd av detta kan summeringsdifferenser förekomma.

Redovisningsprinciper
Tillämpade redovisningsprinciper
Sametingets bokföring följer god redovisningssed och förordningen (2000:606) om myndigheters bokföring samt Ekonomistyrningsverkets (ESV:s) föreskrifter och allmänna råd till denna förordning. Årsredovisningen är upprättad i enlighet med förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag samt ESV:s föreskrifter och allmänna råd till denna förordning.

I enlighet med ESV:s föreskrifter till 10 § FBF (Förordning om myndigheters bokföring) tillämpar myndigheten brytdagen den 5 januari eller närmast föregående vardag. Efter brytdagen har fakturor överstigande 20 tkr bokförts som periodavgränsningsposter. Motsvarande beloppsgräns föregående år var 20 tkr.

Kostnadsmässig anslagsavräkning
Semesterdagar som intjänats före år 2009 avräknas fr.o.m. år 2009 anslaget först vid uttaget enligt undantagsbestämmelsen. Utgående balans år 2017, 332 tkr, har år 2018 minskat med 52 tkr. .

Upplysningar om avvikelser
Avvikelser från ekonomiadministrativa regler
Bestämmelser i 2 kap. 1 § Kapitalförsörjningsförordningen (2011:210) gällande finansiering av anläggningstillgångar med lån i Riksgäldskontoret, har inte tillämpats vid finansiering av anläggningstillgångar under anslaget 1:22 Främjande av rennäringen m.m. Sådana investeringar har finansierats från anslaget. Avvikelsen är i enlighet med Sametingets regleringsbrev.

Värderingsprinciper
Anläggningstillgångar
Enligt ESV:s allmänna råd till 5 kap. 1 § FÅB bör gränsen för mindre värde sättas med utgångspunkt i ett anskaffningsvärde som understiger ett halvt prisbasbelopp. Sametingets styrelse har fastställt beloppsgränsen för anläggningstillgångar till 21 tkr, vilket har gällt fr.o.m. räkenskapsåret 2010. Större anskaffningar av likartade tillgångar redovisas som anläggningstillgångar även om respektive tillgång är av mindre värde.

Som anläggningstillgångar redovisas egenutvecklade dataprogram, förvärvade licenser och rättigheter samt maskiner, fordon och inventarier som har ett anskaffningsvärde om minst 21 tkr och en beräknad livslängd som uppgår till lägst tre år. Beloppsgränsen för förbättringsutgifter på annans fastighet är 21 tkr. Avskrivningstiden för förbättringsutgifter på annans fastighet uppgår till högst den återstående giltighetstiden på hyreskontraktet, dock lägst tre år. Avskrivning sker enligt linjär avskrivningsmetod. Avskrivning under anskaffningsåret sker från den månad tillgången tas i bruk. .

Tillämpade avskrivningstider

3 år	Förbättringsutgifter på annans fastighet
	Datorer och kringutrustning
	Maskiner och tekniska anläggningar
	Bilar och transportmedel
	Övriga inventarier
5 år	Immateriella anläggningstillgångar
	Inredningsinventarier t.o.m. 2005-12-31
10 år	Inredningsinventarier

Omsättningstillgångar
Fordringar har tagits upp till det belopp varmed de beräknas inflyta. Fordringar i utländsk valuta har värderats till balansdagens kurs.

Skulder
Skulderna har tagits upp till nominellt belopp. Skulder i utländsk valuta har värderats till balansdagens kurs.
Alla belopp redovisas i tusentals kronor (tkr) om inget annat anges. Till följd av detta kan summeringsdifferenser förekomma.

Upplysning av väsentlig betydelse
Sametingets plenum har beslutat den 21 februari 2019 att sametingets kommande parlamentsbyggnad ska placeras i Östersund.

Ersättningar och andra förmåner

Styrelse / Nämndsordförande	Andra uppdrag	Ersättning (kr)	Förmån (kr)
Per-Olof Nutti, styrelseordförande		752 906	799
Lars Miguel Utsi, vice styrelseordf.		406 718	5 150
Anders Kråik, styrelseledamot	Vd i aktiebolag	354 643	2 914
Britt Sparrock, styrelseledamot		323 756	3 290
Marita Stinnerbom, styrelseledamot	Ersättare, Renprodukter i Västerbotten AB, Kommunfullmäktiges ordförande Vilhelmina	390 968	6 854
Jan Rannerud, styrelseledamot	Ledamot JCR rennäring AB	338 091	2 816
Lars Wilhelm Svonni, styrelseledamot		80 360	0
Ersättare			
Åsa Blind, styrelseledamot	Ledamot, Språkrådet	82 117	3 901
Anne Madeleine Kuhmunen, styrelsel.	Suppleant sameby styrelse	14 217	188
Matti Berg, styrelseledamot	Ordförande i Girjas sameby	26 716	1 692
Karin Vannar, styrelseledamot	Ledamot, Sameskolsstyrelsen	36 633	2 820
Stefan Mikaelsson, styrelseledamot	Ersättare i samebys styrelse	194 221	4 089
Jan Persson, styrelseledamot		39 134	2 820
Martin Lundgren, styrelseledamot		56 500	2 256
Ledande befattningshavare			
Anja Taube, kanslichef	Ledamot insynsråd, Institutet för rymdfysik, Revisor sameby	890 479	3 039
Paulus Kuoljok, ordförande (talman)		202 623	5 408

Anställdas sjukfrånvaro

I tabellen redovisas anställdas totala sjukfrånvaro i relation till den sammanlagda ordinarie arbetstiden. Vidare redovisas andelen av total sjukfrånvaro under en sammanhängande tid av 60 dagar eller mer. I tabellen redovisas också sjukfrånvaro fördelat på kön och ålder i förhållande till respektive grupps sammanlagda ordinarie arbetstid. Sjukfrånvaron redovisas i procent.

Sjukfrånvaro	2018	2017
Totalt	2,9%	2,2%
Andel 60 dagar eller mer	34,6%	16,8%
Kvinnor	3,7%	2,9%
Män	1,2%	1,0%
Anställda - 29 år	-	-
Anställda 30 år - 49 år	3,7%	3,0%
Anställda 50 år -	2,3%	1,9%

Sjukfrånvaro för anställda -29 år lämnas inte eftersom antalet anställda i gruppen är under tio personer alternativt att uppgiften kan hänföras till en enskild individ.

Fördelning av OH-kostnader
I överensstämmelse med regleringsbrev och interna riktlinjer, har Sametinget under 2018 från myndighetens förvaltningsanslag (1.3.1 ap.1) fördelat ut OH-kostnader (lokalkostnader, IT-kostnader och diverse övriga kostnader) á 810 tkr på Sametingets sakanslag, enligt nedan.

År 2017 fördelades OH.kostnader ut på anslag 1:2 ap.5, Bidrag till allmän kulturverksamhet, vilket beodde på att Biblioteksverksamheten då finansierades med detta anslag. År 2018 är det Sametingets förvaltningsanslag som utgör finansiär för den verksamheten.

.

OH-kostnader, fördelade på sakanslag (Enhet, tkr)	2018	2017
17 1.2 ap.5, Bidrag till allmän kulturverksamhet	0	26
1.7.1 ap.12, Nationellt Uppföljningsansvar	223	210
1.7.1 ap.14, Samiska Språkcentrum	234	210
1.7.1 ap.15, Hemsida om nationella minoriteter	59	64
23.1.22 ap.2. Främjande av rennäringen	294	290
Totalt	**810**	**800**

NOTER (TKR)

Resultaträkning

			2018	2017
Not	**1**	**Intäkter av anslag**		
		Intäkter av anslag	74 228	67 247
		Summa	**74 228**	**67 247**

Summa ”Intäkter av anslag” och ”Medel som erhållits från statens budget för finansiering av bidrag” skiljer sig från summa ”Utgifter” på anslagen. Skillnaden (2 908 tkr) beror på minskning av semesterlöneskuld som intjänats före år 2009 (52 tkr) och årets anskaffade anläggningar (2 856 tkr) som inte lånefinansieras. Dessa poster har belastat anslagen, men inte bokförts som kostnader i resultaträkningen.

Not	**2**	**Intäkter av avgifter och andra ersättningar**		
		Intäkter enligt 4 § avgiftsförordningen	93	88
		Intäkter av offentligrättsliga avgifter	0	15
		Realisationsintäkt vid försäljning av maskiner, inventarier och fordon	0	49
		Övriga intäkter av avgifter och andra ersättningar	0	12
		Summa	**93**	**164**

Not 3	Intäkter av bidrag	2018	2017
	Bidrag från statliga myndigheter		
	Regeringen - Kartläggning av rasism mot samer i Sverige idag	500	500
	Länsstyrelsen - Interreg Nord/Sàpmi	892	868
	Statens Jordbruksverk - Landsbygdsprogrammet	2 653	2 373
	Regeringen - Renbruksplaner	1 776	2 000
	Skogsstyrelsen - Renbruksplaner	1 500	1 516
	Sametinget - Ungdomskonferens	0	370
	Statens Jordbruksverk - Projekt Samisk Mat	27	29
	Regeringen - Uppdrag avseende Samernas bibliotek	22	540
	Regeringen - Infoinsatser - Nationella minoriteter	200	0
	Regeringen - Förankring av nordisk samekonvention	0	950
	Regeringen - Giellagáldu 2018	1 000	0
	SMHI - Klimat, sårbarhetsanslys och handlingsplaner	151	0
	Trafikverket - Vägföreningar	286	280
	Naturvårdsverket - Riskmodell för rovdjursförvaltning	0	100
	Naturvårdsverket - Utbildning av samebyar i förvaltningsverktyget	158	0
	Länsstyrelsen - Interregprojekt Giellagáldu	504	1 093
	Statens Jordbruksverk - Kompetensutveckling, Samisk Matkultur	36	0
	Statens Jordbruksverk - Behovsanalys, Samisk mat	0	287
	Statens Fastighetsverk, Andel i vägförening	27	15
	Länsstyrelsen, Andel i vägförening	126	74
	Arbetsförmedlingen - Anställningsstöd	121	0
	Bidrag från icke-statliga myndigheter		
	OECD	31	0
	Noereh - Ungdomskonferens	0	125
	Summa	**10 010**	**11 120**

Not 4	Finansiella intäkter		
	Ränta på räntekonto i Riksgäldskontoret	0	2
	Ränta på avista-lån	8	6
	Övriga ränteintäkter	0	0
	Övriga finansiella intäkter	0	5
	Summa	**8**	**13**

Räntesatsen för ränte- och avistakonton hos Riksgälden har under året varit negativ.

Not 5	Kostnader för personal	2018	2017
	Lönekostnader (exkl arbetsgivaravgifter, pensionspremier och andra avgifter enligt lag och avtal)	29 919	27 143
	Varav lönekostnader för ej anställd personal	7 004	5 747
	Sociala avgifter	12 752	11 517
	Övriga kostnader för personal	3 952	2 814
	Summa	**46 623**	**41 474**

Kostnader för personal har främst ökat på grund av högre arvodeskostnader.

Not 6	Övriga driftkostnader		
	Kostnader för resor, annonsering mm	9 032	7 886
	Inöp av varor	2 308	2 620
	Inköp av tjänster (exkl. IT)	11 596	13 169
	IT-tjänster	5 216	3 699
	Reparation och underhåll	3 535	2 049
	Kostnader för telekommunikation och post	778	1 016
	Övrigt	1 589	2 902
	Summa	**34 054**	**33 341**

Not 7	Finansiella kostnader		
	Ränta på räntekonto i Riksgäldskontoret	32	17
	Ränta på lån i Riksgäldskontoret	0	0
	Övriga finansiella kostnader	23	29
	Summa	**55**	**46**

Räntesatsen för ränte- och avistakonton hos Riksgälden har under året varit negativ.

Not 8	Övriga erhållna medel för finansiering av bidrag		
	Samefonden - Bidrag till samisk kultur och samiska organisationer	5 766	5 218
	Summa	**5 766**	**5 218**

Not 9	Lämnade bidrag		
	Statliga myndigheter(exklusive affärsverken)	655	710
	Organisationer och ideella föreningar	46 673	39 697
	Samebyar	81 080	67 140
	Enskilda personer	17 259	19 148
	Summa	**145 667**	**126 695**

Not 10 Årets kapitalförändring

Årets avskrivningar på anslagsfinansierade anläggnings-tillgångar (anslag 1:22 ap. 2, Främjande av rennäringen)	-418	-526
Återföring av upplupna bidrag (transfereringar), ej anslagsavräknade	0	4 000
Summa	**-418**	**3 474**

Balansräkning

	2018-12-31	2017-12-31
Not 11 Balanserade utgifter för utveckling		
Ingående anskaffningsvärde	1 835	1 835
Årets anskaffningar	1 705	0
Summa anskaffningsvärde	**3 540**	**1 835**
Ingående ackumulerade avskrivningar	-1 835	-1 835
Årets avskrivningar	0	0
Summa ackumulerade avskrivningar	**-1 835**	**-1 835**
Utgående bokfört värde	**1 705**	**0**
Årets anskaffningar, 1 705 tkr, utgörs av utvecklingskostnader avseende ett nytt sammanhållet handläggarstödsystem, Girdnu.		
Not 12 Rättigheter och andra immateriella anläggningstillgångar		
Ingående anskaffningsvärde	12 585	11 735
Årets anskaffningar	2 068	850
Summa anskaffningsvärde	**14 653**	**12 585**
Ingående ackumulerade avskrivningar	-11 104	-10 508
Årets avskrivningar	-663	-596
Summa ackumulerade avskrivningar	**-11 767**	**-11 104**
Utgående bokfört värde	**2 886**	**1 481**
Årets anskaffningar, 2 068 tkr, utgörs främst av utvecklingskostnader avseende existerande handläggarstödsystem.		
Not 13 Förbättringsutgifter på annans fastighet		
Ingående anskaffningsvärde	679	679
Årets anskaffningar	0	0
Summa anskaffningsvärde	**679**	**679**
Ingående ackumulerade avskrivningar	-650	-632
Årets avskrivningar	-17	-18
Summa ackumulerade avskrivningar	**-667**	**-650**
Utgående bokfört värde	**12**	**29**

Not 14	Maskiner, inventarier, installationer m.m.	2018-12-31	2017-12-31
	Ingående anskaffningsvärde	10 287	9 263
	Årets anskaffningar	167	1 120
	Årets försäljningar/utrangeringar, anskaffning	-752	-96
	Summa anskaffningsvärde	**9 702**	**10 287**
	Ingående ackumulerade avskrivningar	-8 858	-8 370
	Årets avskrivningar	-530	-584
	Årets försäljningar/utrangeringar, avskrivningar	752	96
	Summa ackumulerade avskrivningar	**-8 636**	**-8 858**
	Utgående bokfört värde	**1 066**	**1 429**

Not 15	Fordringar hos andra myndigheter	2018	2017
	Fordran ingående mervärdesskatt	1 777	1 281
	Kundfordringar hos andra myndigheter	733	1 300
	Övriga fordringar hos andra myndigheter	**0**	**0**
	Summa	**2 510**	**2 581**

Not 16	Övriga kortfristiga fordringar		
	Fordringar hos anställda	51	8
	Övrigt	48	0
	Summa	**99**	**8**

Not 17	Förutbetalda kostnader		
	Förutbetalda hyreskostnader	451	438
	Övriga förutbetalda kostnader	1 930	785
	Summa	**2 381**	**1 223**

I posten Övriga förutbetalda kostnader avser 740 tkr licenskostnader 2019 avseende en spelapp på de samiska språken (New Amigos Online).

Not 18	Upplupna bidragsintäkter	2018-12-31	2017-12-31
	Länsstyrelsen - Interreg Nord V Sápmi	512	751
	Statens Jordbruksverk - Landsbygdsprogrammet	915	676
	Länsstyrelsen - Interreg Nord (Giellagáldu)	0	919
	Statens Jordbruksverk - Kompetensutveckling, Samisk Matkultur	36	0
	Statens Jordbruksverk - Behovsanalys avs. Samisk Mat	0	287
	Summa	**1 463**	**2 633**

Minskningen beror på att Sametinget under året under infört förbättrade rekvireringsrutiner.

Not 19	Övriga upplupna intäkter		
	Upplupna avgiftsintäkter utomstatliga	89	0
	Upplupna avgiftsintäkter inomstatliga	153	0
	Summa	**242**	**0**

Not 20 Avräkning med statsverket	2018-12-31	2017-12-31
Anslag i icke räntebärande flöde		
Ingående balans	1 124	7 438
Redovisat mot anslag	160 376	145 680
Medel hänförbara till transfereringar m.m. som betalats till icke räntebärande flöde	-161 598	-151 994
Skulder avseende anslag i icke räntebärande flöde	**-98**	**1 124**
Anslag i räntebärande flöde		
Ingående balans	-536	-996
Redovisat mot anslag	52 894	45 703
Anslagsmedel som tillförts räntekonto	-53 901	-45 243
Skulder avseende anslag i räntebärande flöde	**-1 542**	**-536**
Fordran avseende semesterlöneskuld som inte har redovisats mot anslag		
Ingående balans	332	384
Redovisat mot anslag under året enligt undantagsregeln	-52	-52
Fordran avseende semesterlöneskuld som inte har redovisats mot anslag	**280**	**332**
Övriga fordringar/skulder på statens centralkonto		
Ingående balans	2 271	0
Inbetalningar i icke räntebärande flöde	10 614	10 101
Utbetalningar i icke räntebärande flöde	-174 428	-159 824
Betalningar hänförbara till anslag och inkomsttitlar	161 598	151 994
Övriga fordringar på statens centralkonto	**55**	**2 271**
Summa avräkning med statsverket	**-1 307**	**3 191**

Övriga fordringar på statens centralkonto består främst av oförbrukade bidrag, ingående- och utgående moms som betalas i icke räntebärande flöde.

Not 21 Myndighetskapital

	2018-12-31	2017-12-31

Specifikation förändring av myndighetskapitalet

	Statskapital	Balanserad kapitalförändring anslagsfinansierad verksamhet	Kapitalförändring enligt resultaträkningen	Summa
Utgående balans 2017	**1 656**	**-4 000**	**3 474**	**1 130**
Ingående balans 2018	**1 656**	**-4 000**	**3 474**	**1 130**
Föregående års kapitalförändring	-526	4 000	-3 474	0
Årets anskaffning av anläggningstillgångar	2 856			2 856
Årets kapitalförändring			-418	-418
Summa årets förändring	**2 330**	**4 000**	**-3 892**	**2 438**
Utgående balans 2018	**3 986**	**0**	**-418**	**3 568**

Statskapital

Statskapital utan avkastningskrav avseende anläggningstillgångar	**3 986**	**1 656**
Utgående balans	3 986	1 656

Not 22 Övriga avsättningar

Avsättning för lokalt omställningsarbete		
Ingående balans	559	495
Årets avsättning	70	64
Årets upplösning	**-6**	**0**
Utgående balans	**623**	**559**

Sametinget bedömer att approximativt 50 tkr kommer att nyttjas under 2019. (Mediautbildning)

Not 23 Lån i Riksgäldskontoret

Avser lån för investeringar i anläggningstillgångar.

Ingående balans	1 470	1 039
Under året nyupptagna lån	1 508	1 092
Årets amorteringar	-801	-661
Utgående balans	**2 177**	**1 470**
Beviljad låneram enligt regleringsbrev	2 600	2 600
Utnyttjad låneram inklusive finansiell leasing	2 177	1 470

Not 24	Kortfristiga skulder till andra myndigheter	2018-12-31	2017-12-31
	Utgående mervärdesskatt	159	40
	Arbetsgivaravgifter	1 012	783
	Leverantörsskulder andra myndigheter	875	1 359
	Summa	**2 046**	**2 182**

Not 25	Övriga kortfristiga skulder		
	Personalens källskatt	1 052	774
	Övrigt	123	171
	Summa	**1 175**	**945**

Posten ”Övrigt”, 2018 inkluderar skulder till samiska näringsidkare och organisationer á 113 tkr samt personalrelaterade skulder á 10 tkr. År 2017 uppgick skulden till samiska näringsidkare och organisationer till 134 tkr. 37 tkr utgjorde personalrelaterade skulder.

Not 26	Upplupna kostnader		
	Upplupna semesterlöner inklusive sociala avgifter	2 492	2 420
	Övriga upplupna löner inklusive sociala avgifter	667	402
	Övriga upplupna kostnader	1 429	347
	Summa	**4 588**	**3 169**

I posten Övriga upplupna kostnader avser 300 tkr användaravgift 2018 för WRAM.

Not 27	Oförbrukade bidrag	2018-12-31	2017-12-31
	Bidrag som erhållits från annan statlig myndighet	**2 867**	**3 181**
	Specifikation		
	Statens kulturråd - Projekt Lulesamisk ordbok	39	39
	Sveriges Lantbruksuniversitet - Projekt Buolvas buolvvai	44	52
	FORMAS, Forskningsinformation - Klimat och Ren	302	302
	Statens Jordbruksverk - Projekt samisk mat	1 818	1 090
	Naturvårdsverket - Utbildning av samebyar i förvaltningsverktyget.	342	0
	Kammarkollegiet - Biblioteksutredning	0	160
	Kammarkollegiet - Renbruksplaner	224	0
	Naturvårdsverket - Sårbarhetsanalys och handlingsplan	98	538
	Naturvårdsverket - Skadeförebyggande åtgärder	0	1 000
	Bidrag som erhållits från icke-statliga organisationer eller privatpersoner	**86**	**352**
	Specifikation		
	Nordiskt Språkråd - Projekt Samisk orddatabas	42	42
	Övrigt bidrag - renbete	28	28
	Samefonden	16	282
	Summa	**2 953**	**3 533**
	varav bidrag från statlig myndighet som förväntas tas i anspråk		
	inom tre månader	1 200	900
	mer än tre månader till ett år	1 667	2 281
	mer än ett år till tre år	0	0
	mer än tre år	0	0
	Summa	**2 867**	**3 181**

Sametinget har under 2018 erhållit bidrag för uppdrag där medel får förbrukas under 2019, exempelvis ”Sårbarhetsanalys och handlingsplan” samt Projekt Samisk mat.

Anslagsredovisning

Not 28 Uo 1 3:1 Ramanslag

Sametinget

ap.1 Sametinget

Enligt regleringsbrevet disponerar Sametinget en anslagskredit på 1 617 tkr. Under 2018 har myndigheten nyttjat 0 tkr av krediten. Sametinget har inte gjort några åtaganden med stöd av 17 § andra stycket anslagsförordningen. Sametinget får disponera hela det ingående överföringsbeloppet då detta understiger 3% av föregående års tilldelning enligt regleringsbrevet. Anslaget är räntebärande. I överensstämmelse med myndighetens regleringsbrev och interna riktlinjer, har Sametinget under 2018 från detta anslag fördelat ut OH-kostnader (lokalkostnader, IT-kostnader och diverse övriga kostnader) á 810 tkr till Sametingets sakanslag i enlighet med tabell i Tilläggsupplysningar. Årets anslagssparande beror på att de extra anslagsmedel som Sametinget erhöll under 2018 för rekrytering av personal, inte kunde förbrukas fullt ut under året, eftersom 4 000 tkr av årets anslagstilldelning frystes och blev tillgängliga först genom ändringsbeslutet av regleringsbrevet (Ku2018/01719/DISK), daterat 2018-08-30. En väl genomförd rekryteringsprocess tar minst tre månader, vilket betyder att de kvarstående vakanta tjänsterna kommer att tillsättas i början av år 2019. Det folkvalda organets kostnader, inklusive kostnader för arvoden, uppgick år 2018 till 16 157 tkr, varav 1 782 tkr (11%) utgjorde arvodeskostnader (inkl. soc. avg.). Kostnader avseende Nationellt samiskt informationscentrum á 2 775 har avräknats detta anslag.

Not 29 Uo 1 3:1 Ramanslag

Sametinget

ap. 3 Samefonden

Enligt regleringsbrevet disponerar inte Sametinget någon anslagskredit för detta anslag. Sametinget har inte gjort några åtaganden med stöd av 17 § andra stycket anslagsförordningen. Anslaget är räntebärande. Enligt villkor i regleringsbrevet skall Sametinget utbetala medlen till Kammarkollegiet för överföring till Samefonden. Villkoret är uppfyllt.

Not 30 Uo 1 7:1 Ramanslag

Åtgärder för nationella minoriteter

ap.12 Nationellt uppföljningsansvar

Enligt regleringsbrevet disponerar inte Sametinget någon anslagskredit för detta anslag. Sametinget har inte gjort några åtaganden med stöd av 17 § andra stycket anslagsförordningen. Anslaget är icke räntebärande. I överensstämmelse med myndighetens regleringsbrev och interna riktlinjer, har Sametinget under 2018 från sitt förvaltningsanslag fördelat ut OH-kostnader (lokalkostnader, IT-kostnader och diverse övriga kostnader) á 223 tkr till detta sakanslag, i enlighet med tabell i Tilläggsupplysningar.

Not 31 Uo 1 7:1 Ramanslag

Åtgärder för nationella minoriteter

ap.13 Statsbidrag till kommuner och landsting i förvaltningsområden m m

Enligt regeringsbeslut per 2018-06-28 (Ku2018/01133/DISK) har anslagsposten via en omdisponering reducerats med 1 440 tkr. Enligt regeringsbeslut per 2018-12-12 (Ku2018/02215/DISK) har Sametinget tilldelats ytterligare 60 tkr avseende denna anslagspost. Enligt regleringsbrevet disponerar inte Sametinget någon anslagskredit för detta anslag. Sametinget har inte gjort några åtaganden med stöd av 17 § andra stycket anslagsförordningen. Anslaget är icke räntebärande. Enligt villkor i regleringsbrevet skall 660 tkr användas för direkta kostnader för bidrag till och stöd för verksamhet för sådana organisationer inom det minoritetspolitiska området som företräder samer, i syfte att stärka samers samråd och dialog på lokal nivå. Utfallet var 660 tkr. Villkoret är uppfyllt. Enligt villkor i regleringsbrevet skall 480 tkr användas för att utbetala ett bidrag till de organisationer som företräder samer, vid ett tillfälle under 2018. Utfallet var 480 tkr. Villkoret är uppfyllt.

Not 32 Uo 1 7:1 Ramanslag

Åtgärder för nationella minoriteter

ap.14 Samiska språkcentrum

Enligt regeringsbeslut per 2018-06-28 (Ku2018/01133/DISK) har anslagsposten via en omdisponering utökats med 500 tkr. Enligt regeringsbeslut per 2018-12-12 (Ku2018/02215/DISK) har anslagsposten via en en omdisponering minskats med 60 tkr. Enligt regleringsbrevet disponerar inte Sametinget någon anslagskredit för detta anslag. Sametinget har inte gjort några åtaganden med stöd av 17 § andra stycket anslagsförordningen. Anslaget är icke räntebärande. I överensstämmelse med myndighetens regleringsbrev och interna riktlinjer, har Sametinget under 2018 från sitt förvaltningsanslag fördelat ut OH-kostnader (lokalkostnader, IT-kostnader och diverse övriga kostnader) á 234 tkr till detta sakanslag, i enlighet med tabell i Tilläggsupplysningar. Enligt villkor i regleringsbrevet får högst 4 500 tkr användas för utgifter för genomförande och administration av Språkcentrums verksamhet för att utveckla och stimulera ökad användning av det samiska språket. Villkoret är uppfyllt. Utfallet var 3 554 tkr. Enligt villkor i regleringsbrevet skall Sametinget i årsredovisningen för 2018 redovisa hur medlen har använts. Under året har 6 418 tkr avräknats anslaget, varav 737 tkr utgör utbetalda bidrag. Personalkostnader har belastat anslagsposten med 3 838 tkr. Kostnader för resor uppgick till 631 tkr, medan inköp av varor mm uppgick till 218 tkr. Kostnaden för inköp av tjänster blev 566 tkr. Övriga kostnader avräknade denna anslagspost med 428 tkr. Enligt regleringsbrevet ska minst 500 tkr användas i enlighet med regeringsbeslut (Ku2018/01453/DISK). Utfallet år 2018 var 325 tkr. Anledningen till att Sametinget inte uppfyllt detta villkor är att det i regeringsbeslutet står att Sametinget högst får disponera 500 tkr under 2018 för detta uppdrags genomförande.

Not 33 Uo 1 7:1 Ramanslag

Åtgärder för nationella minoriteter

ap.15 Hemsida om nationella minoriteter

Enligt regleringsbrevet disponerar inte Sametinget någon anslagskredit för denna anslagspost. Sametinget har inte gjort några åtaganden med stöd av 17 § andra stycket anslagsförordningen. Anslaget är icke räntebärande. I överensstämmelse med myndighetens regleringsbrev och interna riktlinjer, har Sametinget under 2018 från sitt förvaltningsanslag fördelat ut OH-kostnader (lokalkostnader, IT-kostnader och diverse övriga kostnader) á 59 tkr till detta sakanslag, i enlighet med tabell i Tilläggsupplysningar.

Not 34 Uo 17 1:2 Ramanslag

Bidrag till allmän kulturverksamhet, utveckling samt internationellt kulturutbyte och samarbete

ap.5 Bidrag till samisk kultur

Enligt regleringsbrevet disponerar inte Sametinget någon anslagskredit för detta anslag. Sametinget har inte gjort några åtaganden med stöd av 17 § andra stycket anslagsförordningen. Anslaget är icke räntebärande. Enligt villkor i regleringsbrevet skall anslagsposten bland annat användas för bidrag till Giron Sámi Teáhter och Gaaltje, sydsamiskt kulturcentrum. Villkoret är uppfyllt. I överensstämmelse med regleringsbrev och interna riktlinjer, har Sametinget från detta anslag under 2018 finansierat bidrag á 625 tkr samt en annonskostnad á 6 tkr avseende Korttidsstudiestöd i enlighet med förordning (2007:1347) om statsbidrag vid vissa studier i samiska.

Not 35 Uo 23 1:22 Ramanslag

Främjande av rennäringen m.m

ap.2 Främjande av rennäringen

Enligt regeringsbeslut per 2018-03-21 (N2018/01492/SUN) har Sametinget tilldelats en högre anslagskredit á 11 391 tkr. Under 2018 har myndigheten utnyttjat 1 193 tkr av krediten. Orsaken till att Sametinget utnyttjat anslagskrediten beror på utbetald katastrofskadeersättning uppgått till större belopp än förväntat. Dessa ersättningar är svåra att prognostisera. I överensstämmelse med myndighetens regleringsbrev och interna riktlinjer, har Sametinget under 2018 från sitt förvaltningsanslag fördelat ut OH-kostnader (lokalkostnader, IT-kostnader och diverse övriga kostnader) á 294 tkr till detta sakanslag, i enlighet med tabell i Tilläggsupplysningar. Enligt villkor i regleringsbrevet får Sametinget använda högst 4 000 tkr för ersättning enligt 10 § Viltskadeförordningen. Detta villkor är uppfyllt. Utfallet var 764 tkr. Enligt Europeiska kommissionens beslut av den 7.12.2016 om tillstånd till utbetalning av nationellt stöd för produktion och saluföring av renar och renprodukter i Sverige, får högst 90 000 tkr utbetalas för sådant ändamål. Villkoret är uppfyllt. Övriga villkor enligt regleringsbrevet (punkt 1-12) är uppfyllda.

SAMMANSTÄLLNING ÖVER VÄSENTLIGA UPPGIFTER

(tkr)	2018	2017	2016	2015	2014
Låneram Riksgäldskontoret					
Beviljad	2 600	2 600	2 600	2 600	2 800
Utnyttjad	2 177	1 470	1 039	1 690	2 239
Kontokrediter Riksgäldskontoret					
Beviljad	5 000	5 000	5 000	5 000	5 000
Maximalt utnyttjad	11	3 911	3 093	3 443	2 552
Räntekonto Riksgäldskontoret					
Ränteintäkter	0	2	0	4	9
Räntekostnader	32	17	17	2	9
Avgiftsintäkter					
Avgiftsintäkter som disponeras					
Avgiftsintäkter	93	164	105	61	295
Anslagskredit					
Uo 1 3:1 ap. 1					
Beviljad	1 617	1 357	1 227	3 615	1 150
Utnyttjad	0	0	0	1 832	612
Uo 1 3:1 ap. 3					
Beviljad	0	0	0	0	0
Utnyttjad	0	0	0	0	0
Uo 17 1:2 ap. 5					
Beviljad	0	0	0	432	432
Utnyttjad	0	0	0	0	0
Uo 1 7:1 ap. 12					
Beviljad	0	0	0	0	0
Utnyttjad	0	0	0	0	0
Uo 1 7:1 ap. 13					
Beviljad	0	0	0	0	0
Utnyttjad	0	0	0	0	0

(tkr)	2018	2017	2016	2015	2014
Uo 1 7:1 ap. 14					
Beviljad	0	0	0	0	0
Utnyttjad	0	0	0	0	0
Uo 1 7:1 ap. 15					
Beviljad	0	0	0	0	0
Utnyttjad	0	0	0	0	0
Uo 23 1:22 ap. 2 (tidigare Uo 23 1:23 ap. 2)					
Beviljad	11 391	10 391	10 791	5 400	6 475
Utnyttjad	1 193	3 589	2 234	5 011	2 202
Uo 23 1:23 ap. 3					
Beviljad	-	-	Avslutat	0	0
Utnyttjad	-	-	Avslutat	0	0
Anslag					
Förvaltningsanslag					
Anslagssparande	1 542	535	995	1 182	549
Bemyndiganden (ej tillämpligt)					
Tilldelade					
Summa gjorda åtaganden					
Personal					
Antalet årsarbetskrafter (st)	46	45	45	46	47
Medelantalet anställda (st)*	50	50	52	52	56
Driftkostnad per årsarbetskraft	1 815	1 696	1 560	1 521	1 518
Exklusive kostnader för folkvalt organ	1 479	1 373	1 358	1 315	1 321
Kapitalförändring**					
Årets	-418	3 474	-3 531	-1 771	-1 113
Balanserad	0	-4 000	-1 133	0	19

* I beräkningarna av medelantalet anställda är inte eventuellt tjänstledig personal frånräknad.
** Kapitalförändringen för år 2018 utgörs av årets avskrivningar på anslagsfinansierade anläggningstillgångar (anslag 1:22 ap. 2, ”Främjande av rennäringen”).

UNDERSKRIFTER

Vi intygar att årsredovisningen ger en rättvisande bild av verksamhetens resultat samt av kostnader, intäkter och myndighetens ekonomiska ställning.

Orrestaare/Örnsköldsvik den 21 februari 2019

Per-Olof Nutti, styrelseordförande

Lars Miguel Utsi, vice styrelseordförande

Britt Sparrock, styrelseledamot

Marita Stinnerbom, styrelseledamot

Anders Kråik, styrelseledamot

Martin Lundgren,
ersättare för Lars Wilhelm Svonni

Jan Rannerud, styrelseledamot